

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

**Επανανοηματοδότηση της Μοναστικής
Πολιτείας της Νήσου Ιωαννίνων:
Προσεγγίσεις και Σχεδιαστικές Λύσεις**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

της

ΒΛΑΧΟΘΑΝΑΣΗ ΕΛΕΝΗ

(ΑΜ:50)

Επιβλέπων : Γεώργιος Σμύρης
Ιδιότητα: Αναπληρωτής Καθηγητής

Ιωάννινα, Σεπτέμβριος-2024

Ευχαριστίες

Θέλω να εκφράσω τις ειλικρινείς και εγκάρδιες ευχαριστίες μου στον επιβλέποντα καθηγητή μου, Κο. Γεώργιο Σμύρη, για την πολύτιμη βοήθεια, την αμέριστη συμπαράσταση και την επιστημονική καθοδήγηση που μου πρόσφερε σε όλη την διάρκεια εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας.

Ευχαριστώ όλους τους καθηγητές μου για τις γνώσεις και τα εφόδιά που μου παρείχαν όλα τα χρόνια της φοίτησης μου.

Ευχαριστώ πολύ την οικογένεια μου για την συμπαράσταση σε όλη την διάρκεια της διπλωματικής μου εργασίας.

Αφιέρωσεις

Αφιερώνω την διπλωματική μου εργασία στην πολυαγαπημένη μου γιαγιά Αλίκη.

1. Περιεχόμενα

---

1. Μοναστική Πολιτεία Νήσου Ιωαννίνων	12
1.1 Ιστορικό Υπόβαθρο και Σημασία	12
1.2 Παρούσα κατάσταση και αναγκαιότητα παρεμβάσεων	12
1.3 Συνεργασίες και Προοπτικές	12
1.4 Τα Μοναστήρια.....	12
1.4.1 Μονή Αγίου Νικολάου των Φιλανθρωπινών	13
1.4.2 Μονή Στρατηγόπουλου ή Ντίλιου	13
1.4.4 Μονή Παντελεήμωνος	15
1.4.5 Μονή Ελεούσης	16
1.4.6 Μονή Αγίου Ιωάννη Προδρόμου	17
1.4.7 Μονή Μεταμορφώσεως Σωτήρος.....	18
1.4.8 Μονή Προφήτου Ηλία	18
1.4.9 Μονή Κοιμήσεως Θεοτόκου.....	19
2. Αρχιτεκτονικές παρεμβάσεις	20
2.1 Παρεμβάσεις Μονών Νήσου Ιωαννίνων	20
2.2 Αναγκαιότητα Παρεμβάσεων Μονών Νήσου Ιωαννίνων.....	21
2.3 Προδιαγραφές παρεμβάσεων.....	22
3. Αρχιτεκτονικές παρεμβάσεις Μονής Αγίου Νικολάου Στρατηγόπουλου-Ντίλιου	23
3.1 Αρχονταρίκι και Θέση.....	23
3.1.2 Αρχονταρίκι & Προσανατολισμός	24
3.1.3 Αρχονταρίκι & ιστορική σημασία	24
3.1.4 Αρχονταρίκι χαρακτηριστικά & βασικές λειτουργίες	25
3.1.5 Σχεδιασμός & Αρχιτεκτονικό στυλ	25
3.1.6 Σχεδιασμός & Δομικά υλικά	25
3.1.7 Σχεδιασμός & Διαρρύθμιση Χώρου	26
3.1.8 Φωτισμός & Αερισμός.....	27
3.1.9 Φυσικός Φωτισμός	27
3.1.10. Τεχνητός Φωτισμός	27
3.2 Υπαίθριοι Χώροι.....	28
3.3 Χώροι εργαστηρίων για Βυζαντινή Μουσική και Αγιογραφία	29
3.4 Καλλιτεχνικά Εργαστήρια και Εκθέσεις.....	29
3.5 Ξενώνες.....	30
3.6 Χώροι υγιεινής για μοναχούς.....	31
.....	34
4. Αρχιτεκτονικές Παρεμβάσεις Μονής Προδρόμου	41
4.1 Κειμηλιοθήκη.....	41
4.2 Βιβλιοθήκη	43

4.3	Πλακόστρωση	44
5.	Αρχιτεκτονικές παρεμβάσεις Μονής Προφήτου Ηλία	53
5.1	Θέση παρεμβάσεων.....	53
5.2	Κουζίνα και τραπεζαρία	54
5.3	Αρχονταρίκι.....	55
5.4	Χώροι υγιεινής	56
5.5	Κελιά.....	56
5.6	Ημιüπαίθριοι χώροι	57
5.7	Πλακόστρωση	58
6.	Αρχιτεκτονικές παρεμβάσεις προσβασιμότητας Μοναστικής Πολιτείας	67
6.1	Βελτίωση Πρόσβασης από την μεριά της λίμνης.....	67
5.1.1	Εγκατάσταση Πλωτών Εξεδρών	68
6.2	Δημιουργία Μονοπατιών και Περιπατητικών Διαδρομών	69
7.	Συμπεράσματα.....	79
8.	Βιβλιογραφία	81

Λίστα Εικόνων

Εικόνα 1: Η ΘΕΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΟΝΗ ΝΤΙΛΙΟΥ	14
Εικόνα 2: Η ΘΕΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΙΣΩ ΜΕΡΙΑ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ	14
Εικόνα 3: Η ΘΕΑ ΑΚΡΙΒΩΣ ΜΠΡΟΣΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΚΑΘΟΛΙΚΟ	15
Εικόνα 4: ΚΑΤΟΨΗ ΜΟΝΗΣ ΝΤΙΛΙΟΥ ΜΕ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ	32
Εικόνα 5: ΤΟΜΗ ΧΩΡΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ-ΕΚΘΕΤΗΡΙΟΥ ΜΕ ΟΨΗ ΞΕΝΩΝΩΝ	33
Εικόνα 6: ΤΟΜΗ ΜΕ ΟΨΗ ΜΟΝΗΣ ΝΤΙΛΙΟΥ	33
Εικόνα 7: ΤΟΜΗ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ-ΕΚΘΕΣΙΑΚΟΥ ΧΩΡΟΥ	34
Εικόνα 8: ΤΟΜΗ ΑΡΧΟΝΤΑΡΙΚΙΟΥ	34
Εικόνα 9: ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΛΕΠΤΟΜΕΡΙΑ ΜΟΝΟΡΙΧΤΗΣ ΟΡΟΦΗΣ ΑΡΧΟΝΤΑΡΙΚΙΟΥ	35
Εικόνα 10: ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΛΕΠΤΟΜΕΡΙΑ ΤΟΙΧΟΠΟΙΑΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΘΕΤΗΡΙΟΥ	35
Εικόνα 11: ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΑΥΛΕΙΟΥ ΧΩΡΟΥ	36
Εικόνα 12: ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ	37
Εικόνα 13: ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΙΣΟΔΟ ΤΟΝ ΚΕΛΙΩΝ ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΟ ΚΑΘΟΛΙΚΟ	37
Εικόνα 14: ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΑΡΧΟΝΤΑΡΙΚΙΟΥ	38
Εικόνα 15: ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΞΕΝΩΝΩΝ	38
Εικόνα 16: ΕΚΘΕΣΙΑΚΟΣ ΧΩΡΟΣ	39
Εικόνα 17: ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΠΙΣΩ ΑΥΛΕΙΟΥ ΧΩΡΟΥ ΤΗΝ ΝΥΧΤΑ	39
Εικόνα 18: ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ	40
Εικόνα 19: ΑΥΛΕΙΟΣ ΧΩΡΟΣ	40
Εικόνα 20: ΚΑΤΟΨΗ ΜΟΝΗΣ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ ΜΕ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ	45
Εικόνα 21: ΤΟΜΗ ΚΕΙΜΗΛΙΟΘΗΚΗΣ ΜΕ ΟΨΗ ΚΑΘΟΛΙΚΟΥ	46
Εικόνα 22: ΤΟΜΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΜΕ ΟΨΗ ΚΑΘΟΛΙΚΟΥ	47
Εικόνα 23: ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΑ ΤΟΙΧΟΠΟΙΑΣ ΚΑΙ ΟΡΟΦΗΣ ΚΕΙΜΗΛΙΟΘΗΚΗΣ	48
Εικόνα 24: ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΑ ΣΤΕΓΗΣ ΚΑΙ ΤΟΙΧΟΠΟΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ	48
Εικόνα 25: ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΚΕΙΜΗΛΙΟΘΗΚΗΣ	49
Εικόνα 26: ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ	49
Εικόνα 27: ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΟΡΟΦΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΜΕ ΚΑΘΟΛΙΚΟ	50
Εικόνα 28: ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ	50
Εικόνα 29: ΒΟΡΕΙΑ ΑΥΛΗ	51
Εικόνα 30: ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΜΟΝΗΣ	51
Εικόνα 31: ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΥΛΗ	52
Εικόνα 32: ΚΑΤΟΨΗ ΜΟΝΗΣ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ ΜΕ ΟΡΟΦΟ	59
Εικόνα 33: ΚΑΤΟΨΗ ΜΟΝΗΣ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ ΜΕ ΙΣΟΓΕΙΟ	60
Εικόνα 34: ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ ΜΟΝΗΣ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ	61
Εικόνα 35: ΚΑΤΟΨΗ ΟΡΟΦΟΥ ΜΟΝΗΣ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ	62
Εικόνα 36: ΟΨΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΜΟΝΗΣ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ	63
Εικόνα 37: ΤΟΜΗ ΚΕΛΙΩΝ ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΑΡΙΑΣ ΜΟΝΗΣ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ	63
Εικόνα 38: ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΜΟΝΗΣ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ	64
Εικόνα 39: ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΜΟΝΗΣ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ	64
Εικόνα 40: ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΜΟΝΗΣ ΑΠΟ ΨΗΛΑ	65
Εικόνα 41: ΑΠΟΔΟΣΗ ΟΨΗΣ ΜΟΝΗΣ	65
Εικόνα 42: ΚΤΙΡΙΟ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΜΕ ΤΟ ΚΑΘΟΛΙΚΟ	66
Εικόνα 43: ΗΜΙΥΠΑΙΘΡΙΟΣ ΧΩΡΟΣ ΙΣΟΓΕΙΟΥ	66
Εικόνα 44: ΗΜΙΥΠΑΙΘΡΙΟΣ ΧΩΡΟΣ ΟΡΟΦΟΥ	67

Εικόνα 45: ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΝΗΣΟΥ	71
Εικόνα 46: ΕΚΤΑΣΗ ΚΑΛΑΜΙΩΝ ΠΟΥ ΘΑ ΑΠΟΜΑΚΡΥΝΘΕΙ	71
Εικόνα 47: ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΜΕ ΠΛΩΤΕΣ ΕΞΕΔΡΕΣ	72
Εικόνα 48: ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΝΗΣΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΜΕ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ	72
Εικόνα 49: ΠΛΩΤΗ ΕΞΕΔΡΑ	73
Εικόνα 50: ΜΟΝΟΠΑΤΙ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΟΝΗ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΜΟΝΗ ΝΤΙΛΙΟΥ	74
Εικόνα 51: ΜΟΝΟΠΑΤΙ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΟΝΗ ΣΩΤΗΡΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΜΟΝΗ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ	75
Εικόνα 52: ΜΑΚΕΤΑ ΣΕ ΚΛΙΜΑΚΑ 1:1000	76
Εικόνα 53: ΜΑΚΕΤΑ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΜΕ ΤΙΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ, ΣΕ ΚΛΙΜΑΚΑ 1:1000	76
Εικόνα 54: ΑΠΟΔΩΣΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΣΕ ΜΑΚΕΤΑ 1:1000	77
Εικόνα 55: ΜΑΚΕΤΑ ΣΕ ΚΛΙΜΑΚΑ 1:1000	77
Εικόνα 56: ΜΑΚΕΤΑ ΣΕ ΚΛΙΜΑΚΑ 1:1000	78

Περίληψη

Σημαντικό στολίδι ορθοδοξίας, κέντρο άνθησης γραμμάτων και τεχνών, πόλος θρησκευτικής ηθικής και οικονομικής στήριξης της τοπικής κοινωνίας σε βάθος αιώνων και πολιτιστικής κληρονομιάς, υπήρξε η Μοναστική Πολιτεία του Νησιού των Ιωαννίνων, η παρουσία της οποίας χρονολογείται από τον 12^ο αιώνα.

Η παρούσα διπλωματική εργασία επικεντρώνεται στην υλοποίηση μιας σειράς παρεμβάσεων στις μονές της μοναστικής πολιτείας της νήσου Ιωαννίνων, με στόχο την αναβίωση και την ενίσχυση της μοναστικής ζωής, καθώς και την αναβάθμιση της προσβασιμότητας και λειτουργικότητας των μοναστηριακών συγκροτημάτων. Οι παρεμβάσεις αυτές, αρχιτεκτονικού σχεδιασμού, γίνονται συγκεκριμένα στα μοναστήρια Αγίου Νικολάου Στρατηγόπουλου- Ντίλιου, Ιωάννη του Προδρόμου και Προφήτου Ηλία, αλλά και στο γενικότερο σύνολο των Μονών, με την βελτίωση της πρόσβασης από την μεριά της όχθης της λίμνης και την σύνδεση όλων των μονών μεταξύ τους, σε ενιαίο σύνολο μέσω περιπατητικών διαδρομών- μονοπατιών, η οποία αναδεικνύει το μεγαλείο της στον πιστό και στον ταξιδιώτη, με την αναβίωσή της.

Ο κύριος στόχος των παρεμβάσεων είναι η επαναλειτουργία αυτών των μοναστηριών με σκοπό την αναβίωση της μοναστικής ζωής στο νησί, προσφέροντας νέες δυνατότητες φιλοξενίας για μοναχούς και προσκυνητές. Μέσω της αποκατάστασης των ιστορικών κελιών, της δημιουργίας ξενώνων και αρχονταρικών, επιδιώκεται όχι μόνο η διατήρηση και η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, αλλά και η ενίσχυση της πνευματικής και κοινωνικής ζωής της περιοχής.

Το νησί διαθέτει τις προδιαγραφές ενός ησυχαστηρίου, καθιστώντας το ιδανικό τόπο για περισυλλογή, προσευχή και πνευματική ανανέωση. (Βλαχοθανάση, 2024)

Η Συνεισφορά και η καινοτομία των παρεμβάσεων έγκειται στην αποκατάσταση της ερημοποίησης των μοναστηριών και της επανάχρησής τους, με τρόπους που συνδυάζουν την προβολή της σημαντικής ιστορίας και αρχιτεκτονικής των Μονών με την δημιουργία κειμηλιοθήκης, βιβλιοθήκης, καθώς και της ανάδειξης της Μοναστικής Πολιτείας ως κορυφαίο προορισμό παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς που θα ελκύει επισκέπτες και πιστούς.

Λέξεις Κλειδιά: Αρχιτεκτονικές παρεμβάσεις, βελτίωση πρόσβασης, αναβίωση πολιτιστικής κληρονομιάς, θρησκευτικός τουρισμός

Abstract

The Monastic State of the Island of Ioannina, whose presence dates back to the 12th century, was an important jewel of orthodoxy, a centre of flourishing letters and arts, a pole of religious morality and economic support of the local society over the centuries and a cultural heritage.

This thesis deals with architectural design interventions, specific to the monasteries of Agios Nikolaos Stratigopoulos, Prodromos and Profitis Ilias, but also to the general set of monasteries, with the improvement of access from the lakeside location and their connection into a single whole through promenade routes, which highlights its splendor to the believer and the traveler, by reviving it.

The main objective of the interventions is to reopen these monasteries in order to revive monastic life on the island, offering new hospitality opportunities for monks and pilgrims. Through the restoration of the historic cells, the creation of guesthouses and archontarios, the aim is not only to preserve and protect the cultural heritage, but also to enhance the spiritual and social life of the area. The island has the characteristics of a retreat, making it an ideal place for contemplation, prayer and spiritual renewal.

The Contribution and innovation of the interventions lies in the restoration of the desolation of the monasteries and reuse in ways that combine the promotion of the significant history and architecture of the monasteries with the creation of a reliquary, a library, and the promotion of the Monastic State as a leading world heritage destination that will attract visitors and believers.

Key Words: Architectural interventions, improving access, reviving cultural heritage, religious tourism

Εισαγωγή

Το νησί των Ιωαννίνων, με την πλούσια ιστορική και πολιτιστική του κληρονομιά, τη Τρίτη μοναστική πολιτεία, με τις οκτώ μονές που αποτελούν σημαντικά αρχιτεκτονικά μνημεία της ορθόδοξης χριστιανικής παράδοσης και τέχνης, είναι τόπος μεγάλης ιστορικής και θρησκευτικής σημασίας. Ωστόσο, με την πάροδο των χρόνων, πολλά από αυτά τα μοναστήρια έχουν υποστεί φθορές και παρακμή, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να υποστηρίξουν πλέον την μοναστική ζωή που κάποτε άνθιζε σε αυτά. Οι παρεμβάσεις που προτείνονται στο πλαίσιο αυτής της διπλωματικής εργασίας αποσκοπούν στην αποκατάσταση-ανακαίνιση των μονών που χρειάζονται άμεσες λύσεις για αναβίωση. Ποιο συγκεκριμένα οι μονές αυτές είναι η Μονή Στρατηγόπουλου (ή Ντίλιου), η Μονή Προφήτη Ηλία και η Μονή Προδρόμου. Η αναβίωση αυτή και η επαναλειτουργία τους θα επιτευχθεί μέσω μικρών προσθηκών, που θα γίνουν στον προαύλιο χώρο των μοναστηριών, τριγύρω από το καθολικό. Επίσης προτείνονται τρόποι προσβασιμότητας από την μεριά της λίμνης για τις μονές που βρίσκονται στην όχθη της λίμνης και τέλος, στην ένωση μεταξύ τους με την δημιουργία επιπλέον περιπατητικών μονοπατιών.

Οι προτεινόμενες εργασίες έχουν σχεδιαστεί με σεβασμό στην ιστορική και αρχιτεκτονική ταυτότητα των μοναστηριών, χρησιμοποιώντας παραδοσιακά υλικά από το νησί, τεχνικές αποκατάστασης και εφαρμογή βελτίωσης των υποδομών προσβασιμότητας. Παράλληλα, λαμβάνονται υπόψη οι σύγχρονες ανάγκες για άνεση και λειτουργικότητα, ενσωματώνοντας βιώσιμες και ενεργειακά αποδοτικές λύσεις.

Η αποκατάσταση και επαναλειτουργία των μοναστηριών αναμένεται να συμβάλει στην τουριστική και πολιτιστική ανάπτυξη της περιοχής, προσελκύοντας επισκέπτες που αναζητούν πνευματική ηρεμία και ιστορική γνώση. Επιπλέον, θα αναζωογονήσει την τοπική κοινότητα, δημιουργώντας νέες ευκαιρίες για πολιτιστική και θρησκευτική δραστηριότητα.

Με την ολοκλήρωση αυτών των παρεμβάσεων, το νησί των Ιωαννίνων, αλλά και γενικότερα η πόλη των Ιωαννίνων, θα μπορέσει να επανακτήσει μέρος της πνευματικής και πολιτιστικής του κληρονομιάς, αναβιώνοντας τη μοναστική ζωή που κάποτε χαρακτήριζε την περιοχή.

Η διπλωματική αυτή εργασία φιλοδοξεί να συμβάλει ουσιαστικά σε αυτήν την προσπάθεια, προτείνοντας συγκεκριμένες και εφικτές λύσεις για την αποκατάσταση και ανακαίνιση των μοναστηριών.

1. Μοναστική Πολιτεία Νήσου Ιωαννίνων

1.1 Ιστορικό Υπόβαθρο και Σημασία

Το νησί των Ιωαννίνων, περιτριγυρισμένο από τα γαλήνια νερά της λίμνης Παμβώτιδας, αποτελεί έναν τόπο με πλούσια ιστορία και βαθιά ριζωμένη πολιτιστική κληρονομιά. Από τον 13ο αιώνα, τα μοναστήρια του νησιού έπαιξαν σημαντικό ρόλο ως κέντρα πνευματικότητας, εκπαίδευσης και πολιτισμού, προσελκύοντας μοναχούς και πιστούς από όλη την περιοχή. Σήμερα, πολλά από αυτά τα ιστορικά κτίσματα αντιμετωπίζουν προβλήματα φθοράς και εγκατάλειψης, καθιστώντας επιτακτική την ανάγκη για αποκατάσταση και αναβίωση της μοναστικής ζωής.

1.2 Παρούσα κατάσταση και αναγκαιότητα παρεμβάσεων

Η σημερινή κατάσταση των μοναστηριών απαιτεί άμεσες παρεμβάσεις, όπως η αποκατάσταση των ιστορικών κελιών, η συντήρηση των τοιχογραφιών, η δημιουργία σύγχρονων υποδομών για φιλοξενία μοναχών και επισκεπτών κ.α. Οι εργασίες αυτές είναι αναγκαίες όχι μόνο για τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, αλλά και για την επαναφορά του νησιού στη μοναστική του ακμή.

1.3 Συνεργασίες και Προοπτικές

Η επιτυχία του έργου εξαρτάται από τη συνεργασία με την Ιερά Μητρόπολη και την πολιτεία, καθώς και από την υποστήριξη της τοπικής κοινότητας. Η ολοκλήρωση των παρεμβάσεων θα συμβάλει στην αναζωογόνηση του νησιού, προσφέροντας νέες ευκαιρίες για πνευματική και πολιτιστική ανάπτυξη. Με αυτές τις κατευθύνσεις και προτάσεις, η διπλωματική αυτή εργασία φιλοδοξεί να αναδείξει τη σημασία της διατήρησης και επαναλειτουργίας των μοναστηριών του νησιού των Ιωαννίνων.

Η συμβολή της Ιεράς Μητροπόλεως είναι κρίσιμη για να μετατραπούν τα μοναστήρια σε κέντρα άνθησης πνευματικότητας, πολιτισμού και θεολογικής καλλιέργειας. Τα μοναστήρια μπορούν να φιλοξενήσουν δραστηριότητες και να προωθήσουν τις τέχνες και τα γράμματα, όπως η βυζαντινή μουσική και η αγιογραφία.

Η πολιτεία πρέπει να σταθεί αρωγός σε αυτό το έργο, συνεργαζόμενη με την Ιερά Μητρόπολη και αξιοποιώντας τους πόρους του τόπου, προκειμένου να προωθηθεί η πολιτιστική και οικονομική ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας. Η αναβίωση της μοναστικής πολιτείας απαιτεί όραμα και στήριξη από όλους. Είναι σημαντικό να συνεργαστούν τα άτομα που θα εργαστούν πάνω σε αυτό το έργο, έχοντας κοινό στόχο την απόκτηση της παλιάς αίγλης του νησιού.

1.4 Τα Μοναστήρια

Η νήσος των Ιωαννίνων αποτελεί έναν ιστορικό και πνευματικό θησαυρό με την παρουσία των οκτώ μοναστηριών της, τα οποία καθιστούν την περιοχή σημαντικό κέντρο θρησκευτικής κληρονομιάς. Κάθε μοναστήρι έχει τη δική του ιστορία, τα δικά του αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά και την πνευματική του υπόσταση. Η αποκατάσταση και επαναλειτουργία τους είναι σημαντική για την αναβίωση της μοναστικής ζωής στο νησί και τη διατήρηση της πολιτιστικής και θρησκευτικής του ταυτότητας:

1.4.1 Μονή Αγίου Νικολάου των Φιλανθρωπητών

Η Μονή των Φιλανθρωπητών, χτισμένη το 1292, είναι γνωστή για τις μοναδικές τοιχογραφίες της που απεικονίζουν βυζαντινούς αυτοκράτορες και φιλοσόφους της αρχαιότητας.

Είναι χτισμένη στο νοτιοδυτικό άκρο του οικισμού του νησιού σε βραχώδες ύψωμα. (Λισγάρα, 2006-2007)

Η μονή λειτουργεί κανονικά και δέχεται επισκέπτες συγκεκριμένες ώρες μέσα στην ημέρα. Αποτελεί κύριο προορισμό για όποιον βρεθεί στο νησί και ένα από τα μοναδικότερα αξιοθέατα του νησιού. Η πρόσβαση των επισκεπτών στο χώρο μπορεί να συνδυαστεί με πλήρες οργανωμένες ξεναγήσεις από τις δύο μοναχές που μένουν στην μονή και την φροντίζουν, κρατώντας την σε άριστη κατάσταση. Λόγω του ότι η μονή ήδη διατηρείται και λειτουργεί, ενώ έχει άπλετο χώρο για την δημιουργία επιπλέον εγκαταστάσεων, δεν είναι αναγκαίες και να γίνουν.

1.4.2 Μονή Στρατηγόπουλου ή Ντίλιου

Η Μονή του Αγίου Νικολάου Στρατηγόπουλου, γνωστή και ως Ντίλιου, ιδρύθηκε τον 13ο αιώνα. Οι τοιχογραφίες της Μονής είναι εξίσου σημαντικές και χρειάζονται προστασία από την υγρασία και τις φθορές του χρόνου. Η τοποθεσία της Μονής προσφέρει γαλήνη και ηρεμία, ιδανική για την αναβίωση της μοναστικής ζωής. Η Μονή Ντίλιου (ή Στρατηγόπουλου) στο νησί των Ιωαννίνων δεν λειτουργεί σήμερα ως ενεργό μοναστήρι. Είναι ένα ιστορικό μνημείο που έχει εγκαταλειφθεί εδώ και αρκετά χρόνια. Σήμερα, ο χώρος θεωρείται αρχαιολογικός και δεν φιλοξενεί μοναχούς ή οποιαδήποτε θρησκευτική δραστηριότητα. Ωστόσο, το κτίσμα εξακολουθεί να αποτελεί σημαντικό μέρος της πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής. Με την πόρτα προς το καθολικό να είναι σφραγισμένη, περιορίζοντας την πρόσβαση των επισκεπτών μόνο στον αύλειο χώρο. Αυτή η κατάσταση αναδεικνύει την επείγουσα ανάγκη για διατήρηση της, προκειμένου να αναβιώσει το μνημείο και να διασφαλιστεί η διατήρησή του για τις μελλοντικές γενιές.

Η σημασία της Μονής εκτείνεται πέρα από το θρησκευτικό της χαρακτήρα, καθώς αποτελεί κομμάτι της πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής και ένα παράδειγμα βυζαντινής αρχιτεκτονικής και τέχνης. Παρά το γεγονός ότι δεν λειτουργεί πλέον ως μοναστήρι, η αξία της ως ιστορικό και αρχαιολογικό μνημείο παραμένει αναλλοίωτη. Έχει παρατηρηθεί πως το σημείο στο οποίο βρίσκεται, έχει μια από τις ομορφότερες θέες στο νησί. Για όποιον βρεθεί εκεί θα παρατηρήσει ένα από τα πιο ωραία ηλιοβασιλέματα.

Εικόνα 1: Η ΘΕΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΟΝΗ ΝΤΙΑΙΟΥ

Εικόνα 2: Η ΘΕΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΙΣΩ ΜΕΡΙΑ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ

Εικόνα 3: Η ΘΕΑ ΑΚΡΙΒΩΣ ΜΠΡΟΣΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΚΑΘΟΛΙΚΟ

1.4.4 Μονή Παντελεήμωνος

Η Μονή του Αγίου Παντελεήμονα, δεν λειτουργεί πλέον ως ενεργό μοναστήρι, αλλά έχει μετατραπεί σε μουσειακό χώρο που επισκέπτονται καθημερινά πολλοί τουρίστες. Η τοποθεσία της μονής είναι ιδιαίτερα προνομιακή, καθώς βρίσκεται ακριβώς δίπλα από το μουσείο-σπίτι του Αλή πασά, έχοντας τον ίδιο αυλαιο χώρο. Αυτός ο χώρος, που συνδυάζει την ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής, προσελκύει καθημερινά επισκέπτες που επιθυμούν να εξερευνήσουν την ιστορία και την αρχιτεκτονική του.

Παρά το γεγονός ότι η μονή δεν είναι ενεργή πλέον, συντηρείται άριστα χάρη στις προσπάθειες συντήρησης που γίνονται από τους υπεύθυνους του μουσείου του Αλή πασά. Η ίδια η μονή έχει υποστεί σημαντικές εργασίες αποκατάστασης, που εξασφαλίζουν την διατήρησή της σε εξαιρετική κατάσταση. Οι επισκέπτες έχουν την ευκαιρία να δουν από κοντά το μοναδικό αυτό κτίσμα, που αποτελεί τμήμα της ευρύτερης πολιτιστικής ταυτότητας του νησιού. Η Μονή του Αγίου Παντελεήμονα, με την πλούσια ιστορία της, παραμένει ένα από τα πιο εμβληματικά μνημεία της περιοχής, διατηρώντας την αίγλη της μέσα από τη φροντίδα και την προσοχή που της δίνεται ως μέρος του μουσειακού συγκροτήματος. Αυτή η διατήρηση είναι καθοριστικής σημασίας για την προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής, καθιστώντας τον χώρο

έναν αναπόσπαστο προορισμό για κάθε επισκέπτη που θέλει να γνωρίσει την ιστορία του νησιού των Ιωαννίνων. Γι' αυτό τον λόγο δεν είναι αναγκαία η δημιουργία κτισμάτων γύρω από το καθολικό, καθώς εκτός του ότι η αυλή είναι μικρή και φιλοξενεί και το μουσείο του Αλή πασά, φροντίζεται καθημερινώς εξαιρετικά από τους αρμόδιους.

1.4.5 Μονή Ελεούσης

Η Μονή Ελεούσης, αποτελεί ένα ζωντανό κομμάτι της θρησκευτικής και πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής. Η μονή αυτή, όπως και η Φιλανθρωπικών, σε αντίθεση με τις υπόλοιπες στο νησί που έχουν εγκαταλειφθεί, κλείσει ή μετατραπεί σε μουσειακούς χώρους (όπως η Παντελεήμωνος), παραμένει ενεργή και λειτουργεί κανονικά. Το γεγονός αυτό την καθιστά έναν από τους ελάχιστους χώρους στη νήσο που συνεχίζει να δέχεται μια ζωντανή μοναστική κοινότητα, έστω και ελάχιστη, διατηρώντας ζωντανή την πνευματική παράδοση της πόλης.

Η Μονή Ελεούσης ιδρύθηκε κατά τη βυζαντινή περίοδο, αν και η ακριβής χρονολογία ίδρυσής της παραμένει ασαφής, αφού δεν βρίσκονται γραπτές μαρτυρίες. Στην ενθύμηση του 1584 έγινε πρώτη αναφορά ότι τον 16^ο αι. κτίστηκε ο ναός του Αγίου Νικολάου. Σε διαφορετικές εποχές κτίστηκαν τα κελιά και το καθολικό που αποτελείται η μονή. Ωστόσο, αδιαμφισβήτητη είναι η ιστορική της σημασία. (Παπαδοπούλου, 1999)

Η μονή λειτουργεί ως πνευματικό κέντρο για την περιοχή, προσφέροντας στους πιστούς τη δυνατότητα να συμμετάσχουν σε λειτουργίες. Η ελάχιστη μοναστική κοινότητα που πηγαίνει στη μονή, διατηρεί ζωντανές τις παραδόσεις της ορθόδοξης μοναστικής ζωής. Η κοινότητα αυτή δεν είναι μόνο υπεύθυνη για τη θρησκευτική ζωή του μοναστηριού, αλλά και για τη συντήρηση και διατήρηση των κτιριακών εγκαταστάσεων.

Η τοποθεσία της Μονής Ελεούσης είναι ιδιαίτερη, καθώς βρίσκεται σε μια από τις πιο όμορφες και ήσυχες περιοχές του νησιού. Η μονή περιβάλλεται από πυκνή βλάστηση, προσφέροντας ένα περιβάλλον γαλήνης και απομόνωσης που είναι ιδανικό για τη μοναστική ζωή. Ο χώρος αυτός δεν είναι μόνο σημαντικός για τη θρησκευτική του αξία, αλλά και για την πολιτιστική του σημασία, καθώς αποτελεί έναν από τους ελάχιστους χώρους στο νησί όπου οι επισκέπτες μπορούν να ζήσουν την εμπειρία της βυζαντινής και μεταβυζαντινής παράδοσης σε ένα ζωντανό μοναστήρι.

Η Μονή Ελεούσης είναι ανοιχτή στους επισκέπτες, οι οποίοι μπορούν να περιηγηθούν στους χώρους της, να θαυμάσουν την αρχιτεκτονική και την τέχνη της, και να συμμετάσχουν στις θρησκευτικές λειτουργίες που τελούνται εκεί. Η μοναστική κοινότητα υποδέχεται τους επισκέπτες με φιλοξενία και ευγένεια, προσφέροντάς τους την ευκαιρία να γνωρίσουν από κοντά την πνευματική ζωή και τις παραδόσεις της ορθόδοξης μοναστικής κοινότητας.

Η ανάγκη για συνεχή φροντίδα και συντήρηση της Μονής Ελεούσης είναι προφανής, δεδομένης της ιστορικής και καλλιτεχνικής αξίας της. Οι μοναχοί που ζουν και εργάζονται εκεί, σε συνεργασία με τις τοπικές αρχές και ειδικούς συντηρητές, έχουν αναλάβει την ευθύνη για τη διατήρηση αυτού του σημαντικού μνημείου. Η συντήρηση αυτή δεν είναι μόνο ζήτημα προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς, αλλά και μια πράξη πνευματικής ευθύνης, καθώς εξασφαλίζει ότι η μονή θα συνεχίσει να λειτουργεί.

Η σημασία της Μονής Ελεούσης για την περιοχή των Ιωαννίνων δεν μπορεί να υπερεκτιμηθεί. Το μοναστήρι αυτό, με την πλούσια ιστορία και την ενεργή

μοναστική του κοινότητα, αποτελεί έναν ζωντανό σύνδεσμο με το παρελθόν και ένα σημαντικό μέρος της πολιτιστικής ταυτότητας του τόπου. Η συνεχής φροντίδα και προσοχή που δίνεται στη συντήρηση και τη διατήρησή του εξασφαλίζει ότι η Μονή Ελεούσης θα παραμείνει ένα ζωντανό και ενεργό μνημείο για τις επόμενες γενιές.

Η Μονή Ελεούσης δεν είναι απλά ένα ιστορικό κτίσμα, αλλά ένα ζωντανό μνημείο της ορθόδοξης πνευματικότητας και της ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς. Η συντήρηση και διατήρησή της είναι ένα έργο που απαιτεί συνεχή προσπάθεια και δέσμευση από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, αλλά το αποτέλεσμα αυτής της προσπάθειας είναι η διατήρηση ενός από τους πιο σημαντικούς θησαυρούς της περιοχής των Ιωαννίνων. Οι επισκέπτες της Μονής Ελεούσας δεν είναι απλά τουρίστες, αλλά προσκυνητές που έρχονται να βιώσουν την πνευματική γαλήνη και την ιστορική σημασία αυτού του μοναδικού χώρου, ενισχύοντας έτσι τη σημασία του ως ζωντανού και ενεργού κομματιού της ελληνικής πολιτιστικής και θρησκευτικής ζωής.

Έτσι, δεν είναι απαραίτητο να γίνουν παρεμβάσεις, αφού εκτός του επιπλέον χώρου που δεν υπάρχει για την δημιουργία καινούριων προσθηκών, η μονή καλύπτει ήδη τις ανάγκες της που χρειάζεται. Γι' αυτό άλλωστε ακόμα διατηρείται και λειτουργεί.

1.4.6 Μονή Αγίου Ιωάννη Προδρόμου

Η μονή δεν λειτουργεί πλέον, όμως η ιστορική της σημασία παραμένει αδιαμφισβήτητη. Σήμερα, η Μονή Προδρόμου είναι κλειστή και δεν δέχεται επισκέπτες στον χώρο του καθολικού, καθώς οι εσωτερικές του επιφάνειες είναι υποστρωμένες λόγω φθορών, για την αποφυγή περαιτέρω αλλοιώσεων. Η προσωρινή υποστύλωση των εσωτερικών επιφανειών, το κλείσιμο του μνημείου και οι παρατεταμένες καταστροφές των τοιχογραφιών, προκλήθηκαν από τα κατασκευάσματα στατικά περίπλοκα προβλήματα του κτίσματος. (Λιώνης, 1999)

Η κατάσταση της Μονής είναι ανησυχητική, καθώς οι φθορές που έχουν προκληθεί κυρίως από την υγρασία, τον χρόνο και περιβαλλοντικές συνθήκες της περιοχής, έχουν ως αποτέλεσμα την ακεραιότητα του κτιρίου. Οι τοίχοι του καθολικού, με τις ιστορικές τοιχογραφίες και αγιογραφίες του, έχουν υποστεί σοβαρές ζημιές. Αυτή η κατάσταση καταδεικνύει την ανάγκη για άμεσες παρεμβάσεις συντήρησης και αποκατάστασης, τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό του, στον αύλειο χώρο.

Η τοποθεσία της Μονής Προδρόμου είναι ιδιαίτερα σημαντική, καθώς βρίσκεται κοντά στην κοινότητα του νησιού και ακριβώς δίπλα από το μουσείο του Αλή Πασά. Αυτή η γειτνίαση προσφέρει μια μοναδική ευκαιρία για την αξιοποίηση του χώρου ως μέρος της πολιτιστικής και τουριστικής προσφοράς της περιοχής. Παρόλο που η μονή είναι κλειστή, η εγγύτητα της με το μουσείο του Αλή Πασά, που προσελκύει πολλούς επισκέπτες, προσφέρει τη δυνατότητα να ενσωματωθεί η μονή σε ένα ευρύτερο τουριστικό και πολιτιστικό δίκτυο.

Η συντήρηση της Μονής Προδρόμου εκτός από διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, είναι και μια ευκαιρία για την αναζωογόνηση της περιοχής. Η αποκατάσταση του καθολικού και των υπόλοιπων κτιρίων της μονής θα μπορούσε να συμβάλει στην προσέλκυση περισσότερων επισκεπτών, ενισχύοντας την τοπική οικονομία και αναδεικνύοντας την ιστορική σημασία του νησιού. Η δημιουργία νέων υποδομών γύρω από το καθολικό, σε συνδυασμό με

την τοποθεσία, θα μπορούσε να προσφέρει στους επισκέπτες μια ολοκληρωμένη εμπειρία της πολιτιστικής και ιστορικής κληρονομιάς της περιοχής.

Η αξιοποίηση της Μονής Προδρόμου ως πόλου έλξης για επισκέπτες δεν είναι μόνο ένα μέσο για την προστασία του μνημείου, αλλά και ένας τρόπος για να αναδειχθεί η πολιτιστική και ιστορική ταυτότητα των Ιωαννίνων.

Συνολικά, η Μονή Προδρόμου στο νησί των Ιωαννίνων, παρά την τρέχουσα κατάσταση εγκατάλειψής της, παραμένει ένας χώρος με τεράστιες δυνατότητες για την αναζωογόνηση της πολιτιστικής ζωής της περιοχής. Οι άμεσες παρεμβάσεις συντήρησης και αποκατάστασης είναι απαραίτητες για να διασφαλιστεί η διατήρηση αυτού του σημαντικού μνημείου, ενώ η αξιοποίησή του σε συνδυασμό με το την θέση του, μπορεί να αποτελέσει έναν ισχυρό μοχλό ανάπτυξης.

1.4.7 Μονή Μεταμορφώσεως Σωτήρος

Η Μονή Σωτήρος ιδρύθηκε το 1656, σύμφωνα από σωζόμενη σφραγίδα στην μονή, η οποία σώζεται στην μονή. (Λισγάρα, 2006-2007)

Η μονή είναι ενεργή κανονικά, εκτελώντας λειτουργίες, ιδικά σε εορτάστηκες περιόδους, με τον κόσμο να συμμετέχει σε αυτές και έτσι να την επισκέπτονται. Η μονή διατηρείται από τους αρμόδιους της σε καλή κατάσταση. Δεν διαμένουν μοναχοί όμως. Πρόσφατης κατασκευής είναι το πρώτο δώροφο κτίριο που αντικρίζει κανείς όταν μπαίνει στο χώρο της αυλής. Τα κελιά επίσης είναι μεταγενέστερα και χρησιμοποιούνται για άλλες λειτουργίες. Ο χώρος της μονής δεν απαιτεί περαιτέρω παρεμβάσεις, αφού είναι πλήρως αξιοποιημένος, δίχως να υπάρχει χώρος για επιπλέον προσθήκες.

1.4.8 Μονή Προφήτου Ηλία

Η Μονή του Προφήτη Ηλία στο νησί των Ιωαννίνων, αν και βρίσκεται σε μια τοποθεσία ιδιαίτερης φυσικής ομορφιάς, αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις όσον αφορά την πρόσβαση και τη λειτουργικότητά της. Η μονή είναι προσβάσιμη μόνο μέσω ενός στενού και ανηφορικού μονοπατιού, το οποίο ξεκινά πίσω από την μονή Φιλανθρωπικών και οδηγεί προς το υψηλότερο σημείο του πευκόφυτου λόφου όπου βρίσκεται η μονή. Αυτή η δύσκολη πρόσβαση καθιστά την προσέγγιση του χώρου απαιτητική, ιδιαίτερα για άτομα με περιορισμένη κινητικότητα, ηλικιωμένους ή για τη μεταφορά αγαθών και υλικών.

Για να αναβιώσει η μονή και να καταστεί λειτουργική, είναι απαραίτητο να γίνουν παρεμβάσεις που θα διευκολύνουν την πρόσβαση και θα βελτιώσουν τις υποδομές της. Πρώτα απ' όλα, το υπάρχον μονοπάτι χρειάζεται σημαντική βελτίωση και ενίσχυση. Επιπλέον, η εγκατάσταση φωτισμού κατά μήκος του μονοπατιού θα επέτρεπε την ασφαλή πρόσβαση ακόμα και κατά τις βραδινές ώρες ή σε συνθήκες χαμηλού φωτισμού.

Παράλληλα, οι παρεμβάσεις στη μονή περιλαμβάνουν την ανακαίνιση των υφιστάμενων κτιρίων και την κατασκευή νέων υποδομών για τη φιλοξενία μοναχών και επισκεπτών. Η δυσκολία πρόσβασης καθιστά αναγκαία την κατασκευή εγκαταστάσεων που θα επιτρέπουν την αυτάρκεια των μοναχών,

όπως αποθήκες για τρόφιμα, εργαστήρια, και κελιά εξοπλισμένα με τα απαραίτητα για τη διαμονή και την πνευματική τους ζωή. Οι νέες κατασκευές πρέπει να σχεδιαστούν με σεβασμό στο φυσικό περιβάλλον και την παραδοσιακή αρχιτεκτονική της περιοχής, ενώ ταυτόχρονα να προσφέρουν τη λειτουργικότητα που απαιτείται για τη μοναστική ζωή.

Η δυσκολία πρόσβασης δεν πρέπει να θεωρηθεί μόνο ως εμπόδιο, αλλά και ως ευκαιρία για τη διατήρηση της απομόνωσης και της ηρεμίας που χαρακτηρίζουν τη μοναστική ζωή. Ωστόσο, η βελτίωση των υποδομών είναι απαραίτητη για να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα της μονής και η δυνατότητα διαμονής μοναχών. Με τις κατάλληλες παρεμβάσεις, η Μονή του Προφήτη Ηλία μπορεί να μετατραπεί σε έναν χώρο που συνδυάζει τη φυσική ομορφιά και την πνευματική γαλήνη με την πρακτική λειτουργικότητα, καθιστώντας την προσβάσιμη και φιλόξενη για όσους αναζητούν πνευματική καθοδήγηση και ηρεμία.

1.4.9 Μονή Κοιμήσεως Θεοτόκου

Ο ενοριακός ναός της Κοίμησης της Θεοτόκου εντοπίζεται στο κέντρο της μικρής κοινότητας του Νησιού. Σχετικά με τον χρόνο ίδρυσης και λειτουργίας του ναού, δεν υπάρχουν πληροφορίες από γραπτές πηγές. Ίσως η ύπαρξη και λειτουργία της κοινότητας του Νησιού να αποτελεί προϋπόθεση της ίδρυσής του. (Σμύρης, 1999)

Από επιγραφές που εντοπίζονται σε διάφορα τμήματα στο εσωτερικό του ναού, καταλαβαίνουμε πως ο ναός έχει υποβληθεί σε αρκετές παρεμβάσεις με συγκεκριμένη χρονολογική σειρά. (Σμύρης, 1999)

Από την μορφή γραμμάτων και τον τρόπο χάραξης επιγραφής της βόρειας όψης της εισόδου, του αρχικού ναού- νάρθηκα, δηλώνεται η ύπαρξη ναού που προϋπήρχε στο τέλος του 18^{ου} και τις αρχές του 19^{ου} αι, ο οποίος ανακαινίστηκε πιθανόν μετά την καταστροφή του Νησιού το 1822. (Σμύρης, 1999)

2. Αρχιτεκτονικές παρεμβάσεις

2.1 Παρεμβάσεις Μονών Νήσου Ιωαννίνων

Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις στα μοναστήρια της νήσου Ιωαννίνων αποσκοπούν στη διατήρηση της παραδοσιακής μοναστηριακής ζωής, ενώ ταυτόχρονα ενσωματώνουν σύγχρονες ανέσεις και λειτουργίες που θα εξυπηρετήσουν τόσο τους μοναχούς όσο και τους επισκέπτες.

Πρώτον, η δημιουργία ενός αρχονταρικιού ως χώρου υποδοχής και φιλοξενίας είναι κεντρική για την αναβάθμιση της εμπειρίας των επισκεπτών και προσκυνητών. Το αρχονταρίκι θα προσφέρει έναν ζεστό και φιλόξενο χώρο, σχεδιασμένο με παραδοσιακά στοιχεία, όπου οι επισκέπτες θα μπορούν να ξεκουραστούν και να απολαύσουν την ηρεμία του μοναστηριακού περιβάλλοντος.

Η δημιουργία βιβλιοθήκης θα αποτελέσει έναν σημαντικό πόρο για τη μελέτη και την καλλιέργεια της πνευματικής ζωής. Η βιβλιοθήκη αυτή θα περιλαμβάνει θρησκευτικά κείμενα, ιστορικά αρχεία και βιβλία για τη βυζαντινή τέχνη και αρχιτεκτονική, προσφέροντας στους μοναχούς και τους επισκέπτες πρόσβαση σε έναν πλούτο γνώσης και πνευματικής καλλιέργειας.

Επιπλέον, η εγκατάσταση εργαστηρίων τέχνης για βυζαντινή αιογραφία, ψηφιδωτά και ξυλογλυπτική θα δώσει τη δυνατότητα να διατηρηθούν και να διδαχθούν παραδοσιακές τέχνες. Αυτά τα εργαστήρια θα λειτουργήσουν ως κέντρα εκπαίδευσης και δημιουργίας, όπου καλλιτέχνες και μαθητές θα μπορούν να ασχοληθούν με τις ιερές τέχνες, διατηρώντας ζωντανή την πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής.

Η δημιουργία μιας κειμηλιοθήκης είναι επίσης ουσιαστική για τη φύλαξη και έκθεση πολύτιμων κειμηλίων, εικόνων και άλλων εκκλησιαστικών αντικειμένων που προέρχονται από τις μονές της νήσου. Αυτός ο χώρος θα προστατεύει τα ιερά κειμήλια από φθορά και θα επιτρέπει στους επισκέπτες να τα θαυμάζουν, ενισχύοντας τη σύνδεση με την πνευματική και ιστορική παράδοση του μοναστηριού.

Η δημιουργία νέων κελιών είναι απαραίτητη για την εξασφάλιση άνετης και λειτουργικής διαμονής για τους μοναχούς. Οι χώροι αυτοί θα πρέπει να ανταποκρίνονται στις ανάγκες της μοναστικής ζωής, ενώ παράλληλα να σέβονται την παραδοσιακή αρχιτεκτονική.

Παράλληλα, η δημιουργία ξενώνων για την άνετη φιλοξενία των επισκεπτών είναι καίριας σημασίας. Οι ξενώνες θα παρέχουν σύγχρονες ανέσεις, διατηρώντας όμως τον παραδοσιακό αρχιτεκτονικό χαρακτήρα, προσφέροντας στους επισκέπτες τη δυνατότητα να βιώσουν την ηρεμία και την πνευματικότητα του μοναστηριακού περιβάλλοντος.

Η ανάπλαση των κήπων και των περιβαλλόντων χώρων είναι εξίσου σημαντική. Αυτοί οι χώροι θα προσφέρουν στους μοναχούς και τους επισκέπτες ένα περιβάλλον ηρεμίας και γαλήνης, ενισχύοντας τη σύνδεση με τη φύση και προσφέροντας ευκαιρίες για περισυλλογή και προσευχή.

Η κατασκευή μιας τραπεζαρίας θα εξυπηρετεί τόσο τους μοναχούς όσο και τους φιλοξενούμενους, παρέχοντας έναν χώρο εστίασης όπου θα μπορούν να απολαμβάνουν τα γεύματά τους σε ένα περιβάλλον κοινότητας και συντροφικότητας.

Τέλος, η δημιουργία εκθεσιακού χώρου θα επιτρέψει την έκθεση έργων τέχνης των μοναχών καθώς και προσωρινές εκθέσεις θρησκευτικής και ιστορικής σημασίας. Αυτός ο χώρος θα είναι ανοιχτός στους επισκέπτες, προσφέροντας τη δυνατότητα για

φιλανθρωπικές δραστηριότητες και οικονομική ενίσχυση του μοναστηριού για περαιτέρω εργασίες συντήρησης και ανάπτυξης.

Οι παραπάνω παρεμβάσεις συμβάλλουν στη διατήρηση της παραδοσιακής μοναστηριακής ζωής, ενώ παράλληλα ενισχύουν τη βιωσιμότητα και την πολιτιστική προσφορά του μοναστηριού, καθιστώντας το έναν ζωντανό και ενεργό πνευματικό και πολιτιστικό κέντρο.

2.2 Αναγκαιότητα Παρεμβάσεων Μονών Νήσου Ιωαννίνων

Οι παρεμβάσεις στα μοναστήρια της νήσου Ιωαννίνων είναι αναγκαίες για πολλούς λόγους, που συνδέονται τόσο με τη διατήρηση της ιστορικής και πολιτιστικής τους αξίας όσο και με την αναβίωση της μοναστικής ζωής και την ανάπτυξη της περιοχής.

Πρώτον, η διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς είναι ζωτικής σημασίας. Τα μοναστήρια αυτά είναι φορείς μιας πλούσιας ιστορίας και παράδοσης, με μοναδικές τοιχογραφίες, αρχιτεκτονικά στοιχεία και κτίρια που χρονολογούνται από αιώνες πίσω. Η αποκατάσταση και συντήρηση αυτών των ιστορικών στοιχείων είναι κρίσιμες για να διασφαλιστεί ότι οι μελλοντικές γενιές θα μπορέσουν να εκτιμήσουν και να μελετήσουν αυτήν την κληρονομιά. Χωρίς τις απαραίτητες παρεμβάσεις, τα μοναστήρια κινδυνεύουν από φθορά λόγω του χρόνου, της υγρασίας και των καιρικών συνθηκών, με αποτέλεσμα να χαθούν ανεπανόρθωτα πολύτιμα στοιχεία της πολιτιστικής μας ταυτότητας.

Δεύτερον, η αναβίωση της μοναστικής ζωής είναι ένας από τους κύριους στόχους των παρεμβάσεων. Η επαναλειτουργία των μοναστηριών θα αναζωογονήσει το θρησκευτικό στοιχείο του νησιού, επιτρέποντας την επιστροφή μοναχών και τη συνέχιση της μοναστικής παράδοσης. Η παρουσία μιας ζωντανής μοναστικής κοινότητας δεν θα εμπλουτίσει μόνο την πνευματική ζωή της περιοχής, αλλά θα προσφέρει επίσης έναν χώρο περισυλλογής και ηρεμίας για τους επισκέπτες και τους προσκυνητές.

Τρίτον, η τουριστική ανάπτυξη αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την αναγκαιότητα των παρεμβάσεων. Οι ανακαινίσεις και οι βελτιώσεις στην προσβασιμότητα θα καταστήσουν τα μοναστήρια πιο ελκυστικά για τους επισκέπτες. Η δυνατότητα εύκολης πρόσβασης και η παροχή σύγχρονων ανέσεων θα προσελκύσουν περισσότερους προσκυνητές και τουρίστες, συμβάλλοντας στην τοπική οικονομία και ενισχύοντας τον θρησκευτικό τουρισμό της περιοχής.

Επιπλέον, η προστασία από φθορές είναι ένας ουσιαστικός λόγος για τις παρεμβάσεις. Τα μοναστήρια βρίσκονται σε φυσικά περιβάλλοντα που είναι εκτεθειμένα σε υγρασία και ακραία καιρικά φαινόμενα, τα οποία μπορούν να προκαλέσουν σημαντικές ζημιές στις τοιχογραφίες, τα ξύλινα μέρη και τις κτιριακές δομές. Η εφαρμογή μέτρων προστασίας είναι απαραίτητη για να διασφαλιστεί ότι αυτά τα μνημεία θα διατηρηθούν ανέπαφα και θα προστατευθούν από περαιτέρω φθορά.

Τέλος, η προώθηση της πνευματικότητας και του πολιτισμού είναι ένας ακόμη σημαντικός λόγος για τις παρεμβάσεις. Η αναβάθμιση των μοναστηριών θα τα μετατρέψει σε κέντρα πνευματικότητας, πολιτισμού και θεολογικής καλλιέργειας. Οι χώροι αυτοί θα προσφέρουν δυνατότητες για αναβίωση των τεχνών και των γραμμάτων, ενώ παράλληλα θα λειτουργούν ως σημεία συνάντησης και ανταλλαγής ιδεών για τους επισκέπτες και την τοπική κοινότητα. Η μοναδική τοποθεσία των

μοναστηριών, σε συνδυασμό με τη φυσική ομορφιά και τη γαλήνη της λίμνης, δημιουργεί ένα ιδανικό περιβάλλον για πνευματική αναζήτηση και επικοινωνία με τον Θεό.

Η αποκατάσταση και επαναλειτουργία των μοναστηριών δεν είναι απλώς μια προσπάθεια διατήρησης του παρελθόντος, αλλά και μια ευκαιρία να ξαναζωντανέψει η μοναστική ζωή και να αξιοποιηθεί στο έπακρο ο ανεκμετάλλευτος χώρος τους, προσφέροντας ένα νέο δυναμικό μέλλον για τη μοναστηριακή πολιτεία του νησιού των Ιωαννίνων.

2.3 Προδιαγραφές παρεμβάσεων

Οι νέοι χώροι και οι παρεμβάσεις στα μοναστήρια της νήσου Ιωαννίνων είναι σχεδιασμένοι με βάση συγκεκριμένες προδιαγραφές που εξασφαλίζουν την ισορροπία ανάμεσα στη διατήρηση της ιστορικής κληρονομιάς και την ενσωμάτωση σύγχρονων λειτουργικών αναγκών.

Αρχικά, ο σεβασμός στην ιστορία και την αρχιτεκτονική των μοναστηριών είναι θεμελιώδης. Οι αποκαταστάσεις και οι νέες κατασκευές γίνονται με σεβασμό στην ιστορική και αρχιτεκτονική ταυτότητα των μονών, χρησιμοποιώντας παραδοσιακά υλικά και τεχνικές που ανταποκρίνονται στο τοπικό αρχιτεκτονικό ύφος. Αυτή η προσέγγιση διασφαλίζει ότι οι παρεμβάσεις δεν θα αλλοιώσουν τον χαρακτήρα των μοναστηριών, αλλά θα τον ενισχύσουν, συμβάλλοντας στη διατήρηση της αυθεντικότητας και της ιστορικής συνέχειας του χώρου.

Ακόμη, η ενσωμάτωση βιώσιμων λύσεων είναι απαραίτητη για την προστασία του περιβάλλοντος και την εξασφάλιση της μακροπρόθεσμης διατήρησης των κτιρίων.

Επιπλέον, η βελτίωση της προσβασιμότητας είναι κρίσιμη για τη σύνδεση των μοναστηριών με την ευρύτερη περιοχή και τη διευκόλυνση της επίσκεψης από προσκυνητές και τουρίστες. Η αναβάθμιση των διαδρομών από την πλευρά της λίμνης και η δημιουργία νέων υποδομών μεταφοράς θα καταστήσει τα μοναστήρια πιο προσβάσιμα, ενισχύοντας παράλληλα τη σύνδεση τους με την πόλη και την τοπική κοινότητα.

Επίσης, η προστασία των τοιχογραφιών αποτελεί βασική προτεραιότητα. Ειδικές τεχνικές συντήρησης και προστασίας από την υγρασία και τις καιρικές συνθήκες είναι απαραίτητες για να αποφευχθούν οι φθορές και να διατηρηθεί ο καλλιτεχνικός πλούτος των μοναστηριών. Η χρήση σύγχρονων μεθόδων συντήρησης που σέβονται την αυθεντικότητα των έργων είναι καθοριστικής σημασίας για την προστασία αυτών των ανεκτίμητων πολιτιστικών θησαυρών.

Τέλος, η δημιουργία υποδομών φιλοξενίας είναι αναγκαία για να ενισχυθεί η πνευματική και κοινωνική ζωή της περιοχής. Οι ξενώνες, τα αρχονταρίκια και άλλες σχετικές υποδομές θα παρέχουν άνετες συνθήκες διαβίωσης τόσο για τους μοναχούς όσο και για τους επισκέπτες, επιτρέποντας τη φιλοξενία προσκυνητών, τουριστών και μελετητών που επιθυμούν να ζήσουν την εμπειρία της μοναστηριακής ζωής και να συμμετάσχουν στις θρησκευτικές και πολιτιστικές δραστηριότητες της μονής.

Με την τήρηση αυτών των προδιαγραφών, οι παρεμβάσεις στα μοναστήρια της νήσου Ιωαννίνων θα ενισχύσουν τη λειτουργικότητα, την προσβασιμότητα και τη βιωσιμότητα των χώρων, διασφαλίζοντας παράλληλα τη διατήρηση της πνευματικής και πολιτιστικής τους κληρονομιάς.

3. Αρχιτεκτονικές παρεμβάσεις Μονής Αγίου Νικολάου Στρατηγόπουλου- Ντίλιου

Η Μονή Στρατηγοπούλου, γνωστή και ως Ντίλιου, αποτελεί ένα ιστορικό μνημείο με ιδιαίτερη σημασία για τη μοναστηριακή πολιτεία του νησιού των Ιωαννίνων. Με την πάροδο του χρόνου, ωστόσο, πολλοί από τους χώρους της μονής παρέμειναν αναξιοποίητοι, περιορίζοντας τις δυνατότητες του μνημείου να λειτουργήσει ως ζωντανό κέντρο θρησκευτικής και πολιτιστικής δραστηριότητας. Για να αντιμετωπιστεί αυτή η πρόκληση και να αναβιώσει το μνημείο, προχώρησα σε μια σειρά από αρχιτεκτονικές παρεμβάσεις που αποσκοπούν στη λειτουργική αναγέννηση της μονής και στην αξιοποίηση των ανεκμετάλλετων χώρων της. Αυτές οι παρεμβάσεις έχουν σχεδιαστεί με σεβασμό στην ιστορική και αρχιτεκτονική κληρονομιά του μνημείου, ενώ παράλληλα εισάγουν σύγχρονες χρήσεις που ενισχύουν τη βιωσιμότητα και τη δυναμική του ως ένα ζωντανό πνευματικό και πολιτιστικό κέντρο.

Από μεγάλες κλήσεις σχηματίζεται το νοτιοανατολικό και ανατολικό τμήμα της Μονής Ντίλιου, και ένα χαμηλό λιθόχτιστο περίβολο. Τα κελιά είναι πρόσφατα και είναι ενσωματωμένα στην βορειοδυτική πλευρά, όπως και το ηγουμενείο, στη βόρεια πλευρά υπάρχει το καθολικό με το νάρθηκα, ένα πρόσφατο μικρό κτίσμα βρίσκεται στην νοτιοδυτική άκρη και τέλος δίπλα από το ηγουμενείο βρίσκεται η είσοδος της μονής στην δυτική πλευρά. (Παναγιωτουνάκου- Πατσουμά, 1999)

Η δεύτερη είσοδος του δυτικού τμήματος, η τοξωτή μικρή πόρτα με τα δύο πλαϊνά περυσία από διπλές πλίνθινες ζώνες, οδηγεί στο διώροφο κελί. (Λισγάρα, 2006-2007)

Τα κελιά αυτά θα ανακαινιστούν για την διαμονή των μοναχών.

3.1 Αρχονταρίκι και Θέση

Η θέση του αρχονταρικού μέσα στο μοναστηριακό συγκρότημα είναι στρατηγικά επιλεγμένη, λαμβάνοντας υπόψη τόσο την αρχιτεκτονική παράδοση όσο και τις λειτουργικές ανάγκες του μοναστηριού. Το αρχονταρικό τοποθετείται απέναντι από το καθολικό, τον κύριο ναό του μοναστηριού, σε σημείο που διευκολύνει την πρόσβαση των επισκεπτών, χωρίς όμως να διαταράσσει την ηρεμία και τη λειτουργική ζωή των μοναχών. Αυτή η θέση είναι προσεκτικά επιλεγμένη για να επιτευχθεί η ισορροπία ανάμεσα στη φιλοξενία των επισκεπτών και την προστασία της μοναστικής ησυχίας.

Το αρχονταρικό βρίσκεται σε κοντινή απόσταση από το καθολικό, στην στάθμη +, 0, αλλά όχι πολύ κοντά στην είσοδο του ναού. Αυτή η διάταξη εξασφαλίζει ότι οι ακολουθίες δεν θα διαταράσσονται από την κίνηση των επισκεπτών, ενώ ταυτόχρονα επιτρέπει στους επισκέπτες να καθοδηγούνται εύκολα προς το αρχονταρικό χωρίς να χρειάζεται να διασχίσουν όλο το μοναστήρι. Η θέση αυτή προσφέρει ένα ήσυχο περιβάλλον για τους επισκέπτες, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι η πνευματική ζωή του μοναστηριού συνεχίζεται απρόσκοπτα.

Η διατήρηση άμεσης οπτικής επαφής μεταξύ του αρχονταρικού και του καθολικού είναι επίσης σημαντική. Αυτή η οπτική σύνδεση δημιουργεί μια αίσθηση ενότητας και συνέχειας μεταξύ των δύο χώρων, ενισχύοντας την πνευματική εμπειρία των επισκεπτών και την αίσθηση του ανήκει στο μοναστηριακό σύνολο. Παράλληλα, η εύκολη και άμεση πρόσβαση από το αρχονταρικό στο καθολικό εξασφαλίζει ότι οι

επισκέπτες μπορούν να συμμετάσχουν στις ακολουθίες γρήγορα και χωρίς δυσκολία, καθιστώντας το μοναστήρι φιλόξενο και λειτουργικό.

Αντίθετα, το αρχονταρίκι τοποθετείται μακριά από τα κελιά των μοναχών και τους άλλους ιδιωτικούς χώρους τους. Αυτή η απομόνωση είναι κρίσιμη για να διασφαλιστεί η ιδιωτικότητα των μοναχών, επιτρέποντάς τους να συνεχίσουν την πνευματική και καθημερινή τους ζωή χωρίς παρεμβολές.

3.1.2 Αρχονταρίκι & Προσανατολισμός

Ο σωστός προσανατολισμός του αρχονταρικού στη Μονή Ντίλιου είναι κρίσιμος για την παροχή μιας άνετης και εμπνευσμένης εμπειρίας στους επισκέπτες, διατηρώντας παράλληλα την αρμονία με την παραδοσιακή αρχιτεκτονική και το φυσικό περιβάλλον. Η επιλογή της θέσης και του προσανατολισμού του αρχονταρικού δεν είναι τυχαία, αλλά καθορίζεται από την τοπογραφία του μοναστηριού και τις τοπικές κλιματικές συνθήκες. Για παράδειγμα, το αρχονταρίκι τοποθετείται σε σημείο που επιτρέπει την εισροή άφθονου φυσικού φωτός, το οποίο όχι μόνο φωτίζει τον χώρο αλλά και ενισχύει τη ζεστασιά και τη φιλόξενη ατμόσφαιρα. Επιπλέον, η προσεκτική τοποθέτηση του αρχονταρικού προσφέρει προστασία από τους ψυχρούς ανέμους, εξασφαλίζοντας ότι ο χώρος παραμένει άνετος καθ' όλη τη διάρκεια του έτους.

Στη Μονή Ντίλιου, που βρίσκεται σε μια τοποθεσία με εκπληκτική θέα στην όχθη της λίμνης, ο προσανατολισμός του αρχονταρικού έχει επιλεγεί ώστε να αξιοποιεί πλήρως αυτό το πανέμορφο τοπίο. Η θέα στη λίμνη προσφέρει στους επισκέπτες μια γαλήνια και ευχάριστη εμπειρία, ενισχύοντας την πνευματική αίσθηση του χώρου. Το αρχονταρίκι τοποθετείται σε σημείο που προσφέρει ανεμπόδιση θέα προς τη λίμνη, επιτρέποντας στους επισκέπτες να απολαμβάνουν το φυσικό κάλλος, είτε κατά τη διάρκεια των συζητήσεων είτε κατά τις στιγμές ηρεμίας και περισυλλογής.

3.1.3 Αρχονταρίκι & ιστορική σημασία

Ο μοναχός ονομάζεται «Αρχοντάρης» και έχει την υποχρέωση για την φιλοξενία και «αρχονταρίκι» ο χώρος υποδοχής και φιλοξενίας των ξένων, οι οποίοι οδηγούνται προς τα εκεί μόλις εισέρχονται στην μονή. (Archaeology, χ.χ.)

Το αρχονταρίκι έχει τις ρίζες του στην παράδοση της ορθόδοξης μοναστικής φιλοξενίας, η οποία θεωρείται σημαντική αρετή. Οι μοναχοί θεωρούν την υποδοχή και φιλοξενία των επισκεπτών ως ευκαιρία να ασκήσουν την αγάπη και την καλοσύνη τους, ακολουθώντας το παράδειγμα της Χριστιανικής διδασκαλίας. Είναι ένας ιδιαίτερος χώρος μέσα στα μοναστήρια που παίζει σημαντικό ρόλο στην φιλοξενία των επισκεπτών.

Στη μονή Ντίλιου, επειδή ανήκει στα ανοιχτά ελεύθερα συγκροτήματα, η προσθήκη του αρχονταρικού είναι σχεδιασμένη με τέτοιο τρόπο ώστε να ενσωματώνεται αρμονικά με το περιβάλλον και να εξυπηρετεί τη λειτουργικότητα και την φιλοξενία.

3.1.4 Αρχονταρίκι χαρακτηριστικά & βασικές λειτουργίες

Το αρχονταρίκι αποτελεί έναν από τους πιο σημαντικούς χώρους του μοναστηριού, συνδυάζοντας τη φιλοξενία με την κοινωνική αλληλεπίδραση και την πνευματική γαλήνη. Ως χώρος υποδοχής και φιλοξενίας, το αρχονταρίκι είναι το πρώτο σημείο επαφής των επισκεπτών και προσκυνητών με τη μοναστική κοινότητα. Εδώ, οι μοναχοί καλωσορίζουν τους επισκέπτες με θερμότητα και σεβασμό, προσφέροντάς τους ένα παραδοσιακό κέρασμα, όπως τσάι, λουκούμι ή καφές. Αυτός ο χώρος προορίζεται να δημιουργήσει μια φιλόξενη και ειρηνική ατμόσφαιρα που συμβαδίζει με τις αρχές της μοναστικής φιλοξενίας και της πνευματικής συντροφικότητας.

Το αρχονταρίκι λειτουργεί επίσης ως κοινωνικός χώρος μέσα στο μοναστήρι. Εδώ πραγματοποιούνται συζητήσεις, κοινωνικές συναθροίσεις και συναντήσεις μεταξύ των μοναχών και των επισκεπτών, ενθαρρύνοντας την επικοινωνία και την ανταλλαγή απόψεων. Είναι ένας τόπος όπου οι επισκέπτες έχουν την ευκαιρία να μιλήσουν με τους μοναχούς, να εκφράσουν τις σκέψεις τους και να εμπλακούν σε βαθύτερες πνευματικές ή φιλοσοφικές συζητήσεις.

Η αισθητική και η διακόσμηση του αρχονταρικιού αντικατοπτρίζουν την πνευματική παράδοση και την ιστορική κληρονομιά του μοναστηριού. Η διακόσμηση χαρακτηρίζεται από την απλότητα και την αυθεντικότητα, με ξύλινα έπιπλα, χειροποίητα υφάσματα και θρησκευτικά σύμβολα, όπως εικόνες και σταυροί. Αυτά τα στοιχεία δημιουργούν έναν χώρο γεμάτο ζεστασιά και πνευματική σημασία, προσφέροντας στους επισκέπτες ένα περιβάλλον όπου μπορούν να νιώσουν συνδεδεμένοι με την παράδοση και την ιστορία του μοναστηριού.

Ο αρχιτεκτονικός σχεδιασμός του αρχονταρικιού στη μονή Ντίλιου της νήσου των Ιωαννίνων μπορεί να ενσωματώσει την παραδοσιακή αρχιτεκτονική των μοναστηριών της νήσου με σύγχρονες ανέσεις για την καλύτερη φιλοξενία των επισκεπτών. Οι ξύλινες οροφές και οι πέτρινοι τοίχοι προσδίδουν μια αίσθηση αυθεντικότητας, ενώ τα μεγάλα παράθυρα επιτρέπουν στο φυσικό φως να εισχωρεί άπλετα στον χώρο, δημιουργώντας μια φωτεινή και ήρεμη ατμόσφαιρα. Οι λεπτομέρειες στην αρχιτεκτονική συνδυάζουν την αισθητική της παράδοσης με τη λειτουργικότητα, καθιστώντας το αρχονταρίκι έναν ζωντανό και καλαίσθητο χώρο φιλοξενίας.

3.1.5. Σχεδιασμός & Αρχιτεκτονικό στυλ

Ο σχεδιασμός του αρχονταρικιού βασίζεται στην παραδοσιακή ηπειρωτική αρχιτεκτονική, η οποία είναι γνωστή για την ανθεκτικότητα και την αρμονία της με το φυσικό περιβάλλον. Το αρχονταρίκι ενσωματώνει στοιχεία που χαρακτηρίζουν την αρχιτεκτονική της περιοχής, όπως οι πετρόκτιστοι τοίχοι, οι κεραμοσκεπές και οι ξύλινες δοκοί, δημιουργώντας έναν χώρο που αποπνέει αυθεντικότητα και διαχρονικότητα.

3.1.6. Σχεδιασμός & Δομικά υλικά

Η χρήση τοπικών υλικών είναι θεμελιώδης για τη διατήρηση της αυθεντικότητας και την ενίσχυση της τοπικής οικονομίας. Συγκεκριμένα, η πέτρα από το νησί των Ιωαννίνων χρησιμοποιείται ευρέως για την κατασκευή των τοίχων, προσφέροντας αντοχή και αισθητική που ταιριάζει απόλυτα με το περιβάλλον του μοναστηριού. Οι πετρόκτιστοι τοίχοι όχι μόνο ενσωματώνουν την

παραδοσιακή τέχνη της λιθοδομής, αλλά παρέχουν και φυσική μόνωση, συμβάλλοντας στη διατήρηση της θερμοκρασίας στον εσωτερικό χώρο.

Το πάχος του τοίχου είναι 0,6 μ., το μέγιστο του ύψος που ξεκινάει από την είσοδο του αρχονταρικιού είναι 4 μ., ενώ το ελάχιστο ύψος του τοίχου είναι 2,5 μ. Αυτή η διαφορά ύψους ενώνεται με την μονόριχτη στέγη.

Το ξύλο, είναι το κύριο υλικό κατασκευής για την οροφή και το δάπεδο, επίσης και των επίπλων του αρχονταρικιού. Η μονόριχτη ξύλινη οροφή του αρχονταρικιού είναι κατασκευασμένη από δοκάρια παρατεταμένα που στηρίζουν όλη την κατασκευή, η οποία αποτελείται από ραμποτέ, ασφαλική στεγανοποιητική μεμβράνη, μόνωση, τεγίδες με μονωτικό υλικό ανάμεσα τους και κεραμίδια. Και αυτό γιατί οι ξύλινες οροφές και τα δοκάρια προσδίδουν ζεστασιά και παραδοσιακή αίσθηση στον χώρο, ενώ τα ξύλινα πατώματα και έπιπλα ενισχύουν τη συνολική αίσθηση φιλοξενίας και άνεσης. Αυτή η χρήση του ξύλου δεν είναι μόνο αισθητικά ευχάριστη, αλλά και λειτουργική, καθώς προσφέρει φυσική ανθεκτικότητα και εύκολη συντήρηση.

Συνολικά, ο σχεδιασμός του αρχονταρικιού συνδυάζει την παραδοσιακή αρχιτεκτονική με την επιλογή τοπικών, φυσικών υλικών, δημιουργώντας έναν χώρο που αντανακλά την πνευματική και πολιτιστική κληρονομιά του μοναστηριού, ενώ ταυτόχρονα προσφέρει άνεση και λειτουργικότητα στους επισκέπτες.

3.1.7. Σχεδιασμός & Διαρρύθμιση Χώρου

Η διαρρύθμιση του αρχονταρικιού έχει σχεδιαστεί με γνώμονα τη δημιουργία ενός ενιαίου, μεγάλου χώρου διαστάσεων περίπου 13x11,50 μ. που προάγει την ελεύθερη και ομαλή ροή κίνησης, ενισχύοντας παράλληλα τη φιλόξενη και ανοιχτή ατμόσφαιρα που είναι χαρακτηριστική της μοναστηριακής φιλοξενίας. Η αίσθηση του ευρύχωρου και ενιαίου χώρου επιτρέπει στους επισκέπτες να κινούνται άνετα, να αλληλοεπιδρούν με τους μοναχούς και να συμμετέχουν σε συζητήσεις χωρίς εμπόδια, δημιουργώντας έναν χώρο που προσκαλεί στη συνύπαρξη και την ανταλλαγή απόψεων.

Τα καθιστικά που τοποθετούνται στον χώρο είναι προσεκτικά επιλεγμένα και τοποθετημένα ώστε να ενισχύουν τη λειτουργικότητα και την άνεση. Οι μεγάλοι, παραδοσιακοί Γιαννιώτικοι ξύλινοι καναπέδες (μπάσια) προσφέρουν άνετες θέσεις για τους επισκέπτες, ενώ οι πολυθρόνες, τοποθετημένες γύρω από τον χώρο, προσφέρουν επιπλέον άνεση και διευκολύνουν την κοινωνική συναναστροφή. Αυτά τα στοιχεία επίπλωσης είναι κατασκευασμένα από τοπικό ξύλο και διακοσμημένα με χειροποίητα υφάσματα, διατηρώντας τη σύνδεση με την τοπική παράδοση και προσθέτοντας μια ζεστή και φιλόξενη αίσθηση στον χώρο.

Μια μεγάλη τραπεζαρία τοποθετημένη στρατηγικά στην άκρη του αρχονταρικιού προσφέρει έναν χώρο για συγκεντρώσεις, συζητήσεις και κοινά γεύματα. Αυτή η τραπεζαρία όχι μόνο διευκολύνει την επικοινωνία μεταξύ των επισκεπτών και των μοναχών, αλλά και ενισχύει την αίσθηση της κοινότητας και της συντροφικότητας που είναι βασική στην μοναστική ζωή. Η τοποθέτηση των επίπλων έχει γίνει με τέτοιο τρόπο ώστε να ενθαρρύνει την αλληλεπίδραση και να δημιουργεί έναν χώρο όπου η φιλοξενία και η κοινωνική επαφή κυριαρχούν, ενώ ταυτόχρονα διατηρείται η αρμονία και η ηρεμία του μοναστηριακού περιβάλλοντος.

Επίσης, οι χώροι υγιεινής (WC) έχουν ενσωματωθεί διακριτικά στην διαρρύθμιση, ώστε να εξυπηρετούν τις ανάγκες των επισκεπτών χωρίς να

διαταράσσουν την αισθητική και τη λειτουργικότητα του αρχονταρικιού. Οι χώροι αυτοί είναι σχεδιασμένοι με την ίδια προσοχή στη λεπτομέρεια.

Τέλος, το μεγάλο μπαλκόνι είναι σχεδιασμένο δυτικά, ώστε να έχει θέα την λίμνη και την πόλη των Ιωαννίνων.

3.1.8. Φωτισμός & Αερισμός

Ο φωτισμός και ο αερισμός παίζουν καθοριστικό ρόλο στη δημιουργία ενός ευχάριστου και λειτουργικού περιβάλλοντος στο αρχονταρίκι, ενισχύοντας τη ζεστασιά του χώρου.

3.1.9. Φυσικός Φωτισμός

Ο σχεδιασμός του αρχονταρικιού δίνει ιδιαίτερη έμφαση στη χρήση του φυσικού φωτός, με την τοποθέτηση μεγάλων παραθύρων και ανοιγμάτων σε συγκεκριμένα σημεία. Η μεγάλη κεντρική τζαμαρία με θέα την λίμνη, που οδηγεί στο μπαλκόνι του αρχονταρικιού, επιτρέπει το άπλετο φυσικό φως να εισέρχεται στον χώρο, φωτίζοντας τον ομοιόμορφα κατά τη διάρκεια της ημέρας. Τα παράθυρα τοποθετούνται με τέτοιον τρόπο ώστε να βελτιστοποιούν τόσο τον φωτισμό όσο και τον αερισμό, δημιουργώντας μια ατμόσφαιρα που είναι φωτεινή, ζεστή και φιλόξενη. Ο φυσικός φωτισμός ενισχύει την αίσθηση της άμεσης σύνδεσης με το εξωτερικό περιβάλλον, φέρνοντας μέσα στον χώρο την ηρεμία και τη γαλήνη της φύσης που περιβάλλει το μοναστήρι.

3.1.10. Τεχνητός Φωτισμός

Για τις βραδινές ώρες και τις ημέρες με λιγότερο φυσικό φως, ο τεχνητός φωτισμός έχει επιλεγεί προσεκτικά ώστε να συμπληρώνει τον φυσικό φωτισμό και να διατηρεί τη ζεστή και φιλόξενη ατμόσφαιρα του αρχονταρικιού. Χρησιμοποιούνται διακριτικοί φωτισμοί, όπως κρεμαστά φώτα και επιτοίχια φωτιστικά, τα οποία προσφέρουν απαλή και ζεστή φωτεινότητα χωρίς να κυριαρχούν στον χώρο. Τα κρεμαστά φώτα τοποθετούνται πάνω από τις κύριες ζώνες καθιστικού και τραπεζαρίας, δημιουργώντας εστίες φωτός που υπογραμμίζουν τις περιοχές κοινωνικής συναναστροφής. Τα επιτοίχια φωτιστικά διαχέουν τον φωτισμό ομοιόμορφα στον χώρο, αποφεύγοντας τις σκιές και διατηρώντας μια ευχάριστη ατμόσφαιρα.

Ο συνδυασμός φυσικού και τεχνητού φωτισμού διασφαλίζει ότι το αρχονταρίκι παραμένει φωτεινό και άνετο καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας και της νύχτας. Αυτή η ισορροπία μεταξύ των διαφορετικών πηγών φωτός ενισχύει τη συνολική αίσθηση ζεστασιάς και φιλοξενίας, κάνοντας τον χώρο κατάλληλο τόσο για την υποδοχή επισκεπτών όσο και για την κοινωνική συναναστροφή.

3.2 Υπαίθριοι Χώροι

Η αναβάθμιση των υπαίθριων χώρων στη Μονή Ντίλιου αποτελεί ένα κρίσιμο στοιχείο για την πλήρη αναβίωση της μοναστικής ζωής και τη δημιουργία ενός σύγχρονου κέντρου πνευματικότητας και πολιτισμού. Οι αυλές και οι κήποι γύρω από το καθολικό σχεδιάζονται με στόχο να προσφέρουν χώρους ηρεμίας και περισυλλογής τόσο για τους μοναχούς όσο και για τους επισκέπτες. Αυτοί οι υπαίθριοι χώροι δεν είναι απλώς λειτουργικοί, αλλά και αισθητικά ευχάριστοι, ενσωματώνοντας την πνευματική και φυσική ομορφιά που χαρακτηρίζει το μοναστήρι.

Η φυσική σκίαση αποτελεί βασικό στοιχείο του σχεδιασμού, με τη χρήση δέντρων για την προστασία από τον ήλιο και τη δημιουργία δροσερών σημείων μέσα στις αυλές και τους κήπους. Τα δέντρα τοποθετούνται στρατηγικά, προσφέροντας σκιά και συμβάλλοντας στη δημιουργία ενός ευχάριστου μικροκλίματος που επιτρέπει τη χρήση των υπαίθριων χώρων ακόμα και κατά τις θερμές ώρες της ημέρας. Αυτή η φυσική προστασία από τον ήλιο ενισχύει την άνεση των μοναχών και των επισκεπτών, επιτρέποντάς τους να απολαμβάνουν τους υπαίθριους χώρους καθ' όλη τη διάρκεια του έτους.

Παράλληλα, η τοποθέτηση παραδοσιακών παγκακιών από ξύλο και πέτρα στις αυλές προσφέρει σημεία ξεκούρασης και χαλάρωσης. Τα παγκάκια αυτά δεν είναι μόνο λειτουργικά, αλλά ενσωματώνουν και την παραδοσιακή αισθητική, συνδέοντας το παρόν με το παρελθόν. Είναι τοποθετημένα σε σκιασμένα σημεία, επιτρέποντας στους επισκέπτες να κάθονται και να απολαμβάνουν την ηρεμία και την ομορφιά του περιβάλλοντος χώρου.

Επιπλέον, η φύτευση ανθοφόρων φυτών και δέντρων προσδίδει φυσική ομορφιά στους κήπους, δημιουργώντας ένα περιβάλλον γεμάτο χρώματα και αρώματα. Τα ανθοφόρα φυτά επιλέγονται προσεκτικά για να προσθέσουν ποικιλία και ζωή στους κήπους, ενώ τα δέντρα ενισχύουν την αίσθηση της φύσης και της γαλήνης.

Μέχρι στιγμής, η μόνη ενέργεια που έχει πραγματοποιηθεί στην αυλή της Μονής Ντίλιου είναι η αποκατάσταση της υφιστάμενης πλακόστρωσης και νέα πλακόστρωση γύρω από το καθολικό. Αυτή η ενέργεια αποτέλεσε ένα πρώτο βήμα για τη βελτίωση της αυλής, όμως υπήρχε ανάγκη για περαιτέρω παρεμβάσεις ώστε να αξιοποιηθεί πλήρως ο χώρος. Με βάση τις εδαφικές υψομετρικές διαφορές και διακυμάνσεις που υπάρχουν στην αυλή, επελέξα να επεκταθεί η αποκατάσταση της πλακόστρωσης όχι μόνο γύρω από το καθολικό, αλλά σε ολόκληρη την αυλή της μονής.

Αυτή η προσέγγιση επιτρέπει τη δημιουργία ενός ενιαίου και συνεκτικού υπαίθριου χώρου, διατηρώντας τη λειτουργικότητα και την αισθητική της μονής. Στο πλαίσιο αυτής της επέκτασης, γίνεται και η ενσωμάτωση κήπων ανάμεσα στις πλακοστρωμένες επιφάνειες, οι οποίοι θα προσθέσουν φυσική ομορφιά και θα ενισχύσουν την εμπειρία των επισκεπτών. Οι κήποι αυτοί, με τα ανθοφόρα φυτά και τα δέντρα τους, θα δημιουργήσουν μια ευχάριστη αντίθεση με την πέτρα την πλακόστρωση. Αυτή η επιλογή, εκμεταλλευόμενη τις υψομετρικές διακυμάνσεις του χώρου, επιτρέπει τη δημιουργία ενός δυναμικού και ζωντανού υπαίθριου περιβάλλοντος που ενισχύει την πνευματικότητα και τη σύνδεση με τη φύση.

Επίσης λόγω αυτών των υψομετρικών διακυμάνσεων της αυλής της Μονής Ντίλιου, αποφασίστηκε η κατασκευή σκαλοπατιών που συνδέουν την είσοδο της αυλής, όπου βρίσκεται το αρχονταρίκι, με τους υπόλοιπους χώρους του μοναστηριού. Αυτή η επιλογή επιτρέπει την ομαλή και εύκολη πρόσβαση μεταξύ των διαφόρων

επιπέδων της αυλής, διασφαλίζοντας ότι οι επισκέπτες μπορούν να μετακινούνται άνετα από τον έναν χώρο στον άλλο.

Τα σκαλοπάτια εξυπηρετούν κυρίως πρακτικούς σκοπούς, αλλά ακόμη ενισχύουν και την αισθητική του χώρου, εναρμονίζοντας την κίνηση με το φυσικό ανάγλυφο της αυλής.

Η σύνδεση της εισόδου και του αρχονταρικού με τους υπόλοιπους χώρους μέσω αυτών των σκαλοπατιών θα δημιουργεί μια συνεχή ροή που ενισχύει την αίσθηση ενότητας και συνέχειας για όποιον περιηγείται τους υπαίθριους χώρους του μοναστηριού. Αυτή η παρέμβαση, σε συνδυασμό με την επέκταση της πλακόστρωσης και τη δημιουργία μικρών κήπων, συμβάλλει στη συνολική αναβάθμιση της αυλής, καθιστώντας την έναν χώρο λειτουργικό, αισθητικά ευχάριστο και πνευματικά εμπνευσμένο.

Συνολικά, αυτοί οι χώροι θα μετατραπούν σε ζωντανούς πυρήνες πνευματικότητας και πολιτισμού, όπου η φύση και η παράδοση θα συνυπάρχουν αρμονικά.

3.3 Χώροι εργαστηρίων για Βυζαντινή Μουσική και Αγιογραφία

Η δημιουργία ενός ενιαίου χώρου εργαστηρίου με εσωτερικές διαστάσεις 10,5 x 11,3 μ., 11 x 12 μ. στη Μονή Ντίλιου θα αποτελέσει έναν πολυλειτουργικό χώρο αφιερωμένο στην εκπαίδευση και τη διατήρηση των βυζαντινών τεχνών, συγκεκριμένα της Βυζαντινής Μουσικής και της Αγιογραφίας. Αυτός ο χώρος σχεδιάζεται με γνώμονα την προώθηση της πνευματικής και καλλιτεχνικής κληρονομιάς, προσφέροντας μαθήματα και σεμινάρια σε μαθητές και ενήλικες από την τοπική κοινωνία και όχι μόνο.

Το εργαστήριο θα είναι διαμορφωμένο ώστε να μπορεί να φιλοξενεί δραστηριότητες που σχετίζονται και με τις δύο αυτές τέχνες. Από τη μία πλευρά, ο χώρος θα είναι εξοπλισμένος για τη διδασκαλία της Βυζαντινής Μουσικής, με κατάλληλη ακουστική για την εξάσκηση των ύμνων και τη διεξαγωγή χορωδιακών μαθημάτων. Από την άλλη πλευρά, θα παρέχει τις απαραίτητες υποδομές για την τέχνη της αγιογραφίας, με πάγκους εργασίας, καβαλέτα, φωτισμό και υλικά κατάλληλα για τη δημιουργία βυζαντινών εικόνων.

Οι συμμετέχοντες θα έχουν την ευκαιρία να εμπλακούν βαθύτερα στην πνευματική και καλλιτεχνική παράδοση, ενισχύοντας τη σύνδεσή τους με το παρελθόν και προάγοντας τη συνέχεια αυτών των ιερών τεχνών. Αυτός ο χώρος θα λειτουργεί ως κέντρο εκπαίδευσης και δημιουργίας, συμβάλλοντας ουσιαστικά στην αναβίωση και τη διατήρηση των βυζαντινών τεχνών.

Το πάχος των τοίχων είναι 0,6 μ. και είναι σε σύνδεση με το αρχονταρικό. Το μέγιστο ύψος του κτίσματος είναι 5,5μ. και το ελάχιστο 4,4μ., ενώ ίδιας κατασκευής με το αρχονταρικό είναι η μονόριχτη ξύλινη οροφή του.

3.4 Καλλιτεχνικά Εργαστήρια και Εκθέσεις

Η δημιουργία ενός καλλιτεχνικού εργαστηρίου με εσωτερικές διαστάσεις 14,5 x 15 μέτρων και 7,6 x 17,1 μέτρων, σε συνδυασμό με δημιουργία εκθετηρίου στον δίπλα ακριβώς χώρο, ο οποίος έχει εσωτερικές διαστάσεις 6,9 x 14,5 μέτρων και 6,8 x 11,5 μέτρων, θα προωθήσει την καλλιτεχνική δημιουργία. Το καλλιτεχνικό εργαστήριο θα λειτουργήσει ως ένα ζωντανό κέντρο δημιουργίας, όπου μοναχοί και μαθητές θα έχουν τη δυνατότητα να ασχοληθούν με την παραγωγή χειροποίητων έργων τέχνης, όπως λαμπάδες, κεραμικά, κομποσκοίνια, αγιογραφίες κ.α., θα εκθέτονται στον διπλανό χώρο και ορισμένα από αυτά με σκοπό την φιλανθρωπία.

Αυτός ο ευρύχωρος και καλά εξοπλισμένος χώρος θα επιτρέπει στους δημιουργούς να εργάζονται άνετα και να αναπτύσσουν τις δεξιότητές τους σε ένα περιβάλλον που ενθαρρύνει τη δημιουργικότητα και την πνευματική αναζήτηση. Τα έργα που θα παράγονται στο εργαστήριο θα αντικατοπτρίζουν τη βαθιά σύνδεση της τέχνης με την πνευματικότητα και θα εμπλουτίζουν την πολιτιστική κληρονομιά της μονής.

Οι εκθέσεις θα περιλαμβάνουν έργα μοναχών και μαθητών, επιτρέποντας στους επισκέπτες να δουν και να εκτιμήσουν από κοντά την καλλιτεχνική έκφραση που αναπτύσσεται μέσα στο μοναστήρι.

Με αυτόν τον τρόπο, το εκθετήριο θα λειτουργεί ως ένα σημείο όπου η τέχνη συναντά την πνευματικότητα, προσφέροντας στους επισκέπτες τη δυνατότητα να συμβάλουν σε σημαντικούς κοινωνικούς σκοπούς.

Η συνδυασμένη λειτουργία του εργαστηρίου και του εκθεσιακού χώρου θα συμβάλει σημαντικά στην αναβάθμιση της πολιτιστικής ζωής της μονής, καθιστώντας την έναν σημαντικό κόμβο καλλιτεχνικής δημιουργίας και πνευματικότητας. Αυτό το εγχείρημα θα ενισχύσει τη φήμη της Μονής Ντίλιου ως κέντρο πολιτισμού και πνευματικής καλλιέργειας, προσελκύνοντας τον κόσμο.

Η κατασκευή των κτισμάτων θα είναι της ίδιας λογικής με τα δύο προηγούμενα. Τα κτίσματα θα ενώνονται μεταξύ τους έχοντας κοινό τον κεντρικό τοίχο, ο οποίος τα θα στηρίζει και τις δύο μονόριχτες ξύλινες κατασκευές οροφής. Για τον λόγο αυτόν η τοιχοποιία πάχους 0,6 μ. θα αποτελείται από ψίχα στο εσωτερικό και εκατέρωθεν 0,2 μ. λιθοδομή.

3.5 Ξενώνες

Η δημιουργία ξενώνων-καταλυμάτων υψηλής ποιότητας εντός της Μονής Ντίλιου θα ενισχύσει την ελκυστικότητα της μονής ως προορισμού για προσκυνητές και τουρίστες. Αυτοί οι ξενώνες θα παρέχουν άνετη διαμονή, συνδυάζοντας την παραδοσιακή αρχιτεκτονική με τις σύγχρονες ανέσεις, δημιουργώντας έτσι ένα περιβάλλον που προσφέρει τόσο την αυθεντικότητα του μοναστηριακού βίου όσο και τη λειτουργικότητα που απαιτείται για μια ευχάριστη και άνετη διαμονή.

Πρόκειται για τέσσερεις ξενώνες, χωρητικότητας έως τριών ατόμων στο καθένα. Είναι εξοπλισμένοι με όλες τις σύγχρονες ανέσεις που απαιτούνται για μια ευχάριστη διαμονή. Τα καταλύματα θα διαθέτουν άνετα δωμάτια με κλιματισμό, θέρμανση και ιδιωτικά μπάνια, προσφέροντας όλες τις απαραίτητες ανέσεις φιλοξενίας για τους επισκέπτες που έρχονται από μακριά.

Η επιλογή να γίνει αυτό στη Μονή Ντίλιου δεν είναι τυχαία, καθώς η θέση της μονής είναι κομβική, αφού βρίσκεται σχεδόν στο μέσο της απόστασης μεταξύ όλων των άλλων μονών της νήσου και πολύ κοντά στην κοινότητα. Αυτή η κεντρική τοποθεσία καθιστά τη Μονή Ντίλιου το ιδανικό σημείο για τη φιλοξενία επισκεπτών, επιτρέποντάς τους να έχουν εύκολη πρόσβαση τόσο στις άλλες μονές όσο και στην τοπική κοινότητα. Με αυτόν τον τρόπο, η Μονή Ντίλιου θα λειτουργεί ως κεντρικός κόμβος φιλοξενίας, υποστηρίζοντας την ανάπτυξη του θρησκευτικού και πολιτιστικού τουρισμού στην περιοχή.

Ο πρώτος χώρος φιλοξενίας βρίσκεται στην στάθμη +0,64 μ., μαζί με το εκθετήριο και τους εργαστηριακούς χώρους, ο αμέσως επόμενος και διπλάνος ξενώνας είναι στην στάθμη + 1,28 μ., ενώ οι δύο ακόλουθοι στην στάθμη + 1,92 μ. Η ένωσή τους επιλέχθηκε να γίνει μέσω σκαλοπατιών, με ρίχτι 0,16μ. και πάτημα 0,36μ., για την ομαλή εδαφική διαφορά που υπάρχει εκεί.

3.6 Χώροι υγιεινής για μοναχούς

Τέλος, τελευταία προσθήκη στη Μονή Ντίλιου αφορά τη δημιουργία χώρων υγιεινής για τους μοναχούς, οι οποίοι σχεδιάστηκαν με ιδιαίτερη προσοχή τόσο στη λειτουργικότητα όσο και στην ιδιωτικότητα. Αυτοί οι χώροι τοποθετήθηκαν σε σημείο ιδανικό, ακριβώς πίσω από το καθολικό, εξασφαλίζοντας εύκολη πρόσβαση από τα κελιά των μοναχών μέσω της πίσω εισόδου.

Η επιλογή αυτής της θέσης έγινε με σκοπό να διευκολύνει τους μοναχούς, προσφέροντάς τους άμεση και διακριτική πρόσβαση στους χώρους υγιεινής χωρίς να διαταράσσεται η καθημερινή τους ρουτίνα ή η λειτουργική ζωή της μονής. Η τοποθέτηση αυτή εξυπηρετεί τη λειτουργικότητα, επιτρέποντας στους μοναχούς να έχουν γρήγορη πρόσβαση στις απαραίτητες υποδομές, ενώ ταυτόχρονα διασφαλίζει την ιδιωτικότητα τους, κρατώντας αυτούς τους χώρους απομονωμένους από τα σημεία που επισκέπτονται οι προσκυνητές και οι επισκέπτες.

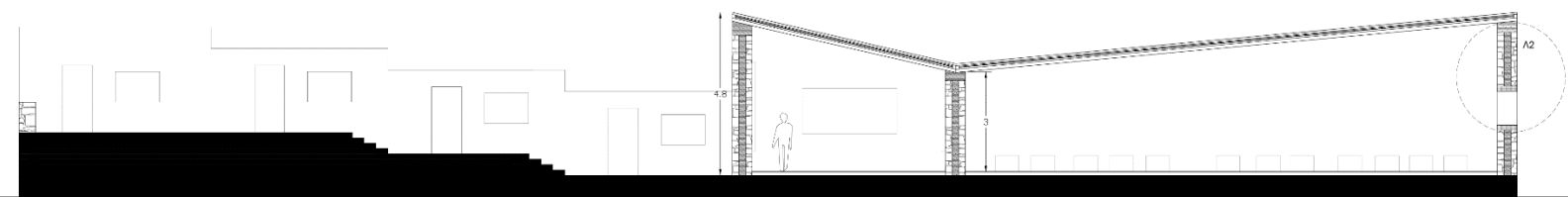
Επιπλέον, η θέση πίσω από το καθολικό επιτρέπει στους χώρους υγιεινής να ενσωματώνονται αρμονικά στο μοναστηριακό συγκρότημα, χωρίς να επηρεάζουν την αισθητική και την παραδοσιακή αρχιτεκτονική του μοναστηριού. Οι χώροι αυτοί σχεδιάστηκαν με σεβασμό στην αρχιτεκτονική ταυτότητα της μονής, χρησιμοποιώντας υλικά και χρωματισμούς που ταιριάζουν με το υπόλοιπο κτιριακό σύνολο.

ΚΛΙΜΑΚΑ 1:100 0 1 2 3 4 Μ

ΚΑΤΩΦΗ ΜΟΝΗΣ ΝΤΑΛΙΟΥ

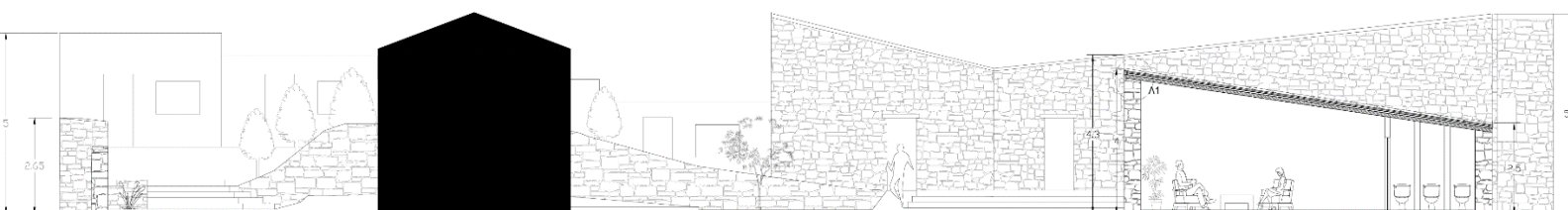
Εικόνα 4: ΚΑΤΩΦΗ ΜΟΝΗΣ ΝΤΑΛΙΟΥ ΜΕ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

ΚΛΙΜΑΚΑ 1:100 0 0.5 1 2 3 4 5 Μ

ΤΟΜΗ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ- ΕΚΘΕΣΙΑΚΟΥ ΧΩΡΟΥ
ΜΕ ΟΨΗ ΞΕΝΩΝΩΝ

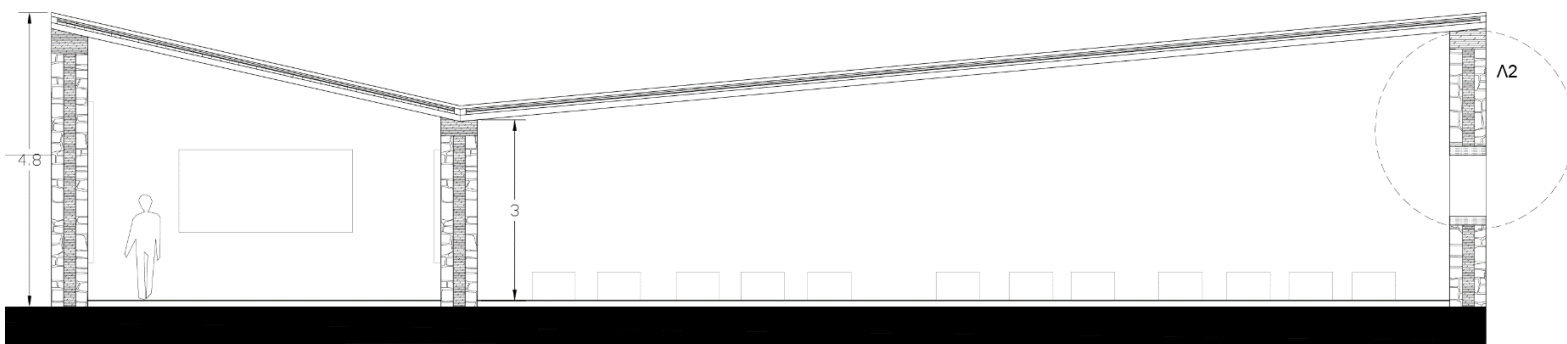
Εικόνα 5: ΤΟΜΗ ΧΩΡΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ-ΕΚΘΕΤΗΡΙΟΥ ΜΕ ΟΨΗ ΞΕΝΩΝΩΝ

ΚΛΙΜΑΚΑ 1:100 0 0.5 1 2 3 4 5 Μ

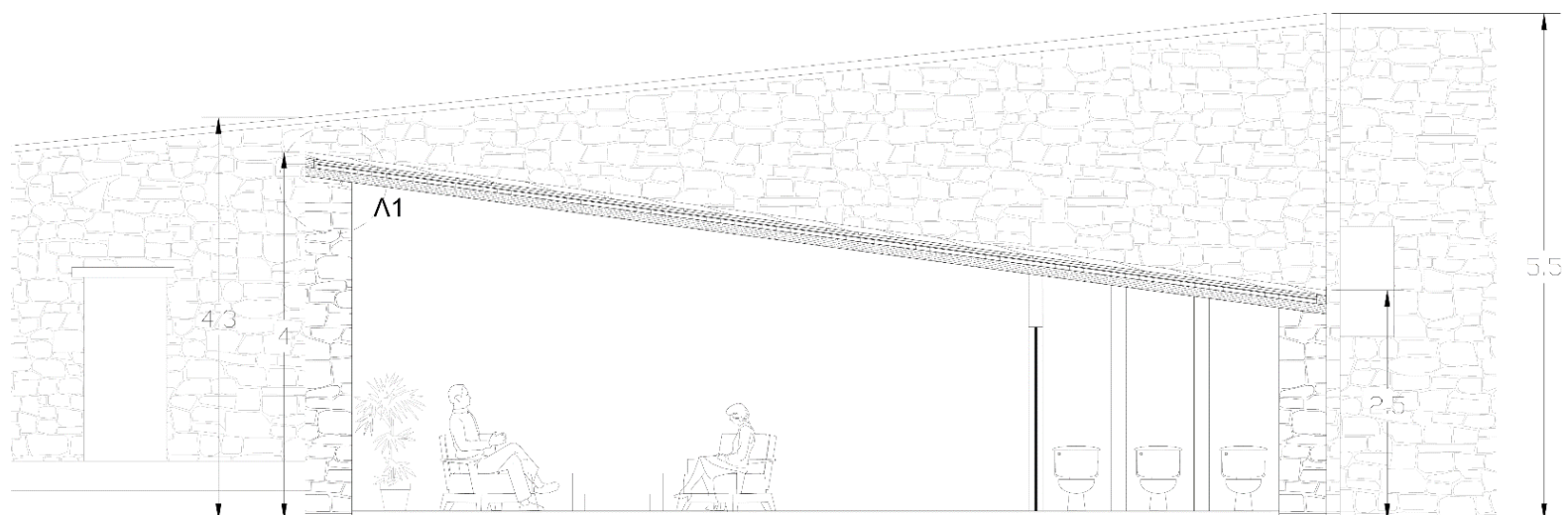
ΤΟΜΗ ΜΕ ΟΨΗ ΜΟΝΗΣ ΝΤΙΛΙΟΥ

Εικόνα 6: ΤΟΜΗ ΜΕ ΟΨΗ ΜΟΝΗΣ ΝΤΙΛΙΟΥ

Εικόνα 7: ΤΟΜΗ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ-ΕΚΘΕΣΙΑΚΟΥ ΧΩΡΟΥ

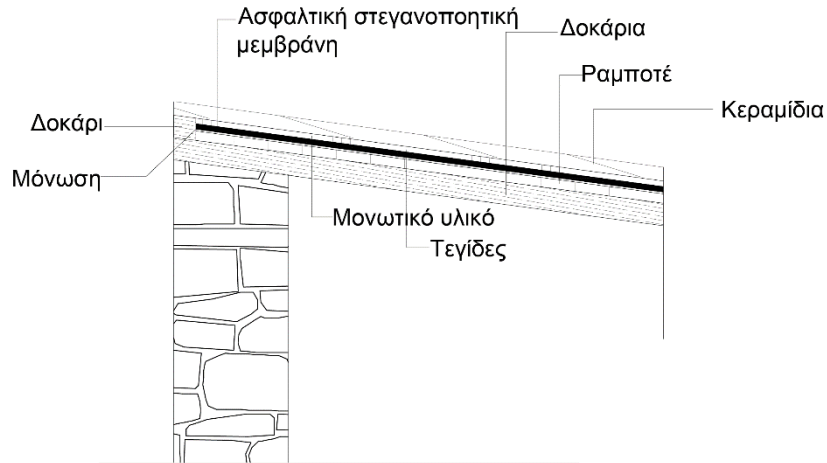
ΚΛΙΜΑΚΑ 1:100

ΚΛΙΜΑΚΑ 1:100

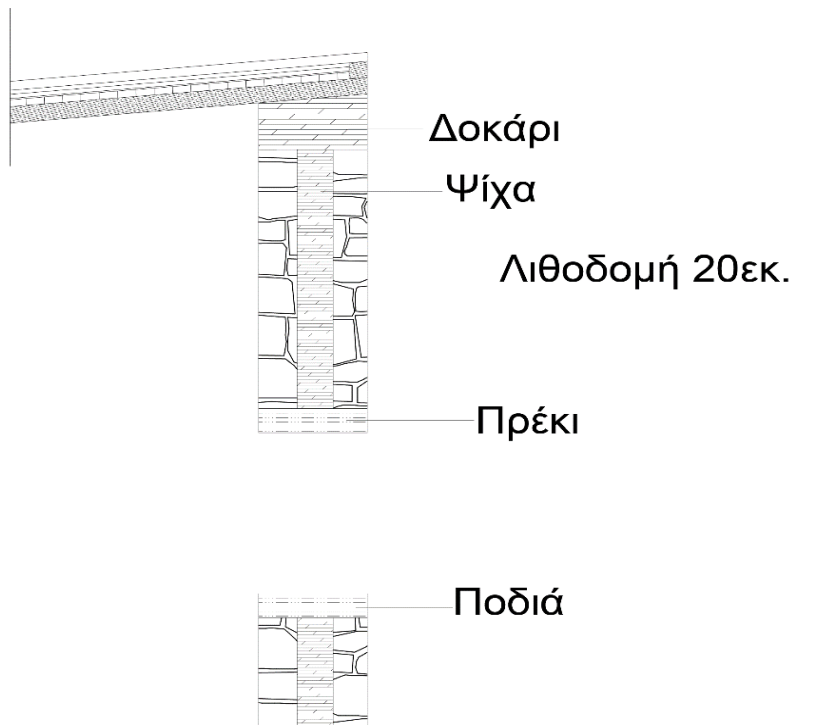
Εικόνα 8: ΤΟΜΗ ΑΡΧΟΝΤΑΡΙΚΙΟΥ

ΛΕΠΤΟΜΕΡΙΑ Λ1

ΚΛΙΜΑΚΑ 1:1

Εικόνα 9: ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΛΕΠΤΟΜΕΡΙΑ ΜΟΝΟΡΙΧΤΗΣ ΟΡΟΦΗΣ ΑΡΧΟΝΤΑΡΙΚΙΟΥ

ΛΕΠΤΟΜΕΡΙΑ Λ2

ΚΛΙΜΑΚΑ 1:1

Εικόνα 10: ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΛΕΠΤΟΜΕΡΙΑ ΤΟΙΧΟΠΟΙΑΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΘΕΤΗΡΙΟΥ

Εικόνα 11: ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΑΥΛΕΙΟΥ ΧΩΡΟΥ

Εικόνα 13: ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΙΣΟΔΟ ΤΟΝ ΚΕΛΙΩΝ ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΟ ΚΑΘΟΛΙΚΟ

Εικόνα 12: ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ

Εικόνα 14: ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΑΡΧΟΝΤΑΡΙΚΙΟΥ

Εικόνα 15: ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΞΕΝΩΝΩΝ

Εικόνα 16: ΕΚΘΕΣΙΑΚΟΣ ΧΩΡΟΣ

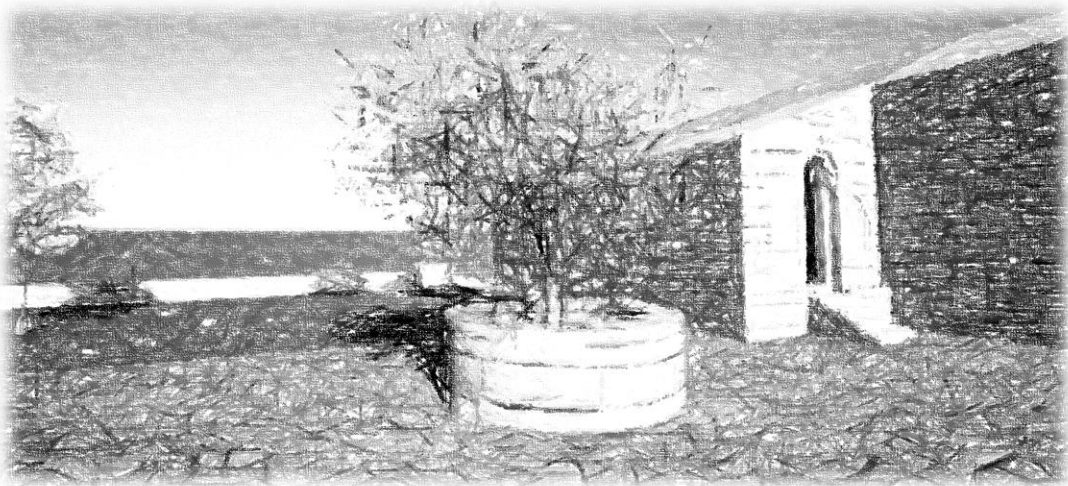

Εικόνα 17: ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΠΙΣΩ ΑΥΛΕΙΟΥ ΧΩΡΟΥ ΤΗΝ ΝΥΧΤΑ

Εικόνα 18: ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ

Εικόνα 19: ΑΥΛΕΙΟΣ ΧΩΡΟΣ

4. Αρχιτεκτονικές Παρεμβάσεις Μονής Προδρόμου

Ο ναός της Μονής Προδρόμου είναι κοντά στην όχθη της λίμνης, νοτιότερα της μονής του Αγίου Παντελεήμονα και πλάι σε μια σπηλιά ονομαζόμενη Γούβα, που πιο παλιά υπήρχε ένα ναΰδριο. (Λισγάρα, 2006-2007)

Η Μονή Προδρόμου, είναι μία από τις οκτώ μονές της μοναστικής πολιτείας που έχει ιδιαίτερη θέση, καθώς όπως είπαμε είναι τοποθετημένη δίπλα ακριβώς από το Μουσείο του Αλή Πασά. Αυτή η τοποθεσία της δίνει έναν ιδιαίτερο ρόλο όχι μόνο ως θρησκευτικό και πνευματικό κέντρο, αλλά και ως σημείο πολιτιστικής σύνδεσης και ιστορικής συνέχειας για την πόλη των Ιωαννίνων. Η εγγύτητά της με το Μουσείο του Αλή Πασά την καθιστά ιδανική για την ανάπτυξη νέων υποδομών που θα ενισχύσουν την πολιτιστική και πνευματική κληρονομιά της μοναστικής πολιτείας.

Οι παρεμβάσεις που προτείνονται στη Μονή Προδρόμου αποσκοπούν στη δημιουργία χώρων που θα λειτουργήσει ως σύνδεσμος μεταξύ του παρελθόντος και του παρόντος, αναδεικνύοντας την πλούσια ιστορία και τα πνευματικά επιτεύγματα της μοναστηριακής κοινότητας. Αυτές οι παρεμβάσεις δεν στοχεύουν μόνο στη διατήρηση της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής και της πολιτιστικής κληρονομιάς, αλλά και στη δημιουργία ενός κόμβου γνώσης και πνευματικότητας που θα ελκύει τόσο τους ντόπιους όσο και τους επισκέπτες από μακριά.

Η επιλογή της Μονής Προδρόμου για την υλοποίηση αυτών των παρεμβάσεων δεν είναι τυχαία. Η θέση της, στο επίκεντρο μιας περιοχής πλούσιας σε ιστορικά και πολιτιστικά σημεία ενδιαφέροντος, την καθιστά το ιδανικό σημείο για την ανάπτυξη χώρων που θα φιλοξενούν και θα προβάλλουν την πολιτιστική κληρονομιά ολόκληρης της μοναστηριακής πολιτείας. Οι προτεινόμενες προσθήκες θα συμβάλουν στην ενίσχυση της μοναστηριακής πολιτείας ως ενός ζωντανού και πολυδιάστατου χώρου που συνδυάζει τη θρησκευτική ζωή με την ιστορική γνώση και την πολιτιστική διάδοση.

4.1 Κειμηλιοθήκη

Η πρώτη παρέμβαση στη Μονή Προδρόμου αφορά τη δημιουργία μιας κειμηλιοθήκης, η οποία θα αποτελέσει έναν κεντρικό χώρο για τη φύλαξη και την έκθεση πολύτιμων κειμηλίων από ολόκληρη τη μοναστηριακή πολιτεία της νήσου Ιωαννίνων. Η απόφαση για την ίδρυση της κειμηλιοθήκης στη Μονή Προδρόμου βασίστηκε σε πολλούς σημαντικούς παράγοντες, με πρωταρχικό στόχο την ανάδειξη και τη διαφύλαξη της πνευματικής και πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής.

Μέχρι σήμερα, τα κειμήλια της μοναστηριακής πολιτείας δεν διέθεταν έναν κατάλληλο και ενιαίο χώρο φύλαξης, γεγονός που τα καθιστούσε δύσκολα προσβάσιμα τόσο για τους προσκυνητές όσο και για τους μελετητές και επισκέπτες. Η δημιουργία της κειμηλιοθήκης θα λύσει αυτό το πρόβλημα, προσφέροντας έναν ασφαλή και καλαίσθητο χώρο όπου τα κειμήλια θα μπορούν να εκτίθενται με σεβασμό και να είναι προσιτά στο κοινό. Αυτή η παρέμβαση θα συμβάλει στη διατήρηση της πολιτιστικής ταυτότητας της μοναστηριακής πολιτείας, παρέχοντας ταυτόχρονα ένα σημείο αναφοράς για τη μελέτη και την κατανόηση της θρησκευτικής και ιστορικής σημασίας αυτών των αντικειμένων.

Η τοποθέτηση της κειμηλιοθήκης γίνεται στην ανατολική αυλή της Μονής Προδρόμου, καθώς μέχρι σήμερα παραμένει τελείως ανεκμετάλλευτη. Αυτή η αυλή, αν και είχε το πλεονέκτημα της κεντρικής θέσης, αφού βρίσκεται μπροστά ακριβώς

από το καθολικό και της άμεσης πρόσβασης, δεν είχε αξιοποιηθεί κατάλληλα στο παρελθόν. Η απόφαση να δημιουργηθεί η κειμηλιοθήκη σε αυτόν τον χώρο προσφέρει μια διπλή ωφέλεια: αφενός, αναβαθμίζει έναν μέχρι πρότινος αχρησιμοποίητο χώρο, και αφετέρου, τοποθετεί την κειμηλιοθήκη σε μια θέση εύκολα προσβάσιμη για τους επισκέπτες, μπροστά ακριβώς στον δρόμο και στην μπροστινή- δεύτερη είσοδο της μονής. Αυτή η κεντρική θέση θα επιτρέψει στους επισκέπτες να εισέρχονται στον χώρο και να θαυμάζουν τα κειμήλια με την άφιξή τους στη μονή, καθιστώντας την κειμηλιοθήκη έναν από τους πρώτους σταθμούς στην περιήγησή τους.

Επιπλέον, η κειμηλιοθήκη στην ανατολική αυλή της Μονής Προδρόμου ενισχύει τη σύνδεση της μονής με το ευρύτερο πολιτιστικό πλαίσιο της περιοχής. Η εγγύτητα με το Μουσείο του Αλή Πασά δημιουργεί μια πολιτιστική διαδρομή που συνδέει την ιστορία και την πνευματικότητα, προσφέροντας στους επισκέπτες μια ολοκληρωμένη εμπειρία. Η κειμηλιοθήκη δεν θα λειτουργεί απλώς ως χώρος φύλαξης, αλλά ως ζωντανό μουσείο, όπου η πνευματική κληρονομιά θα γίνεται προσιτή και κατανοητή σε ένα ευρύτερο κοινό.

Αυτή η παρέμβαση στη Μονή Προδρόμου δεν είναι απλώς μια πρακτική λύση για τη διατήρηση των κειμηλίων, αλλά μια στρατηγική κίνηση που αναβαθμίζει τη λειτουργία και την παρουσία της μονής στη μοναστηριακή πολιτεία και πέρα από αυτήν.

Πρόκειται για ένα καμαροσκέπαστο κτίσμα μέγιστου ύψους 2,5 μ., πλάτους 6 μ. και μήκους 8,4 μ. Η επιλογή της δημιουργίας καμάρας σε όλη την οροφή του εσωτερικού του κτίσματος εμπνεύστηκε από τις πολλές καμάρες που υπάρχουν στο εσωτερικό του καθολικού της μονής Προδρόμου.

Η κειμηλιοθήκη που σχεδιάστηκε για τη Μονή Προδρόμου αποτελεί ένα καμαροσκέπαστο κτίσμα με μέγιστο ύψος 2,5 μέτρα. Αυτή η αρχιτεκτονική επιλογή δεν είναι τυχαία, καθώς η δημιουργία καμάρας σε όλη την οροφή του εσωτερικού του κτίσματος εμπνεύστηκε από τις πολλές καμάρες που κοσμούν το εσωτερικό του καθολικού της μονής. Η καμάρα, ως παραδοσιακό αρχιτεκτονικό στοιχείο, προσδίδει στον χώρο μια αίσθηση ιστορικής συνέχειας και πνευματικής ανύψωσης, συνδέοντας την κειμηλιοθήκη με την υπόλοιπη αρχιτεκτονική του μοναστηριακού συγκροτήματος.

Η επιλογή αυτή ενισχύει την αισθητική αρμονία μεταξύ της κειμηλιοθήκης και του καθολικού, δημιουργώντας μια ενιαία αρχιτεκτονική γλώσσα που διατρέχει ολόκληρο το μοναστηριακό συγκρότημα. Οι καμάρες, με την επιβλητικότητα και τη διαχρονικότητά τους, όχι μόνο προσφέρουν μια οπτική συνέχεια με τα υπόλοιπα κτίσματα της μονής, αλλά και ενισχύουν την αίσθηση του ιερού και του σεβασμού που αποπνέει ο χώρος. Το καμαροσκέπαστο κτίσμα δημιουργεί έναν ατμοσφαιρικό χώρο που ταιριάζει απόλυτα με τη φύλαξη και την έκθεση των ιερών κειμηλίων, προσδίδοντας μια αίσθηση προστασίας και ιερότητας στα αντικείμενα που φιλοξενεί.

Η κειμηλιοθήκη της Μονής Προδρόμου έχει σχεδιαστεί με ιδιαίτερη προσοχή στην επιλογή των υλικών κατασκευής, με στόχο τόσο την αισθητική αρμονία με το υπόλοιπο μοναστηριακό συγκρότημα όσο και την προστασία των πολύτιμων κειμηλίων από τις αντίξοες καιρικές συνθήκες του νησιού.

Επιπλέον, η καμάρα λειτουργεί και πρακτικά, ενισχύοντας τη στατικότητα του κτίσματος. Μέσα από αυτή την αρχιτεκτονική προσέγγιση, η κειμηλιοθήκη δεν είναι απλώς ένας αποθηκευτικός χώρος, αλλά ένας ζωντανός χώρος πολιτισμού και πνευματικότητας που τιμά την ιστορία και την παράδοση της Μοναστικής Πολιτείας.

Η καμαροσκέπαστη οροφή του κτίσματος αποτελείται από οπλισμένο σκυρόδεμα, εξασφαλίζοντας αντοχή και σταθερότητα στο σύνολο της κατασκευής.

Αυτή η επιλογή προσδίδει στιβαρότητα και ασφάλεια, ενώ διατηρεί την παραδοσιακή αίσθηση που προσφέρει η καμάρα.

Η τοιχοποιία της κειμηλιοθήκης είναι επίσης προσεκτικά επιλεγμένη για να ανταποκρίνεται στις ειδικές ανάγκες φύλαξης των κειμηλίων. Το εξωτερικό του κτιρίου αποτελείται από πλινθοδομή, η οποία εναρμονίζεται με την αρχιτεκτονική της μονής, προσδίδοντας έναν παραδοσιακό χαρακτήρα στο κτίσμα. Ωστόσο, για την προστασία των κειμηλίων από την υγρασία, που είναι ιδιαίτερα έντονη λόγω της θέσης της μονής στο νησί, η εσωτερική τοιχοποιία έχει κατασκευαστεί με ένα σύστημα που περιλαμβάνει μονωτικό υλικό, οπτοπλινθοδομή και επίχρισμα.

Αυτός ο συνδυασμός υλικών εξασφαλίζει την αποτελεσματική μόνωση του χώρου, διατηρώντας μια σταθερή και ξηρή ατμόσφαιρα στο εσωτερικό, ιδανική για τη μακροχρόνια διατήρηση των κειμηλίων. Η χρήση οπτοπλινθοδομής και επιχρίσματος προσθέτει επιπλέον στρώματα προστασίας, αποτρέποντας την εισροή υγρασίας και διασφαλίζοντας ότι τα εκθέματα παραμένουν ασφαλή και διατηρημένα σε άριστη κατάσταση.

Με αυτή την προσεγμένη επιλογή υλικών και κατασκευαστικών τεχνικών, η κειμηλιοθήκη της Μονής Προδρόμου όχι μόνο ανταποκρίνεται στις λειτουργικές της απαιτήσεις, αλλά ενσωματώνεται αρμονικά στο μοναστηριακό συγκρότημα, προσφέροντας έναν χώρο που τιμά την ιστορική και πνευματική αξία των κειμηλίων που φιλοξενεί.

4.2 Βιβλιοθήκη

Η δεύτερη σημαντική παρέμβαση στη Μονή Προδρόμου είναι η δημιουργία μιας βιβλιοθήκης, η οποία τοποθετείται σε άμεση συνέχεια με τα κτίσματα των παλιών κελιών της μονής. Τα παλιά αυτά κελιά, τα οποία είναι τα μόνα που διατηρούνται σήμερα, έχουν μετατραπεί σε κέντρο πληροφόρησης για τη λίμνη Παμβώτιδα, και για αυτόν τον λόγο δεν πραγματοποιούνται επιπλέον παρεμβάσεις σε αυτά. Η βιβλιοθήκη σχεδιάστηκε ώστε να διατηρήσει τη συνέχεια με αυτά τα κελιά, δημιουργώντας έναν χώρο που ενσωματώνεται αρμονικά στην υπάρχουσα δομή του μοναστηριακού συγκροτήματος.

Η βιβλιοθήκη έχει την μοναδική είσοδό της στη βόρεια αυλή της μονής, προσφέροντας εύκολη πρόσβαση στους επισκέπτες και στους μοναχούς. Μια από τις όψεις της βιβλιοθήκης βλέπει προς τον δρόμο, όπως και το κέντρο πληροφόρησης, ενισχύοντας τη σύνδεση μεταξύ των δύο κτισμάτων. Η είσοδος της βιβλιοθήκης βρίσκεται στη στάθμη ύψους +1,92 μέτρα και πρόκειται για ένα πατάρι το οποίο συνδέεται με τον κάτω χώρο της, στη στάθμη -0,1, μέσω σκαλοπατιών. Αυτή η διαμόρφωση επιτρέπει την καλύτερη αξιοποίηση του εσωτερικού χώρου, προσφέροντας μια λειτουργική διάταξη που εξυπηρετεί τόσο την πρόσβαση όσο και την οργάνωση του χώρου.

Η βιβλιοθήκη θα είναι γεμάτη με αρχεία και βιβλία που αφορούν την ιστορία, την τέχνη και την αρχιτεκτονική της μοναστικής πολιτείας της νήσου Ιωαννίνων, καθιστώντας την ένα πολύτιμο κέντρο γνώσης για τη μοναστική κοινότητα και τους επισκέπτες. Πρόκειται για ένα κτίσμα μέγιστων διαστάσεων 8,4x5,2 μ. και με μέγιστο ύψος 5,2 μέτρα.

Η ξύλινη οροφή της βιβλιοθήκης έχει σχεδιαστεί με τέτοιο τρόπο ώστε να προσφέρει άπλετο φυσικό φωτισμό στον χώρο. Αντί για τα παραδοσιακά κεραμίδια, έχουν τοποθετηθεί φύλλα τύπου πλεξιγκλάς πάνω από τις τεγίδες της κατασκευής.

Αυτή η επιλογή επιτρέπει στο φως να διαχέεται ομοιόμορφα στον χώρο, δημιουργώντας ένα ευχάριστο και φωτεινό περιβάλλον ιδανικό για μελέτη και έρευνα, που ενθαρρύνει την ανάγνωση.

Η τοιχοποιία της βιβλιοθήκης, όπως και της κειμηλιοθήκης, αποτελείται από πλινθοδομή πάχους 0,6 μ., διασφαλίζοντας έτσι την αισθητική και αρχιτεκτονική συνοχή με τα υπόλοιπα κτίσματα της Μονής Προδρόμου. Η επιλογή της πλινθοδομής εξασφαλίζει τη διατήρηση της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής ταυτότητας της μονής, ενώ παράλληλα παρέχει την απαραίτητη αντοχή και μόνωση για την προστασία του πολύτιμου περιεχομένου της βιβλιοθήκης.

Αυτό το υλικό συμβάλλει στην ανθεκτικότητα της δομής, ενώ ταυτόχρονα προσφέρει ένα περιβάλλον σταθερής θερμοκρασίας και υγρασίας, που είναι ιδανικό για τη φύλαξη των αρχείων και των βιβλίων που στεγάζονται στη βιβλιοθήκη.

Η βιβλιοθήκη αυτή, τοποθετημένη σε άμεση συνάρτηση με τα παλιά κελιά, λειτουργεί ως επέκταση του πολιτιστικού και εκπαιδευτικού ρόλου της μονής. Συνδυάζοντας την παραδοσιακή αρχιτεκτονική με σύγχρονες λύσεις φωτισμού και λειτουργικότητας, προσφέρει έναν χώρο που ενσωματώνει την ιστορική κληρονομιά με την πνευματική αναζήτηση, ενισχύοντας τη μοναδικότητα της Μονής Προδρόμου ως κέντρο γνώσης και πολιτισμού.

4.3 Πλακόστρωση

Μια επιπλέον σημαντική προσθήκη που πραγματοποιήθηκε στη Μονή Προδρόμου είναι η αντικατάσταση της παλιάς πλακόστρωσης της βόρειο αυλής, με νέα, καθώς και η επέκταση της πλακόστρωσης στην ανατολική αυλή, η οποία βρίσκεται στη δεύτερη είσοδο της μονής.

Αυτή η παρέμβαση είχε ως στόχο να βελτιώσει τόσο τη λειτουργικότητα όσο και την αισθητική του χώρου. Η νέα πλακόστρωση εξασφαλίζει έναν πιο σταθερό και ανθεκτικό χώρο κίνησης για τους επισκέπτες και τους μοναχούς, διασφαλίζοντας παράλληλα την αντοχή της αυλής απέναντι στις καιρικές συνθήκες και την καθημερινή χρήση. Η επιλογή των υλικών για την πλακόστρωση έγινε με βάση την αρμονία με το υπάρχον αρχιτεκτονικό περιβάλλον, ώστε να διατηρηθεί η αισθητική συνοχή με τα υπόλοιπα κτίσματα της μονής.

Επιπλέον, η επέκταση της πλακόστρωσης στην ανατολική αυλή, προσφέρει έναν καλαίσθητο και λειτουργικό χώρο υποδοχής, καθιστώντας την ανατολική είσοδο πιο φιλόξενη και προσβάσιμη. Η ανατολική αυλή, που προηγουμένως ήταν λιγότερο αξιοποιημένη, τώρα αποκτά μεγαλύτερη σημασία ως μια δευτερεύουσα είσοδος, ενισχύοντας την ροή των επισκεπτών και διευκολύνοντας την πρόσβαση σε διάφορα τμήματα του μοναστηριακού συγκροτήματος.

ΚΛΙΜΑΚΑ 1:100

ΚΑΤΟΨΗ ΜΟΝΗΣ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ

Εικόνα 20: ΚΑΤΟΨΗ ΜΟΝΗΣ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ ΜΕ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

ΣΠΗΛΙΑ

9.43

2.5

Λ1

6

1.35

ΤΟΜΗ Α-Α'

ΚΛΙΜΑΚΑ 1:100

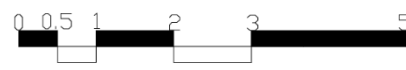

Εικόνα 21: ΤΟΜΗ ΚΕΙΜΗΛΙΟΘΗΚΗΣ ΜΕ ΟΨΗ ΚΑΘΟΛΙΚΟΥ

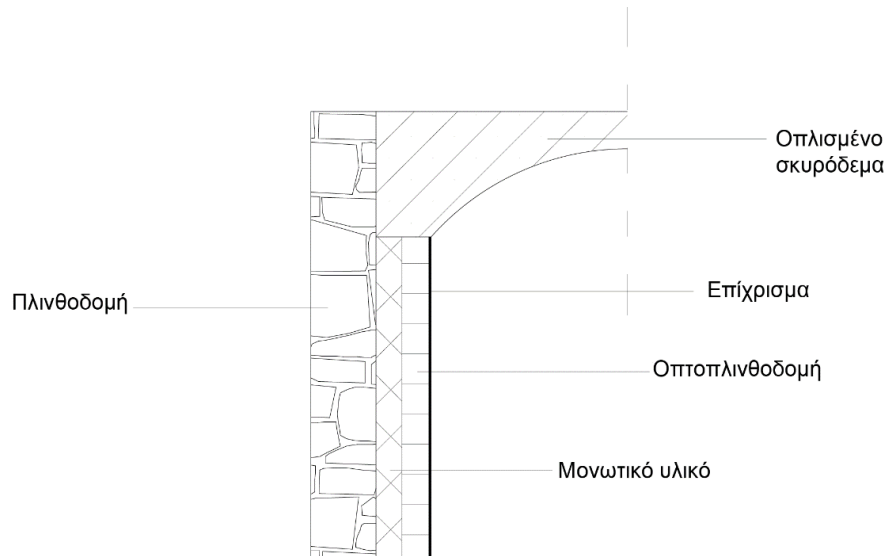

TOMH B-B'

ΚΛΙΜΑΚΑ 1:100

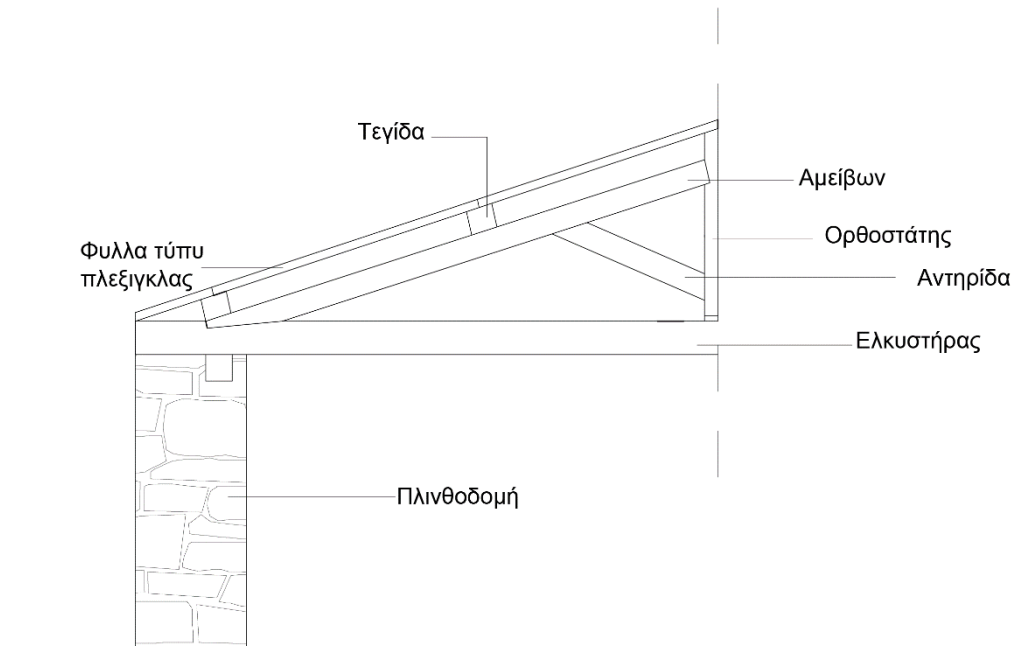
Εικόνα 22: ΤΟΜΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΜΕ ΟΨΗ ΚΑΘΟΛΙΚΟΥ

ΛΕΠΤΟΜΕΡΙΑ Λ1

ΚΛΙΜΑΚΑ 1:1

Εικόνα 23: ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΑ ΤΟΙΧΟΠΟΙΑΣ ΚΑΙ ΟΡΟΦΗΣ ΚΕΙΜΗΛΙΟΘΗΚΗΣ

ΛΕΠΤΟΜΕΡΙΑ Λ2

ΚΛΙΜΑΚΑ 1:1

Εικόνα 24: ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΑ ΣΤΕΓΗΣ ΚΑΙ ΤΟΙΧΟΠΟΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

Εικόνα 25: ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΚΕΙΜΗΛΙΟΘΗΚΗΣ

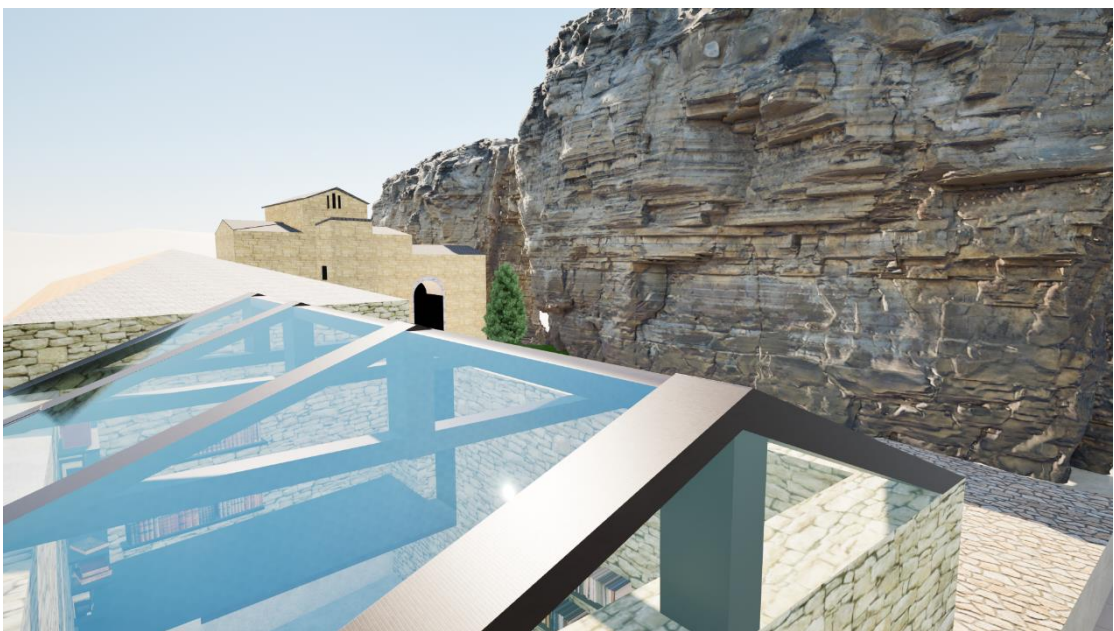

Εικόνα 26: ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

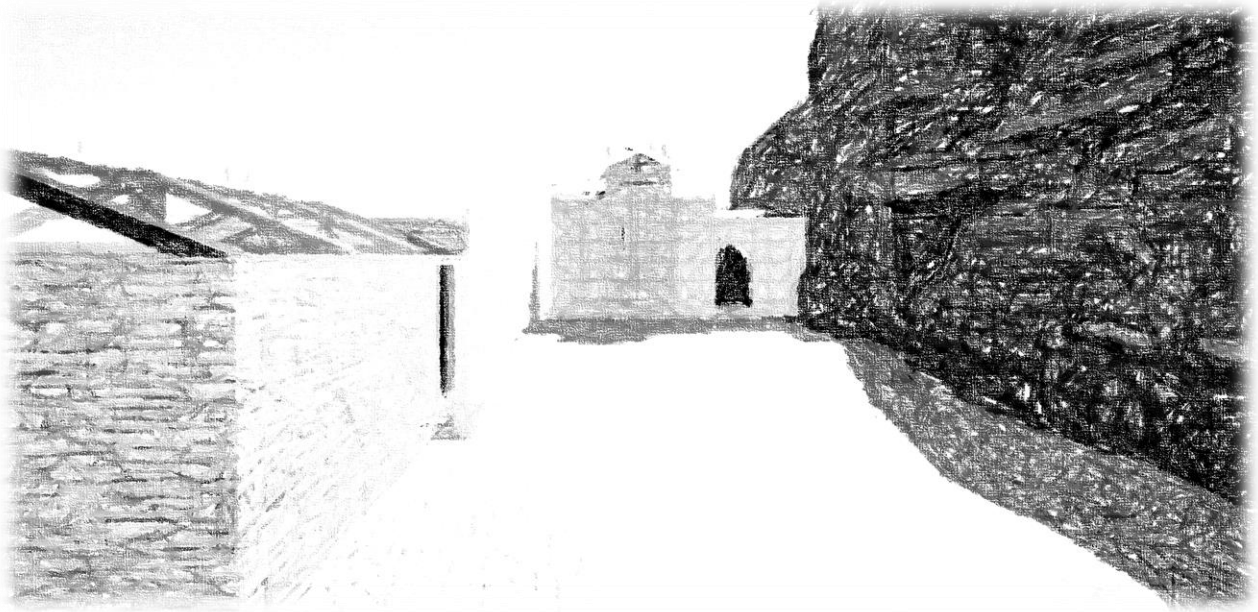

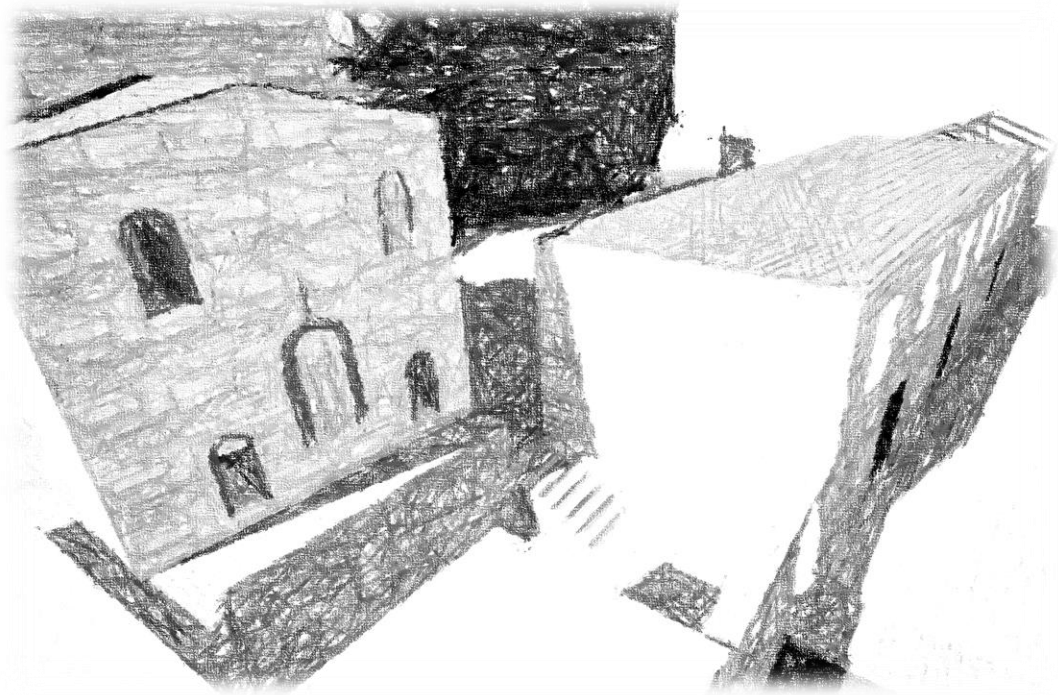
Εικόνα 27: ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΟΡΟΦΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΜΕ ΚΑΘΟΛΙΚΟ

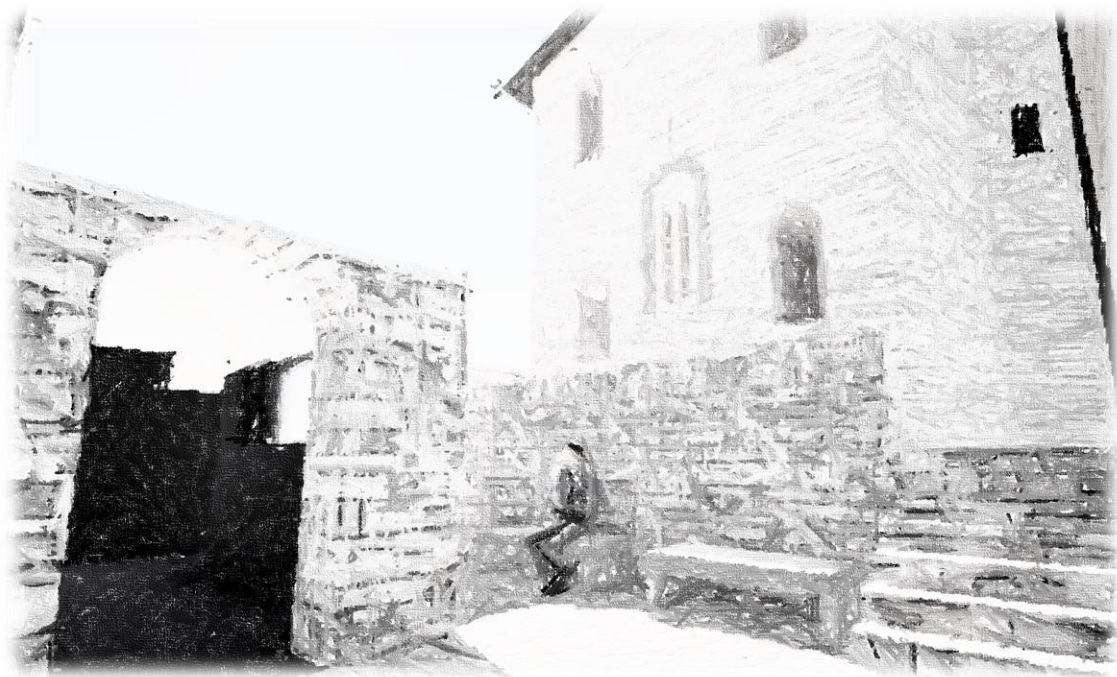
Εικόνα 28: ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ

Εικόνα 29: ΒΟΡΕΙΑ ΑΥΛΗ

Εικόνα 30: ΑΙΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΜΟΝΗΣ

Εικόνα 31: ΑΝΑΤΟΑΙΚΗ ΑΥΛΗ

5. Αρχιτεκτονικές παρεμβάσεις Μονής Προφήτου Ηλία

Ελάχιστα είναι τα ιστορικά στοιχεία για την ίδρυση της μονής. Αν και δεν υπάρχουν αρκετές αποδείξεις που να το επαληθεύει, ενδεχομένως ο ναός να δημιουργήθηκε στην υστεροβυζαντινή εποχή. Η καταστροφή της μονής έγινε το 1822, από τα στρατεύματα του σουλτάνου και μετά από λίγα χρόνια χτίστηκε πάλι, συμπεριλαμβάνοντας τα αρχιτεκτονικά υπολείμματα του ναού που υπήρχε στο παλιότερα στους τοίχους της. (Γκορόγιας, 2009)

Η Μονή Προφήτη Ηλία, τοποθετημένη στο υψηλότερο σημείο της νήσου Ιωαννίνων, στον πευκόφυτο λόφο που δεσπόζει πάνω από το νησί, αποτελεί έναν από τους πλέον ανεκμετάλλευτους θησαυρούς της μοναστηριακής πολιτείας. Η απομονωμένη τοποθεσία της, σε συνδυασμό με την απόλυτη ησυχία και την φυσική ομορφιά που την περιβάλλει, καθιστά τη μονή έναν ιδανικό χώρο για την ανάπτυξη του μοναχισμού. Η μονή αυτή, με τους εκτεταμένους της χώρους, προσφέρει μοναδικές δυνατότητες για τη δημιουργία εγκαταστάσεων που θα εξυπηρετούν τις ανάγκες των μοναχών, διατηρώντας παράλληλα την αυθεντικότητα και την παραδοσιακή αρχιτεκτονική που χαρακτηρίζει την ιστορία της.

Οι παρεμβάσεις που έχουν σχεδιαστεί για τη Μονή Προφήτη Ηλία έχουν ως κύριο στόχο να αξιοποιήσουν τον άπλετο χώρο της μονής, δημιουργώντας ένα περιβάλλον που ενισχύει την απομόνωση, την ηρεμία και την πνευματική ανάπτυξη των μοναχών. Η προσέγγιση σε κάθε παρέμβαση γίνεται με σεβασμό στην παράδοση και την ιστορική κληρονομιά της μονής, ώστε οι νέες εγκαταστάσεις να εναρμονίζονται πλήρως με το υπάρχον περιβάλλον και να διατηρούν την αίσθηση του ιερού και του διαχρονικού.

Η Μονή Προφήτη Ηλία, με το μοναδικό της τοπίο και την απομονωμένη θέση, προσφέρει τις ιδανικές συνθήκες για την ανάπτυξη ενός χώρου που θα υποστηρίξει την πνευματική ζωή, την προσευχή και την εσωτερική ηρεμία των μοναχών. Η ανάπλαση της μονής δεν επιδιώκει μόνο να καλύψει τις πρακτικές ανάγκες της μοναστικής κοινότητας, αλλά να δημιουργήσει έναν χώρο όπου η παράδοση συναντά το παρόν, προσφέροντας στους μοναχούς το καταφύγιο που χρειάζονται για να αφοσιωθούν πλήρως στην πνευματική τους αποστολή.

Με αυτό το σκεπτικό, η Μονή Προφήτη Ηλία πρόκειται να μεταμορφωθεί σε έναν ζωντανό χώρο πνευματικότητας, εναρμονισμένο με το φυσικό περιβάλλον και τις παραδόσεις του μοναχισμού, προσφέροντας στους μοναχούς έναν ιδανικό τόπο διαμονής και πνευματικής καλλιέργειας.

5.1 Θέση παρεμβάσεων

Ολόκληρο το κτίσμα, που περιλαμβάνει τις διάφορες παρεμβάσεις της Μονής Προφήτη Ηλία, είναι τοποθετημένο ανατολικά του καθολικού. Με διαστάσεις πλάτους 5,5 μέτρων και μήκους 26,3 μέτρων, το κτίσμα εκτείνεται κατά μήκος της ανατολικής πλευράς της μονής, ακολουθώντας το μήκος του περιβολότοιχου σε αυτή την πλευρά. Το μέγιστο ύψος του κτίσματος φτάνει τα 5,5 μέτρα, επιτρέποντάς του να ενσωματωθεί αρμονικά στο υφιστάμενο αρχιτεκτονικό σύνολο της μονής. Το νέο κτίσμα λειτουργεί ως φυσική επέκταση του περιβολότοιχου, προσθέτοντας λειτουργικούς χώρους χωρίς να διαταράσσει την παραδοσιακή και ιστορική ταυτότητα του μοναστηριού.

Η τοποθέτηση του κτιρίου στην ανατολική πλευρά της Μονής Προφήτη Ηλία δεν ήταν τυχαία, αλλά αποτέλεσμα μελέτης των εδαφικών συνθηκών και των λειτουργικών αναγκών του μοναστηριακού συγκροτήματος. Οι εδαφικές συνθήκες σε αυτήν τη συγκεκριμένη θέση είναι πιο ομαλές σε σύγκριση με την πίσω μεριά του καθολικού, όπου το έδαφος παρουσιάζει σημαντικές διακυμάνσεις και διαφορές υψομέτρου. Αυτές οι ανισότητες καθιστούν την πίσω περιοχή λιγότερο κατάλληλη για την ανέγερση νέων προσθηκών, καθώς θα απαιτούσαν μεγαλύτερες επεμβάσεις και πιθανές στατικές προκλήσεις.

Αντίθετα, η ανατολική πλευρά του καθολικού προσφέρει ένα επίπεδο και σταθερό έδαφος, ιδανικό για την κατασκευή του κτίσματος χωρίς την ανάγκη εκτεταμένων εργασιών εξομάλυνσης. Αυτή η ομαλότητα του εδάφους επέτρεψε την άνετη τοποθέτηση του νέου κτίσματος, το οποίο ενσωματώνεται φυσικά στο περιβάλλον της μονής, διατηρώντας την αισθητική αρμονία και την αρχιτεκτονική συνοχή.

Επιπλέον, η επιλογή αυτής της θέσης εξασφαλίζει την άμεση σύνδεση των προσθηκών με την είσοδο του χώρου της μονής, καθιστώντας το εύκολα προσβάσιμο τόσο για τους μοναχούς όσο και για τους επισκέπτες. Η τοποθέτηση του κτίσματος μπροστά από το καθολικό, και όχι πίσω από αυτό, προσφέρει μια σαφή και λογική ροή για τους επισκέπτες, οι οποίοι το αντικρίζουν αμέσως κατά την είσοδό τους στον χώρο της μονής. Αυτή η διάταξη καθιστά το κτίσμα ένα σημαντικό και ορατό στοιχείο του μοναστηριακού συγκροτήματος, που δεν είναι κρυμμένο αλλά βρίσκεται σε προφανή θέση, ενισχύοντας έτσι την παρουσία και τη λειτουργικότητά του.

Τέλος, η τοποθέτηση αυτή είναι κατάλληλη και λόγω της εγγύτητάς της με την είσοδο του καθολικού. Η άμεση σύνδεση με το καθολικό διευκολύνει την πρόσβαση των μοναχών και των επισκεπτών, επιτρέποντας μια ομαλή μετάβαση από το νέο κτίσμα στους ιερούς χώρους της μονής.

5.2 Κουζίνα και τραπεζαρία

Η πρώτη παρέμβαση στη Μονή Προφήτη Ηλία αφορά τη δημιουργία μιας λειτουργικής κουζίνας και μιας ευρύχωρης τραπεζαρίας στο ισόγειο της μονής, στη στάθμη +0. Αυτές οι εγκαταστάσεις είναι απαραίτητες για την κάλυψη των καθημερινών αναγκών των μοναχών, εξασφαλίζοντας έναν κατάλληλο χώρο για τη μαγειρική, την αποθήκευση τροφίμων και τη σίτισή τους.

Η κουζίνα, σχεδιασμένη με γνώμονα τη λειτουργικότητα και την αποδοτικότητα, θα εξυπηρετεί τις καθημερινές ανάγκες μαγειρικής των μοναχών. Παρέχοντας κατάλληλους χώρους αποθήκευσης για τρόφιμα και σύγχρονες εγκαταστάσεις για την προετοιμασία γευμάτων, η κουζίνα θα επιτρέπει στους μοναχούς να διαχειρίζονται αποτελεσματικά τη διατροφή τους, διατηρώντας παράλληλα την παραδοσιακή μοναστηριακή κουζίνα.

Η είσοδος στην κουζίνα της Μονής Προφήτη Ηλία γίνεται μέσω της εισόδου από τον προαύλιο χώρο στην τραπεζαρία, η οποία τραπεζαρία συνδέεται με την κουζίνα μέσω μιας καμαρωτής πόρτας. Αυτή η αρχιτεκτονική επιλογή δεν είναι μόνο πρακτική, αλλά και αισθητικά εναρμονισμένη με την παραδοσιακή μοναστηριακή αρχιτεκτονική.

Η κουζίνα, με μέγιστες εσωτερικές διαστάσεις 4,8 x 2,9 μ. και ύψους 2,5 μ., έχει σχεδιαστεί για να καλύπτει πλήρως τις ανάγκες των μοναχών, προσφέροντας αρκετό χώρο για την προετοιμασία των γευμάτων και την αποθήκευση των τροφίμων.

Η σύνδεση της κουζίνας με την τραπεζαρία μέσω της καμαρωτής πόρτας ενισχύει τη ροή της καθημερινής ζωής στη μονή, επιτρέποντας στους μοναχούς να μεταφέρουν εύκολα τα γεύματα από την κουζίνα στην τραπεζαρία. Αυτός ο σχεδιασμός όχι μόνο βελτιώνει την πρακτικότητα της χρήσης των χώρων, αλλά προσδίδει και μια αισθητική ενότητα, διατηρώντας την παραδοσιακή αρχιτεκτονική της μονής.

Δίπλα στην κουζίνα, η τραπεζαρία εσωτερικών διαστάσεων 2.9 x 9,4 προσφέρει έναν ευρύχωρο και φιλόξενο χώρο για τη σίτιση των μοναχών, με μεγάλες τραπεζαρίες. Η τραπεζαρία αυτή δεν εξυπηρετεί μόνο τις διατροφικές ανάγκες της μοναστικής κοινότητας, αλλά λειτουργεί και ως σημείο συνάντησης και ενότητας για τους μοναχούς, όπου μπορούν να μοιράζονται τα γεύματά τους σε ένα περιβάλλον που προάγει την ηρεμία και την πνευματική περισυλλογή. Επιπλέον, η τραπεζαρία είναι ανοιχτή και σε επισκέπτες της μονής, προσφέροντάς τους τη φιλοξενία της μονής σε ένα περιβάλλον γεμάτο γαλήνη και σεβασμό προς την παράδοση.

Αυτή η διπλή παρέμβαση στην κουζίνα και την τραπεζαρία είναι ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση της αυτονομίας και της λειτουργικότητας της μονής. Εξασφαλίζει ότι οι μοναχοί έχουν πρόσβαση σε όλα όσα χρειάζονται για την καθημερινή τους ζωή, ενώ παράλληλα δημιουργεί έναν χώρο όπου η φιλοξενία και η πνευματικότητα συνδυάζονται, προσφέροντας στους επισκέπτες μια εμπειρία που είναι βαθιά ριζωμένη στις αξίες και την παράδοση του μοναχισμού.

5.3 Αρχονταρίκι

Η επόμενη σημαντική παρέμβαση στη Μονή Προφήτη Ηλία είναι η δημιουργία αρχονταρικού, ενός χώρου που προορίζεται για τη φιλοξενία των επισκεπτών του μοναστηριού και το οποίο είναι σημαντικό να υπάρχει στο μοναστηριακό σύμπλεγμα. Το αρχονταρίκι, ενώνεται με την τραπεζαρία μέσω μιας καμαρωτής πόρτας, για την άμεση και γρηγορότερη είσοδο των φιλοξενούμενων στον χώρο σίτισης και έχει σχεδιαστεί για να προσφέρει άμεση πρόσβαση στον χώρο σίτισης, διευκολύνοντας έτσι την εξυπηρέτηση των επισκεπτών. Επιπλέον, το αρχονταρίκι διαθέτει και δική του είσοδο από την αυλή της μονής, επιτρέποντας την αυτόνομη πρόσβαση στον χώρο χωρίς να διαταράσσεται η ηρεμία των μοναχών.

Το αρχονταρίκι, αποτελεί έναν φιλόξενο χώρο που σχεδιάστηκε με σεβασμό στην παραδοσιακή αρχιτεκτονική και την πνευματική κληρονομιά της μονής. Τα παραδοσιακά ξύλινα έπιπλα και πατώματα προσδίδουν έναν αέρα σεβασμού προς την ιστορία της μονής. Είναι προσεκτικά διακοσμημένο ώστε να παρέχει ένα ζεστό και φιλόξενο περιβάλλον στους επισκέπτες, διατηρώντας παράλληλα την αυθεντικότητα και την απλότητα που χαρακτηρίζει τη μοναστηριακή ζωή. Εδώ, οι επισκέπτες μπορούν να ξεκουραστούν, να απολαύσουν τη φιλοξενία των μοναχών και να συμμετάσχουν σε συζητήσεις σε ένα περιβάλλον που αποπνέει ηρεμία και πνευματικότητα.

Αυτός ο σχεδιασμός υπογραμμίζει τη σημασία της φιλοξενίας στη μοναστική ζωή, παρέχοντας έναν χώρο που είναι τόσο λειτουργικός όσο και αισθητικά ευχάριστος. Με αυτήν την παρέμβαση, η Μονή Προφήτη Ηλία ενισχύει την ικανότητά της να φιλοξενεί επισκέπτες με σεβασμό προς την παράδοση.

5.4 Χώροι υγιεινής

Μια ακόμη απαραίτητη παρέμβαση στο ισόγειο της Μονής Προφήτη Ηλία αφορά τη δημιουργία χώρων υγιεινής εσωτερικών διαστάσεων 4,6 x 2,9 μ., οι οποίοι τοποθετούνται ακριβώς δίπλα από το αρχονταρίκι. Αυτοί οι χώροι είναι απαραίτητοι για την εξυπηρέτηση των επισκεπτών, προσφέροντας όλες τις απαραίτητες υποδομές για την υγιεινή και την άνεσή τους.

Η μοναδική είσοδος στους χώρους υγιεινής γίνεται από τον αύλειο χώρο της μονής, γεγονός που διασφαλίζει την ανεξαρτησία και την ευελιξία στη χρήση τους, χωρίς να διαταράσσεται η λειτουργικότητα των εσωτερικών χώρων της μονής. Αυτή η σχεδιαστική επιλογή επιτρέπει στους επισκέπτες να έχουν άμεση πρόσβαση στους χώρους υγιεινής χωρίς να απαιτείται η διέλευση από άλλους εσωτερικούς χώρους, διατηρώντας έτσι την ηρεμία και την τάξη μέσα στο μοναστήρι.

Η τοποθέτηση των χώρων υγιεινής κοντά στο αρχονταρίκι εξασφαλίζει ότι οι επισκέπτες που φιλοξενούνται εκεί έχουν εύκολη και άμεση πρόσβαση στις απαραίτητες αυτές εγκαταστάσεις, ενισχύοντας την άνεση και την πρακτικότητα της επίσκεψής τους στη μονή.

5.5 Κελιά

Μια από τις πιο σημαντικές παρεμβάσεις στη Μονή Προφήτη Ηλία είναι η δημιουργία κελιών για τη διαμονή των μοναχών, τα οποία είναι σχεδιασμένα στον όροφο του κτιρίου, στη στάθμη +2,7 μέτρων. Αυτά τα κελιά σχεδιάστηκαν με προσοχή ώστε να εξασφαλίζουν την ιδιωτικότητα και την άνεση των μοναχών, προσφέροντάς τους έναν χώρο που ενισχύει την πνευματική τους ζωή και την προσωπική τους ηρεμία.

Συγκεκριμένα, πρόκειται για έξι κελιά εσωτερικών διαστάσεων 3,1 x 3,8 μ. το καθένα, τα οποία είναι πλήρως εξοπλισμένα για να καλύπτουν τις καθημερινές ανάγκες των μοναχών.

Η απόφαση να τοποθετηθούν τα κελιά στον όροφο, μακριά από τους κοινόχρηστους χώρους και τις δραστηριότητες της μονής, έγινε ακριβώς για να εξασφαλιστεί αυτή η ιδιωτικότητα. Η τοποθέτησή τους στον όροφο αποτρέπει την πρόσβαση σε αυτούς τους χώρους από οποιονδήποτε άλλον πέρα από τους ίδιους τους μοναχούς, δημιουργώντας ένα περιβάλλον ηρεμίας και απομόνωσης που είναι απαραίτητο για την πνευματική τους άσκηση.

Τα κελιά σχεδιάστηκαν με σεβασμό στην παραδοσιακή αρχιτεκτονική, ενσωματώνοντας ταυτόχρονα σύγχρονες ανάγκες και ανέσεις. Οι εσωτερικές διαστάσεις τους είναι προσεκτικά μελετημένες ώστε να παρέχουν έναν επαρκή και άνετο χώρο για κάθε μοναχό, ενώ η ύπαρξη WC σε κάθε κελί ενισχύει την αυτονομία τους, επιτρέποντας στους μοναχούς να διατηρούν την ιδιωτικότητα τους και να αφοσιώνονται απερίσπαστοι στη μοναστική τους ζωή.

Με αυτήν την προσθήκη, η Μονή Προφήτη Ηλία ενισχύει τη δυνατότητά της να φιλοξενεί μοναχούς σε έναν χώρο που προάγει την πνευματική ανάπτυξη και την προσωπική τους ηρεμία, προσφέροντας παράλληλα έναν ιδανικό τόπο για την ανάπτυξη του μοναχισμού.

5.6 Ημιϋπαίθριοι χώροι

Μια ακόμη σημαντική προσθήκη στη Μονή Προφήτη Ηλία είναι η δημιουργία ημιϋπαίθριων χώρων τόσο στο ισόγειο όσο και στον όροφο του κτιρίου. Αυτοί οι χώροι σχεδιάστηκαν με στόχο να προσφέρουν προστασία από τον ήλιο και τα καιρικά φαινόμενα που είναι συχνά στο νησί, διασφαλίζοντας άνετους χώρους τόσο για τους μοναχούς όσο και για τους επισκέπτες της μονής. Η επιλογή να δημιουργηθούν ημιϋπαίθριοι χώροι και στα δύο επίπεδα ενισχύει τη λειτουργικότητα και την αισθητική του μοναστηριακού συγκροτήματος.

Στο ισόγειο, ο ημιϋπαίθριος χώρος διασφαλίζει την προστασία της εισόδου προς τους κύριους χώρους του επιπέδου, όπως η κουζίνα, η τραπεζαρία και το αρχονταρίκι. Επιπλέον, έχουν τοποθετηθεί παγκάκια κατά μήκος του χώρου, προσφέροντας έναν φιλόξενο και προστατευμένο σημείο για τους επισκέπτες να καθίσουν, να ξεκουραστούν και να απολαύσουν την ηρεμία του μοναστηριακού περιβάλλοντος. Αυτός ο χώρος λειτουργεί ως σημείο συνάντησης και κοινωνικής συναναστροφής, διατηρώντας παράλληλα την αίσθηση της απομόνωσης και της γαλήνης που χαρακτηρίζει τη μονή.

Στον όροφο, οι ημιϋπαίθριοι χώροι προσφέρουν προστασία και ιδιωτικότητα στους μοναχούς, εξασφαλίζοντας ότι μπορούν να μετακινούνται ελεύθερα και με ασφάλεια μεταξύ των κελιών και των άλλων χώρων, ανεξαρτήτως των καιρικών συνθηκών. Αυτή η προσθήκη ενισχύει την ποιότητα ζωής των μοναχών, προσφέροντάς τους έναν χώρο όπου μπορούν να απολαύσουν τον αέρα και το φως του φυσικού περιβάλλοντος, χωρίς να εκτίθενται σε δυσμενείς συνθήκες.

Η αρχιτεκτονική των ημιϋπαίθριων χώρων είναι ιδιαίτερα επιβλητική, καθώς η είσοδος προς αυτούς πραγματοποιείται μέσα από δέκα καμάρες που κοσμούν το κτίσμα στο ισόγειο. Οι καμάρες, εκτός από τη λειτουργική τους διάσταση, προσδίδουν στον χώρο έναν αέρα διαχρονικότητας και αρχοντιάς, εναρμονίζοντας τη σύγχρονη κατασκευή με την παραδοσιακή αρχιτεκτονική του μοναστηριού. Οι καμάρες αυτές δεν προσφέρουν μόνο οπτική και αισθητική σύνδεση με την ιστορία της μονής, αλλά και φυσικό φωτισμό και αερισμό στους ημιϋπαίθριους χώρους, δημιουργώντας έναν χώρο που είναι τόσο λειτουργικός όσο και ευχάριστος.

Στον όροφο της Μονής Προφήτη Ηλία, ο ημιϋπαίθριος διάδρομος έχει σχεδιαστεί με ιδιαίτερη προσοχή τόσο στην ασφάλεια όσο και στην αισθητική του χώρου. Ο διάδρομος αυτός, ο οποίος προσφέρει στους μοναχούς ένα προστατευμένο σημείο για την καθημερινή τους κίνηση, διαθέτει προστατευτικά κάγκελα, τα οποία εξασφαλίζουν την ασφάλεια των μοναχών και προσφέρουν παράλληλα μια κομψή αισθητική που εναρμονίζεται με την παραδοσιακή αρχιτεκτονική της μονής. Επίσης ανάμεσα από τα ξύλινα κάγκελα έχουν τοποθετηθεί δεκαπέντε ξύλινες κολόνες για τη καλύτερη στήριξη της ξύλινης κατασκευής της στέγης του κτιρίου. Το ξύλο, ως φυσικό υλικό, που υπάρχει άπλετο τριγύρω στο τοπίο, προσδίδει ζεστασιά στον χώρο, ενισχύοντας τη σύνδεση με τη φυσική ομορφιά που περιβάλλει τη μονή.

Ο διάδρομος αυτός αποτελεί έναν ασφαλή και προστατευμένο χώρο για τους μοναχούς, όπου μπορούν να κινούνται ελεύθερα, απολαμβάνοντας την αίσθηση του ανοιχτού χώρου και τη θέα που προσφέρει το υψόμετρο της μονής, χωρίς να εκτίθενται στα καιρικά φαινόμενα.

5.7 Πλακόστρωση

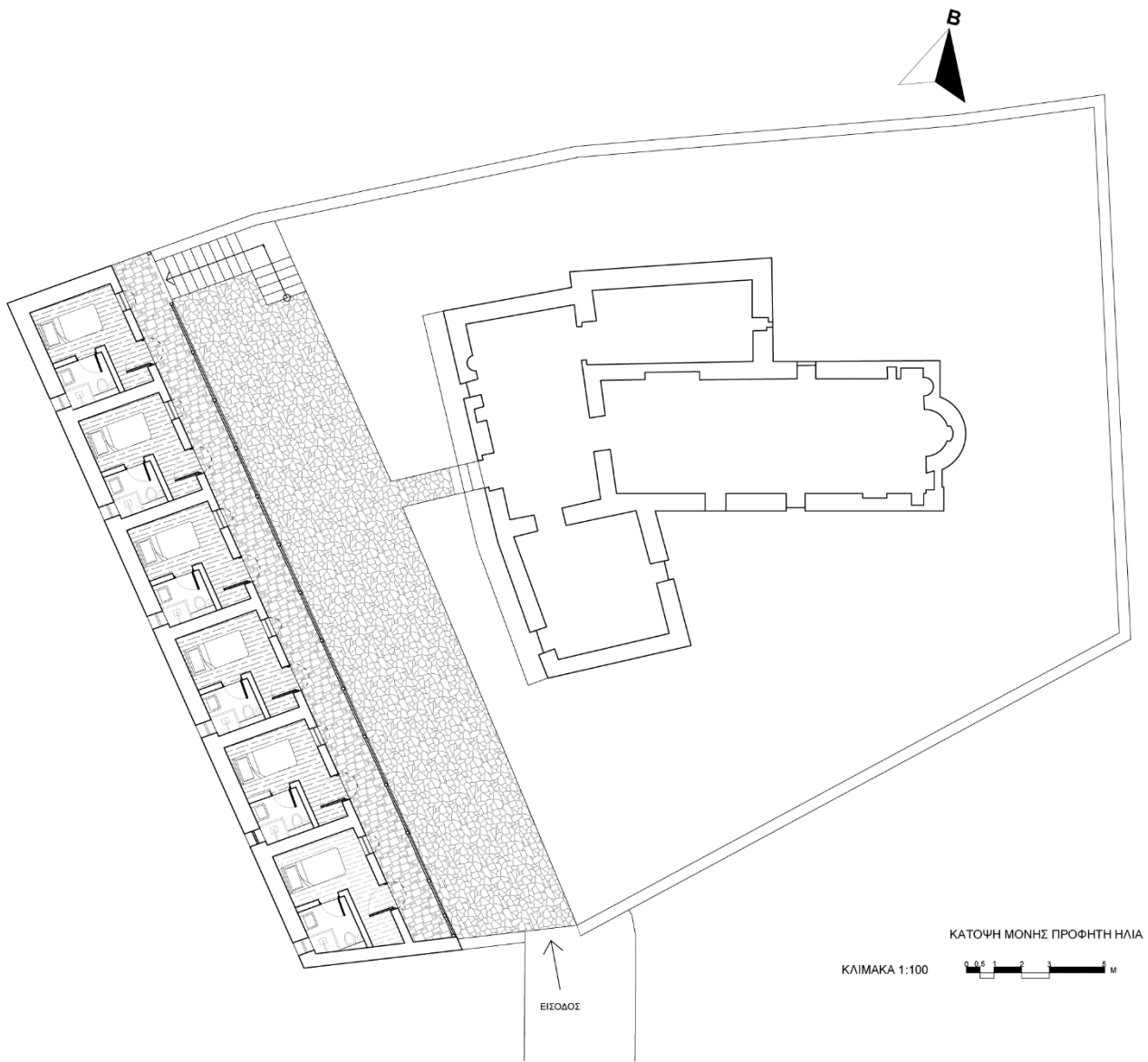
Τέλος, πραγματοποιείται πλακόστρωση στην είσοδο της Μονής Προφήτη Ηλία, η οποία εκτείνεται από την μπροστινή πλευρά της νέας προσθήκης μέχρι την είσοδο στο καθολικό.

Αυτή η πλακόστρωση πραγματοποιείται με σκοπό να διευκολύνει και να βελτιώσει την πρόσβαση στον χώρο του μοναστηριακού συγκροτήματος, καθώς ο εσωτερικός αύλειος χώρος της μονής βρίσκεται σε κακή κατάσταση και είναι κυρίως χωμάτινος. Η υφιστάμενη κατάσταση του χώρου, με το ανώμαλο έδαφος και το χώμα, καθιστά δύσκολη τη μετακίνηση, ιδιαίτερα σε δυσμενείς καιρικές συνθήκες.

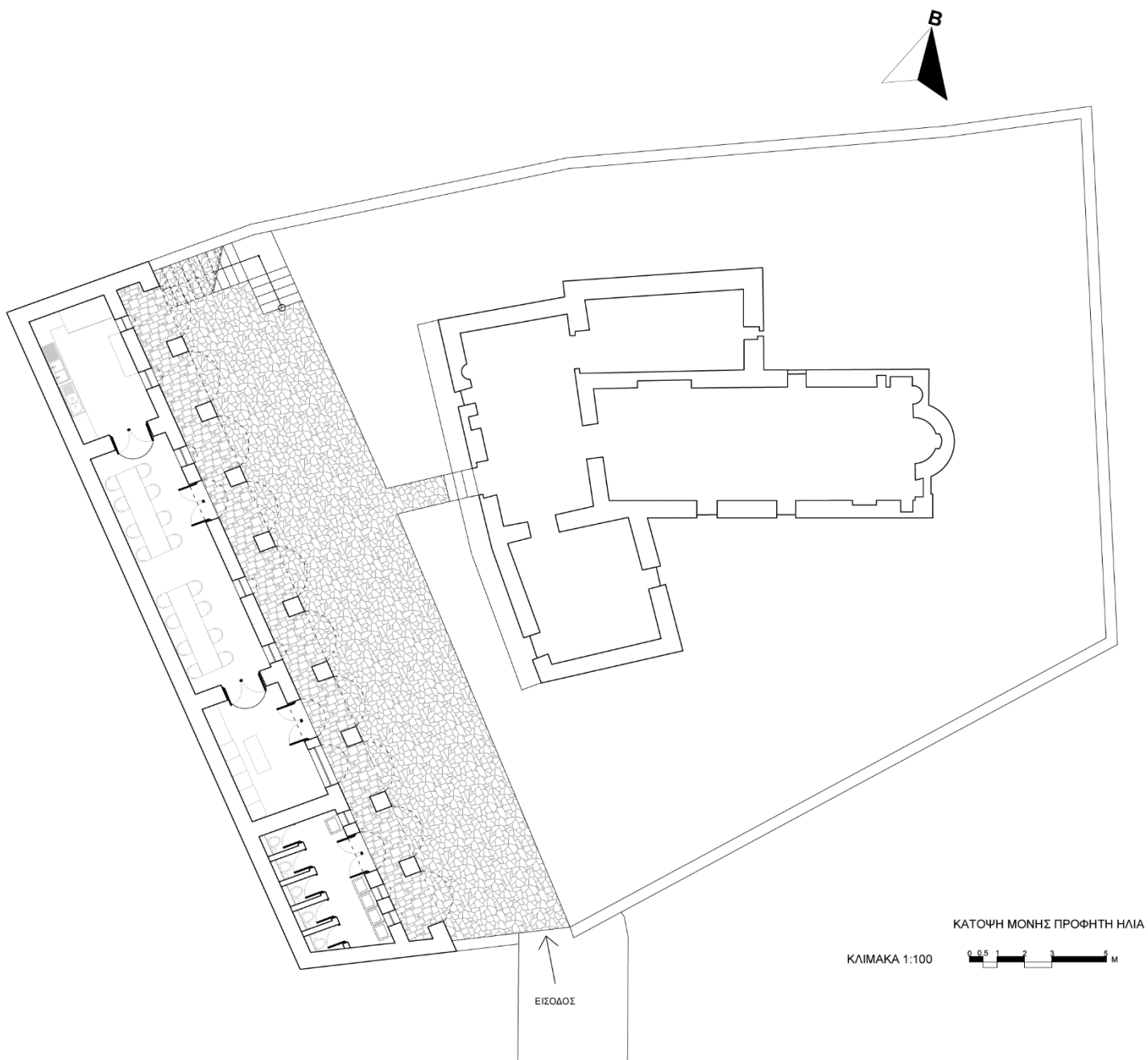
Η νέα πλακόστρωση δημιουργεί έναν σταθερό και βατό διάδρομο που συνδέει την είσοδο της μονής, την πρόσφατα κατασκευασμένη προσθήκη και το καθολικό, διευκολύνοντας έτσι τη μετακίνηση των μοναχών και των επισκεπτών. Το πλακόστρωτο μονοπάτι αντικαθιστά τον χωμάτινο διάδρομο, προσφέροντας μια πιο ασφαλή και ευχάριστη διαδρομή μέσα στον χώρο της μονής.

Αυτή η παρέμβαση όχι μόνο βελτιώνει την προσβασιμότητα, αλλά και ενισχύει την οπτική συνοχή του μοναστηριακού συγκροτήματος, δημιουργώντας έναν καλαίσθητο χώρο που αντανακλά τη φροντίδα και τον σεβασμό προς το μοναστηριακό περιβάλλον. Η πλακόστρωση συμβάλλει στη συνολική αναβάθμιση της μονής, καθιστώντας την πιο φιλόξενη και λειτουργική, ενώ παράλληλα διατηρεί την παραδοσιακή της ταυτότητα.

Με αυτήν την παρέμβαση, η Μονή Προφήτη Ηλία ολοκληρώνει ένα σύνολο βελτιώσεων που ενισχύουν τη λειτουργικότητα, την αισθητική και την πνευματική ατμόσφαιρα του χώρου, καθιστώντας τον πιο προσιτό και ευχάριστο τόσο για τους μοναχούς όσο και για τους επισκέπτες. Η νέα πλακόστρωση συνδέει οπτικά και λειτουργικά τις νέες κατασκευές με το καθολικό, δημιουργώντας έναν ενιαίο και ελκυστικό περιβάλλοντα χώρο.

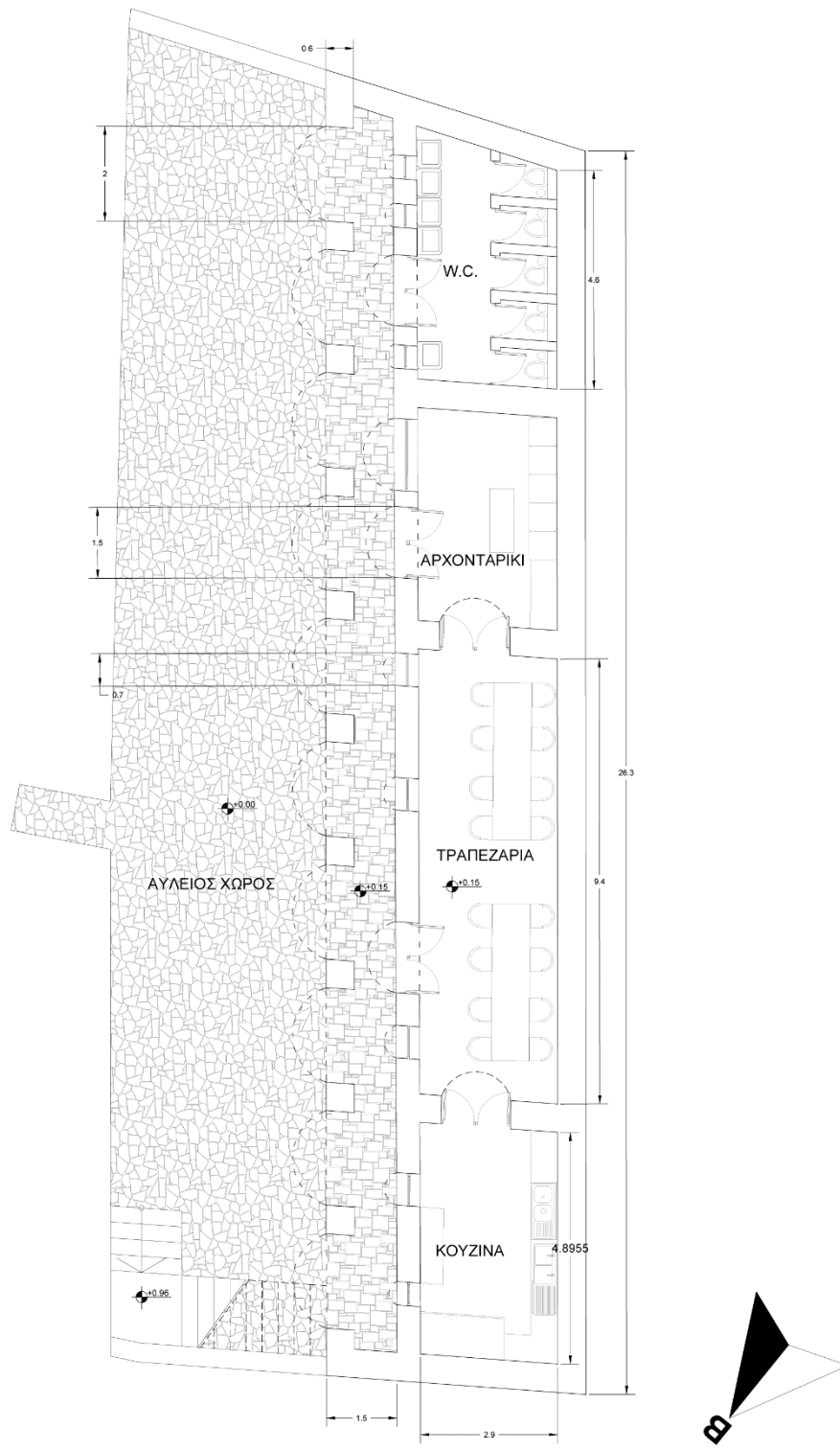

Εικόνα 32: ΚΑΤΟΨΗ ΜΟΝΗΣ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ ΜΕ ΟΡΟΦΟ

Εικόνα 33: ΚΑΤΟΨΗ ΜΟΝΗΣ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ ΜΕ ΙΣΟΓΕΙΟ

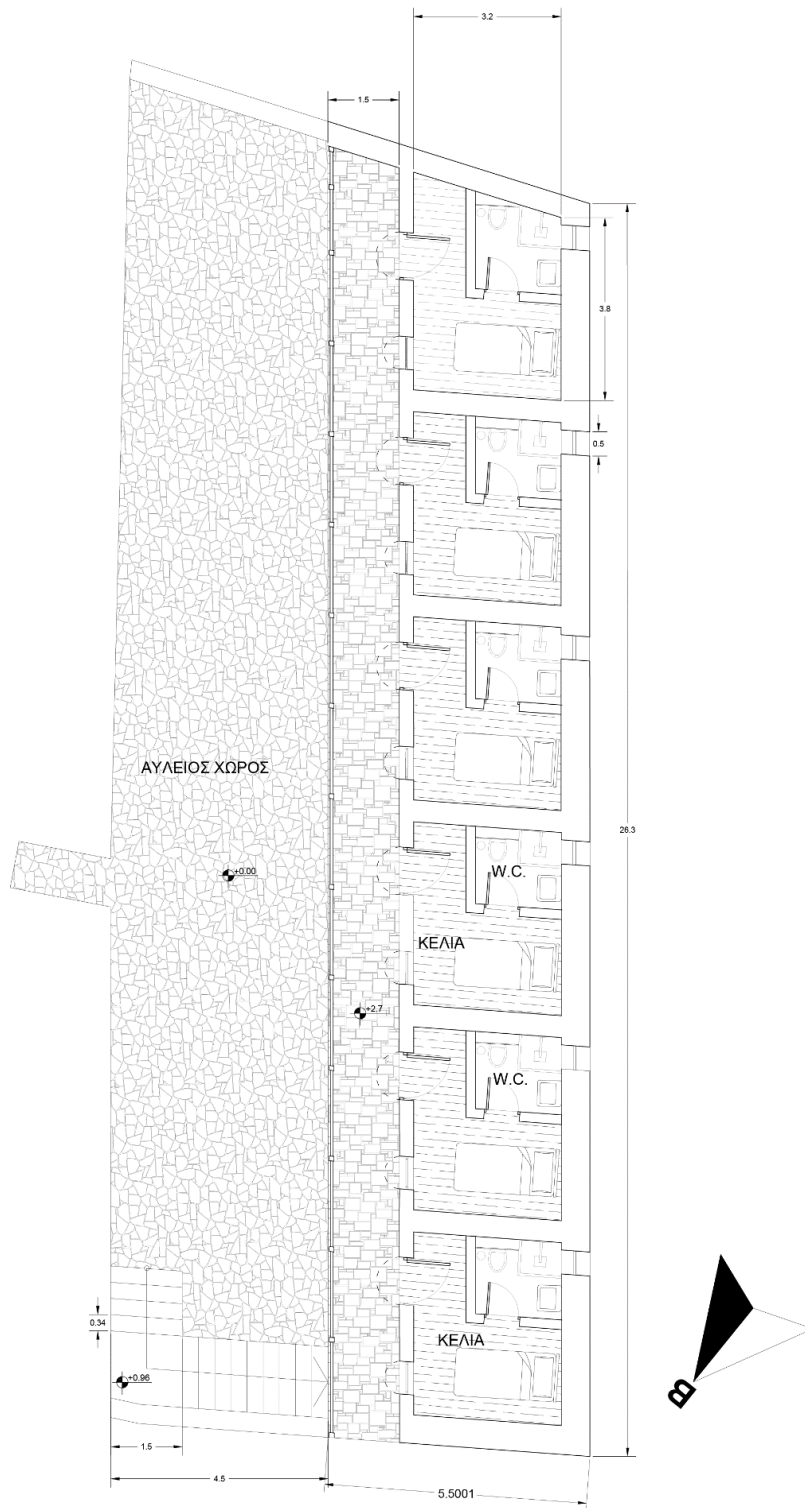

ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ

ΚΛΙΜΑΚΑ 1:100

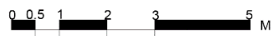

Εικόνα 34: ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ ΜΟΝΗΣ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ

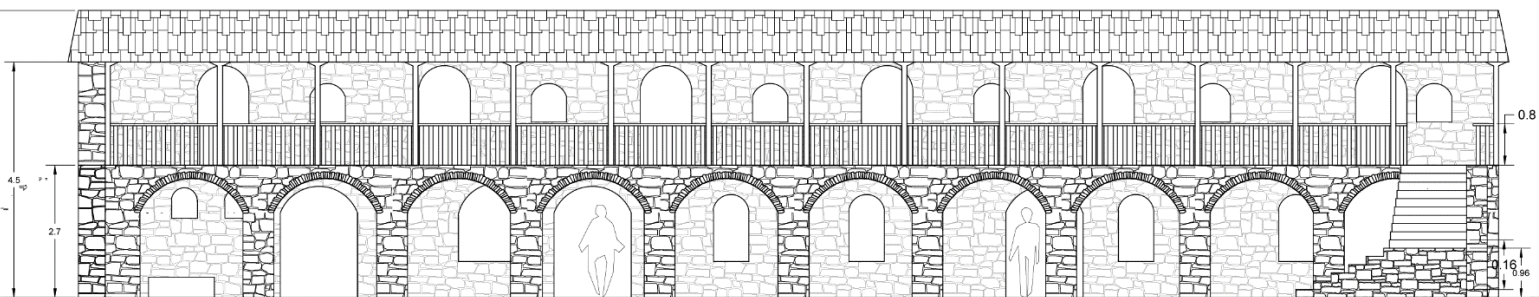

ΚΑΤΟΨΗ ΟΡΟΦΟΥ

ΚΛΙΜΑΚΑ 1:100

Εικόνα 35: ΚΑΤΟΨΗ ΟΡΟΦΟΥ ΜΟΝΗΣ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ

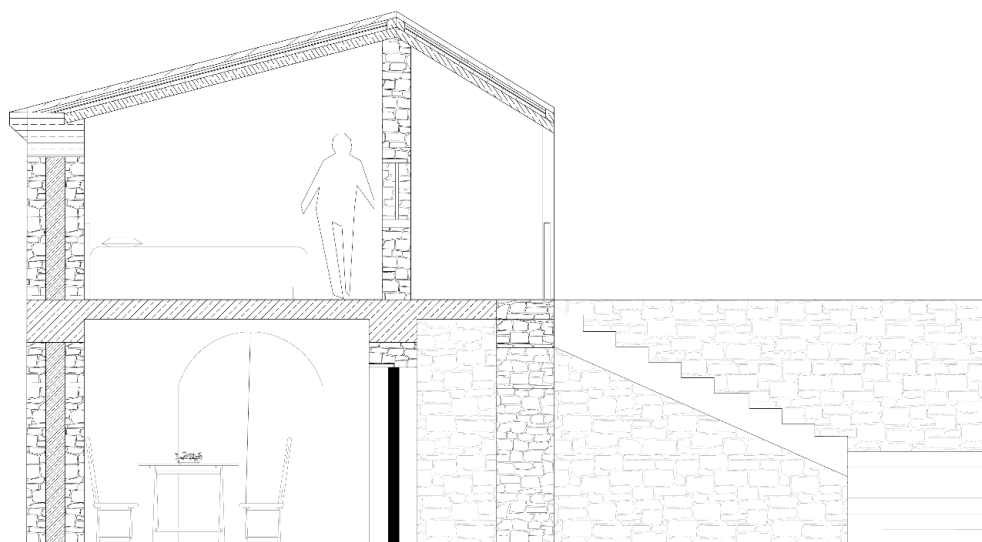

ΟΨΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΜΟΝΗΣ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ

ΚΛΙΜΑΚΑ 1:100

Εικόνα 36: ΟΨΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΜΟΝΗΣ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ

ΤΟΜΗ ΜΟΝΗΣ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ

ΚΛΙΜΑΚΑ 1:100

Εικόνα 37: ΤΟΜΗ ΚΕΛΙΩΝ ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΑΡΙΑΣ ΜΟΝΗΣ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ

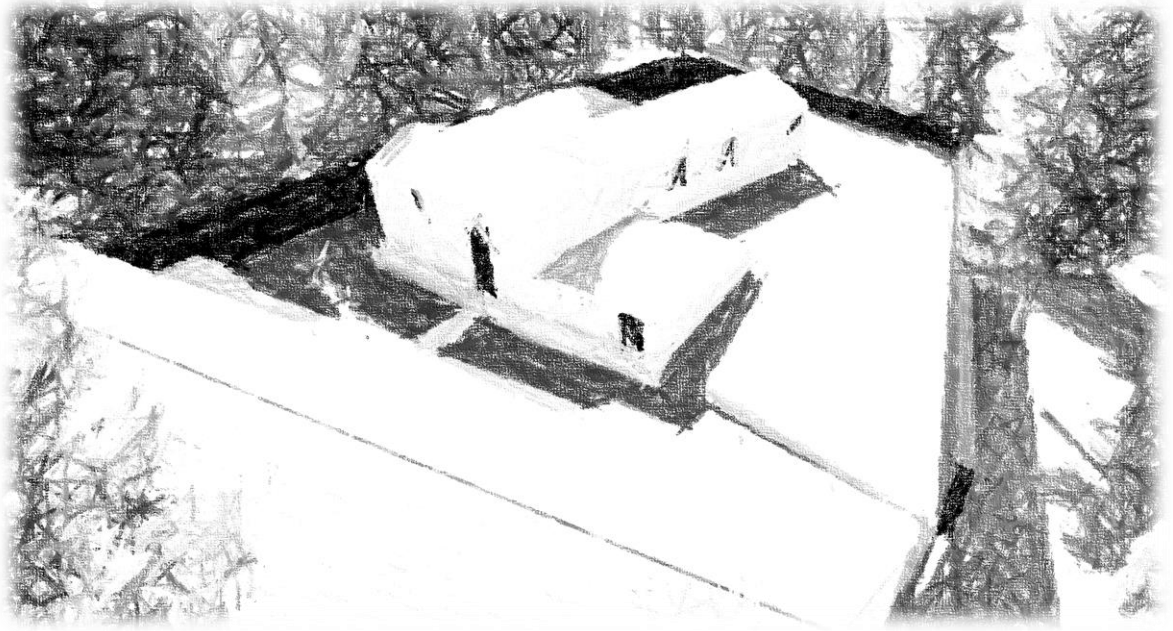

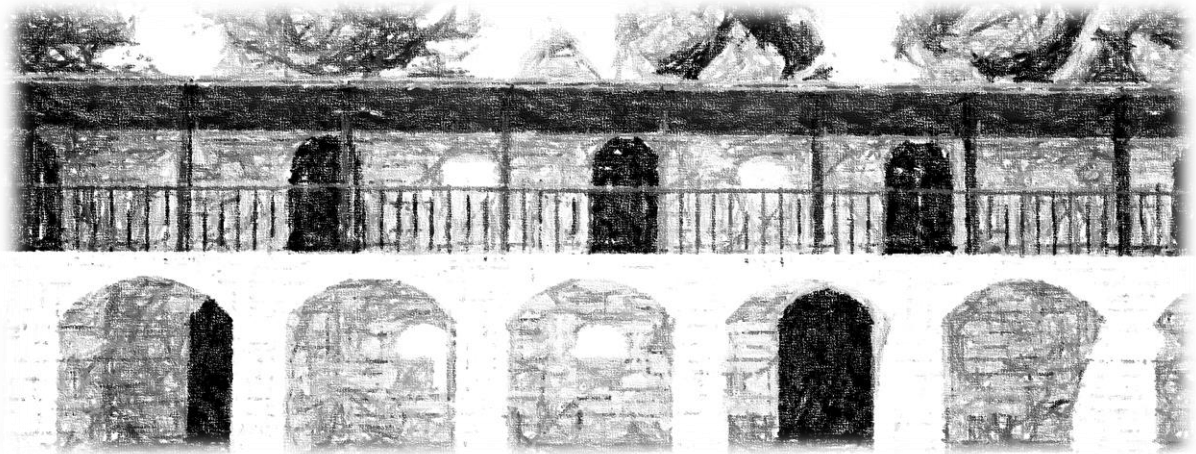
Εικόνα 38: ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΜΟΝΗΣ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ

Εικόνα 39: ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΜΟΝΗΣ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ

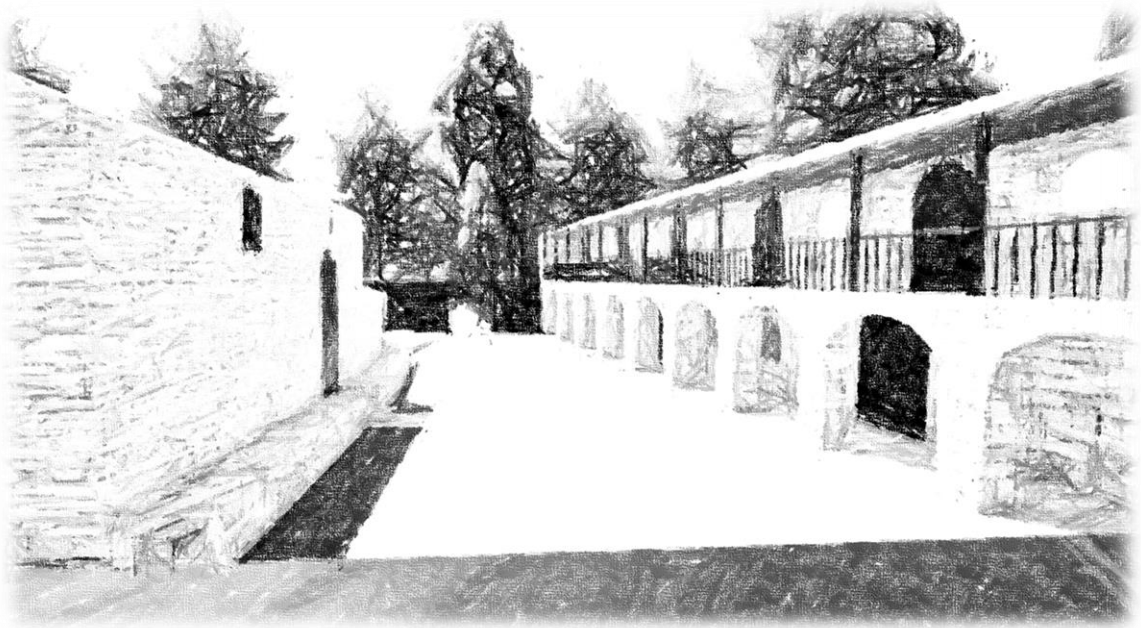

Εικόνα 40: ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΜΟΝΗΣ ΑΠΟ ΨΗΛΑ

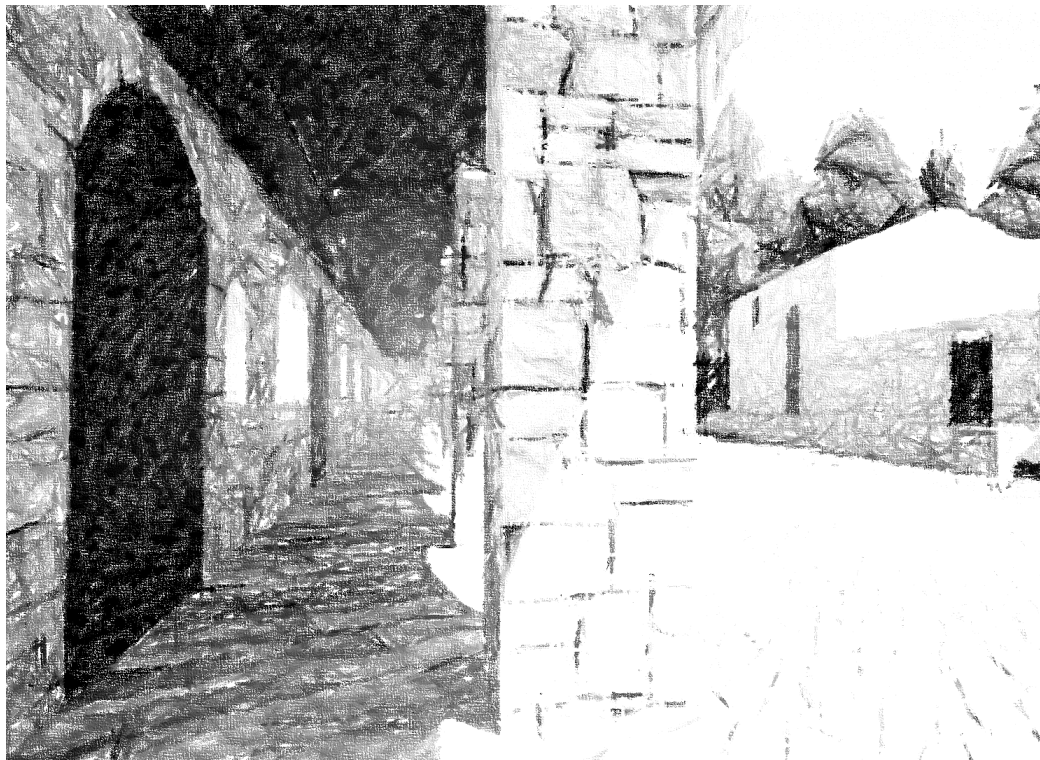

Εικόνα 41: ΑΠΟΔΟΣΗ ΟΨΗΣ ΜΟΝΗΣ

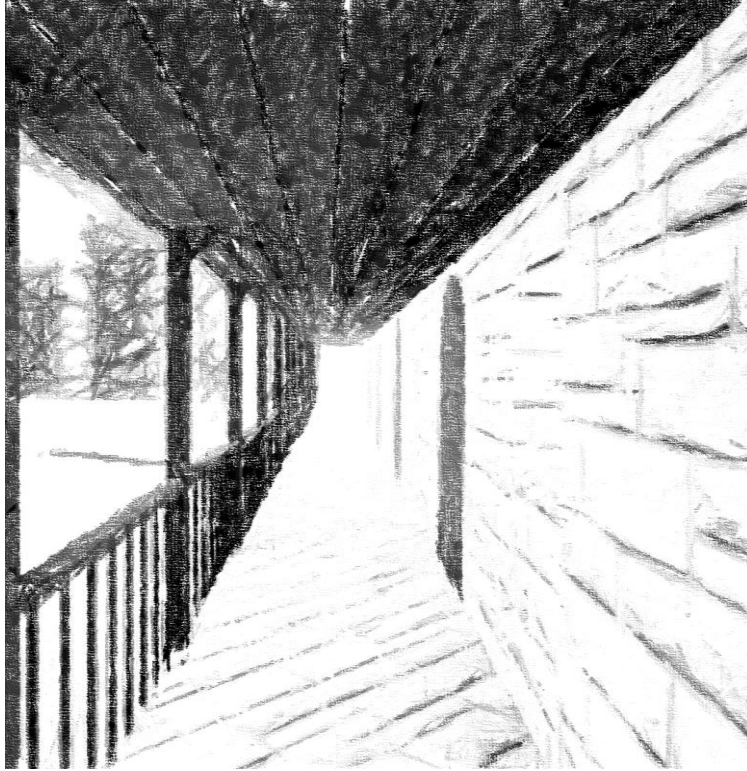

Εικόνα 42: ΚΤΙΡΙΟ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΜΕ ΤΟ ΚΑΘΟΛΙΚΟ

Εικόνα 43: ΗΜΙΥΠΑΙΘΡΙΟΣ ΧΩΡΟΣ ΙΣΟΓΕΙΟΥ

Εικόνα 44: ΗΜΙΥΠΑΙΘΡΙΟΣ ΧΩΡΟΣ ΟΡΟΦΟΥ

6. Αρχιτεκτονικές παρεμβάσεις προσβασιμότητας Μοναστικής Πολιτείας

6.1 Βελτίωση Πρόσβασης από την μεριά της λίμνης

Η επόμενη παρέμβαση αφορά τη βελτίωση της προσβασιμότητας προς τη μοναστική πολιτεία της νήσου Ιωαννίνων, από την πλευρά της λίμνης. Σήμερα, ο μοναδικός τρόπος πρόσβασης στα μοναστήρια της νήσου γίνεται μέσω των καθημερινών δρομολογίων των караβιών που συνδέουν την πόλη των Ιωαννίνων με τον οικισμό της νήσου. Από εκεί, η πρόσβαση στις μονές πραγματοποιείται μέσω δύο δικτύων που ξεκινούν από τον οικισμό. Το βασικό, πρωτεύον δίκτυο είναι ο περιμετρικός δρόμος που εκτείνεται κατά μήκος της όχθης της λίμνης, λειτουργώντας ως κόμβος ανάμεσα στην στεριά και τη λίμνη. Αυτό το δίκτυο έχει διττό ρόλο: αφενός εξασφαλίζει την πρόσβαση στις μονές που βρίσκονται κοντά στην όχθη, και αφετέρου επιτρέπει την εύκολη σύνδεση με τα караβάκια που διαπλέουν τη λίμνη.

Το δεύτερο δίκτυο βρίσκεται σε σημείο γεωμετρικά αντίθετο και διαμορφώνει τον άξονα των μοναστηριών αρχίζοντας από τα όρια του οικισμού και επεκτείνοντας την πρόσβαση στα μοναστήρια που βρίσκονται πιο απομακρυσμένα. Αυτός ο άξονας ακολουθεί χαρακτηριστική πορεία, περιπάτου. Επί της ουσίας αφορά μια απόσταση η

οποία ακολουθεί την ανάπτυξη των μοναστηριακών συγκροτημάτων και κινείται σαν «φρύδι» στις παρυφές του πευκοδάσους». (Κούτλα, 2014)

Η ανάγκη για βελτίωση της πρόσβασης από την πλευρά της λίμνης είναι ιδιαίτερα σημαντική. Η αναβάθμιση αυτής της πρόσβασης θα επιτρέψει στα караβάκια να συνδέουν απευθείας την πόλη των Ιωαννίνων με τα μοναστήρια που είναι ποιο μακριά από τον οικισμό, διευκολύνοντας έτσι την πρόσβαση των μοναχών, των πιστών και των τουριστών. Αυτό θα καθιστούσε τα μοναστήρια πιο προσβάσιμα και ελκυστικά για επισκέψεις, ενώ ταυτόχρονα θα ενισχύσει την πνευματική και πολιτιστική τους προσφορά.

Η πρόσβαση από τη λίμνη θα επιτρέψει επίσης τη σύνδεση των μοναστηριών με το κεντρικό οδικό δίκτυο, διευκολύνοντας τη μετακίνηση και την επικοινωνία μεταξύ των μονών και της πόλης των Ιωαννίνων. Αυτή η ενίσχυση της προσβασιμότητας είναι ζωτικής σημασίας για τη λειτουργικότητα των μονών και την υποδοχή των επισκεπτών, καθώς θα επιτρέψει την απρόσκοπτη σύνδεση με την πόλη και θα ενθαρρύνει περισσότερους ανθρώπους να επισκεφθούν τα μοναστήρια, να γνωρίσουν την πνευματική τους ζωή και να εξερευνήσουν την πολιτιστική τους κληρονομιά.

Η ανάπτυξη αυτής της νέας δημιουργίας θα συμβάλει σημαντικά στη βελτίωση της επικοινωνίας και της μετακίνησης μεταξύ των μονών και της πόλης των Ιωαννίνων, ενισχύοντας τη λειτουργικότητα και την ελκυστικότητα της μοναστηριακής πολιτείας ως προορισμού πνευματικής αναζήτησης και πολιτιστικής εξερεύνησης.

Οι μονές που βρίσκονται στην όχθη της λίμνης και χρειάζονται την υλοποίηση αυτής της προσθήκης είναι η Μονή Φιλανθρωπικών, η Μονή Στρατηγοπούλου-Ντίλιου, η Μονή Ελεούσης και η Μονή Μεταμόρφωση Σωτήρων.

Η Μονή Προδρόμου είναι κτισμένη στην ανατολική πλευρά του Νησιού, το 1506/7, σε ήσυχο και απόμερο σημείο μέχρι και σήμερα. (Τούρτα, 1999)

Αν και βρίσκεται επίσης στην όχθη της λίμνης, δεν απαιτεί αυτή την παρέμβαση, καθώς βρίσκεται ήδη πολύ κοντά στον οικισμό, με εύκολη και άμεση πρόσβαση από την υπάρχουσα υποδομή που υπάρχει και δέχεται καθημερινά δρομολόγια.

5.1.1 Εγκατάσταση Πλωτών Εξεδρών

Για να βελτιωθεί η προσβασιμότητα των μονών που βρίσκονται στις όχθες της λίμνης Παμβώτιδας, θα χρειαστεί η δημιουργία συγκεκριμένων υποδομών που θα επιτρέπουν την ασφαλή και εύκολη πρόσβαση από τη λίμνη. Αυτό θα επιτευχθεί με την εγκατάσταση δύο πλωτών εξεδρών, οι οποίες θα λειτουργήσουν ως μικρά λιμάνια μπροστά από τις μονές. Συγκεκριμένα, η μία εξέδρα θα τοποθετηθεί μεταξύ της Μονής Φιλανθρωπικών και της Μονής Ντίλιου, ενώ η δεύτερη εξέδρα θα τοποθετηθεί μεταξύ της Μονής Ελεούσης και της Μονής Σωτήρων.

Η εγκατάσταση αυτών των πλωτών εξεδρών θα επιτρέψει τη δημιουργία μικρών λιμανιών που θα διευκολύνουν την πρόσβαση με караβάκια, προσφέροντας έτσι άμεση σύνδεση της πόλης των Ιωαννίνων με τις μονές. Κατά τη διαδικασία εγκατάστασης των εξεδρών, θα ληφθούν υπόψη οι τοπικές συνθήκες, όπως το βάθος της λίμνης, οι καιρικές συνθήκες και η υπάρχουσα βλάστηση, για να διασφαλιστεί ότι οι εγκαταστάσεις θα είναι πλήρως λειτουργικές και κατάλληλες για το περιβάλλον. Οι πλωτές εξέδρες θα κατασκευαστούν από ανθεκτικά υλικά, όπως αλουμίνιο και πλαστικό για τη βάση, ενώ το επάνω μέρος τους θα καλύπτεται με ξύλο ιρόκο, το οποίο είναι γνωστό για την αντοχή του στην υγρασία και τις καιρικές συνθήκες. Αυτές οι εξέδρες θα συναρμολογηθούν και θα τοποθετηθούν μπροστά από τις μονές, στερεωμένες με

αλυσίδες ή άλλες σταθερές συνδέσεις, ώστε να παραμένουν στη θέση τους, ακόμα και υπό δύσκολες καιρικές συνθήκες.

Για την ασφάλεια και την ευκολία πρόσβασης των επισκεπτών, οι εξέδρες θα είναι εξοπλισμένες με κάγκελα ασφαλείας και ράμπες που θα διευκολύνουν την επιβίβαση και την αποβίβαση από τα караβάκια. Ιδιαίτερη μέριμνα θα δοθεί στην προσβασιμότητα για άτομα με ειδικές ανάγκες, εξασφαλίζοντας ότι οι πλωτές εγκαταστάσεις θα είναι εύκολα προσβάσιμες από όλους. Οι εξέδρες, με διαστάσεις πλάτους 3 μέτρων και μήκους 30 μέτρων, θα προσφέρουν επαρκή χώρο για την ασφαλή λειτουργία τους και τη φιλοξενία των επισκεπτών.

Προκειμένου να εξασφαλιστεί η ασφαλής προσέγγιση των караβιών, θα χρειαστεί να αφαιρεθούν τα καλάμια που βρίσκονται στις περιοχές μπροστά από τις μονές. Το νησί είναι γεμάτο από εκτεταμένες καλάμιες, οι οποίες πρέπει να καθαριστούν προσεκτικά για να επιτευχθεί η ασφαλής τοποθέτηση των πλωτών εξεδρών. Η διαδικασία αυτή θα ξεκινήσει με τη χαρτογράφηση των σημείων που χρειάζονται καθαρισμό και τη σήμανση των σημείων όπου θα γίνει η εκκαθάριση. Για την αφαίρεση των καλάμιών θα χρησιμοποιηθούν ειδικά εργαλεία και μηχανήματα, διασφαλίζοντας ότι η διαδικασία θα πραγματοποιηθεί με προσοχή ώστε να αποφευχθούν περιβαλλοντικές ζημιές.

Μετά την κοπή των καλάμιών, αυτά θα συλλεχθούν και θα απομακρυνθούν με κατάλληλο τρόπο, είτε μέσω ανακύκλωσης είτε για άλλες χρήσεις, όπως η παραγωγή βιομάζας. Η αφαίρεση των καλάμιών θα γίνει όχι μόνο κατά μήκος των εξεδρών αλλά και περιμετρικά γύρω από αυτές τις εγκαταστάσεις, εξασφαλίζοντας ότι η πρόσβαση των караβιών θα είναι ομαλή και απρόσκοπτη.

Η απόσταση μεταξύ των εξεδρών και των πλησιέστερων καλάμιών θα είναι αρκετά μεγάλη για να επιτρέπει την ασφαλή πλεύση των караβιών, ενώ η διαδρομή που θα δημιουργηθεί ανάμεσα στα καλάμια θα έχει πλάτος 20 μέτρων, ώστε να χωρούν άνετα δύο караβάκια ταυτόχρονα. Με αυτόν τον τρόπο, εξασφαλίζεται ότι τα караβάκια θα μπορούν να στρίβουν και να ελίσσονται με ευκολία, επιτυγχάνοντας έτσι μια άνετη και ασφαλή πρόσβαση στις μονές από τη λίμνη.

6.2 Δημιουργία Μονοπατιών και Περιπατητικών Διαδρομών

Σημαντική είναι η προσθήκη που προτείνεται για την ενίσχυση της λειτουργικότητας και της ελκυστικότητας της μοναστικής πολιτείας της νήσου Ιωαννίνων είναι ο σχεδιασμός νέων διαδρομών για την δημιουργία δικτύου μονοπατιών-περιπατητικών διαδρομών, για την ένωση όλων των μονών της μοναστικής πολιτείας μεταξύ τους. Αυτή η πρωτοβουλία στοχεύει στη βελτίωση της πρόσβασης μεταξύ των μονών που δεν συνδέονται άμεσα μεταξύ τους, επιτυγχάνοντας έτσι την ολοκληρωμένη ένωση όλων των μοναστηριακών συγκροτημάτων και προσφέροντας στους επισκέπτες μια πιο ολοκληρωμένη και ευχάριστη εμπειρία περιήγησης.

Στην παρούσα κατάσταση, η πρόσβαση στη Μονή Προφήτη Ηλία είναι περιορισμένη και πραγματοποιείται αποκλειστικά μέσω ενός μικρού, χωμάτινου μονοπατιού που ξεκινά πίσω από τη Μονή Φιλανθρωπητών και διασχίζει το πυκνό πευκοδάσος της περιοχής. Επομένως όποιος επιθυμεί να βρεθεί στην μονή Προφήτη Ηλία, πρέπει αναγκαστικά να φτάσει πρώτα στο συγκεκριμένο σημείο, όπου και να

βρίσκεται στο νησί. Επίσης, αυτό το μονοπάτι, λόγω της στενότητας και της φυσικής του κατάστασης, είναι δύσκολο να χρησιμοποιηθεί κατά τις βραδινές ώρες, καθώς η έλλειψη φωτισμού και η πυκνή βλάστηση το καθιστούν επικίνδυνο και δυσπρόσιτο. Επιπλέον, η ανάγκη μετάβασης πρώτα στη Μονή Φιλανθρωπικών πριν από την πρόσβαση στη Μονή Προφήτη Ηλία επιμηκύνει και δυσχεραίνει τη διαδρομή για τους επισκέπτες και τους πιστούς.

Για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων, προτείνεται η δημιουργία τριών επιπλέον μονοπατιών που θα διευκολύνουν και θα επιταχύνουν τη μετακίνηση μεταξύ των μονών, ενισχύοντας την προσβασιμότητα και τη συνδεσιμότητα της μοναστικής πολιτείας. Το πρώτο από αυτά τα μονοπάτια θα ξεκινά από το σημείο μεταξύ της του μονοπατιού που ενώνει την Μονή Ελεούσης με τη Μονή Σωτήρος, συνδέοντας απευθείας αυτή τη διαδρομή με το υπάρχον μονοπάτι που οδηγεί στη Μονή Προφήτη Ηλία. Το δεύτερο μονοπάτι θα αρχίζει από τη διαδρομή μεταξύ της Μονής Ντίλιου και της Μονής Ελεούσης, καταλήγοντας επίσης στο ίδιο κεντρικό μονοπάτι προς τη Μονή Προφήτη Ηλία, προσφέροντας έτσι πολλαπλές επιλογές πρόσβασης από διαφορετικά σημεία της πολιτείας. Το τρίτο προτεινόμενο μονοπάτι στοχεύει στην άμεση σύνδεση της Μονής Προφήτη Ηλία με τις υπόλοιπες μονές, την μονή Παντελεήμωνος την μονή Προδρόμου και τον ενοριακό ναό Κοιμήσεως Θεοτόκου, καθώς και με τον κύριο οικισμό του νησιού. Αυτό θα επιτευχθεί μέσω της επέκτασης μιας ήδη υπάρχουσας, αλλά αδιέξοδης, διαδρομής που βρίσκεται πίσω από τον οικισμό και επί του παρόντος καταλήγει μέσα στο δάσος χωρίς συγκεκριμένο προορισμό. Η επέκταση αυτής της διαδρομής κρίθηκε ως η πλέον κατάλληλη λύση, δεδομένου ότι οι απότομες κλίσεις και οι βραχώδεις σχηματισμοί πίσω από τις Μονές Προδρόμου και Παντελεήμωνος καθιστούν αδύνατη τη δημιουργία νέων μονοπατιών που με αφετηρία κοντινότερα σημεία.

Όλα τα νέα μονοπάτια, καθώς και το ήδη υπάρχον που συνδέει τη Μονή Φιλανθρωπικών με τη Μονή Προφήτη Ηλία, θα επιστρωθούν με πέτρα, σύμφωνα με την παραδοσιακή αισθητική των υφιστάμενων διαδρομών-μονοπατιών της μοναστικής πολιτείας που υπάρχουν μεταξύ των μονών. Η πλακόστρωση αυτή όχι μόνο θα προσδώσει μια γραφική και ελκυστική όψη στις διαδρομές, αλλά θα βελτιώσει σημαντικά και την ασφάλεια και την άνεση των πεζοπόρων, ιδιαίτερα κατά τις αντίξοες καιρικές συνθήκες που συνηθίζει να έχει η πόλη των Ιωαννίνων κατά τους χειμερινούς μήνες κυρίως.

Επιπλέον, θα εγκατασταθεί κατάλληλος φωτισμός κατά μήκος όλων των νέων μονοπατιών, αλλά και των ήδη υπάρχοντων που ενώνουν τις μονές, καθιστώντας τα ασφαλή και προσβάσιμα κατά τις βραδινές ώρες, ενισχύοντας έτσι τη λειτουργικότητά τους και διευκολύνοντας τη νυχτερινή μετακίνηση μεταξύ των μονών.

Προς ενίσχυση της ενημέρωσης και του προσανατολισμού των επισκεπτών, τα μονοπάτια θα εξοπλιστούν με ενημερωτικές και κατευθυντήριες πινακίδες. Οι ενημερωτικές πινακίδες θα παρέχουν πληροφορίες σχετικά με την ιστορία, την αρχιτεκτονική και τη φυσική κληρονομιά της κάθε μονής, αλλά και της περιοχής, προσφέροντας μια εκπαιδευτική διάσταση στην περιήγηση και ενθαρρύνοντας την εκτίμηση της πολιτιστικής και πνευματικής σημασίας της περιοχής. Οι κατευθυντήριες πινακίδες θα διευκολύνουν την πλοήγηση των επισκεπτών, διασφαλίζοντας ότι μπορούν να κινούνται με ευκολία και ασφάλεια μεταξύ των διαφορετικών σημείων ενδιαφέροντος.

Συνολικά, η ανάπτυξη αυτού του εκτεταμένου δικτύου μονοπατιών και περιπατητικών διαδρομών θα συμβάλει ουσιαστικά στην ενίσχυση της προσβασιμότητας και της ενοποίησης της μοναστικής πολιτείας της νήσου

Ιωαννίνων. Παράλληλα, θα προωθήσει την πεζοπορία και την απόλαυση του μοναδικού φυσικού τοπίου της περιοχής, καθιστώντας την επίσκεψη στα μοναστήρια μια ολοκληρωμένη και εμπλουτισμένη εμπειρία που συνδυάζει την πνευματικότητα, τον πολιτισμό και τη φύση.

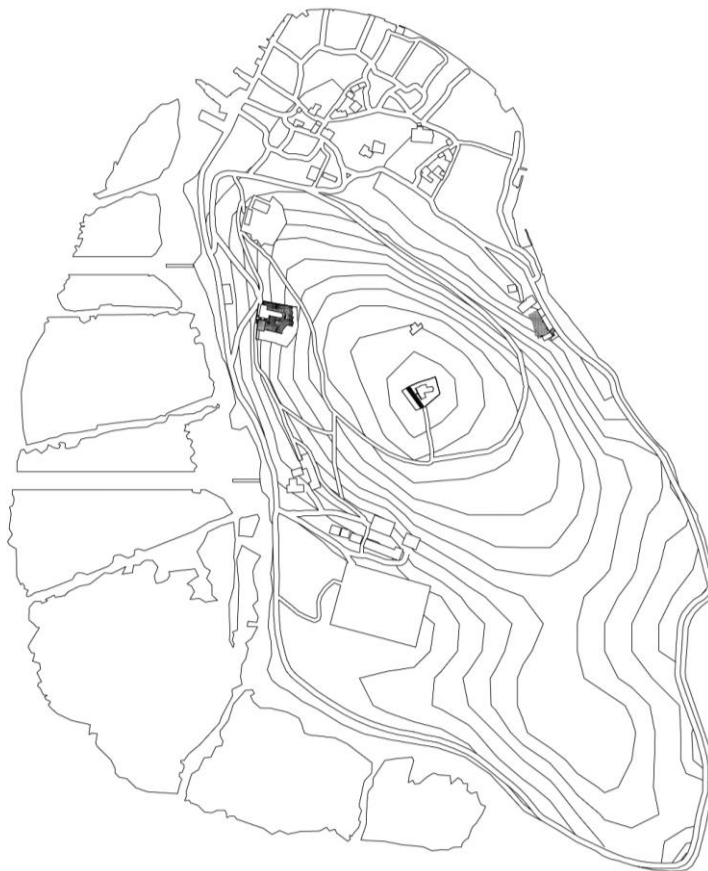
Εικόνα 45: ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΝΗΣΟΥ

Εικόνα 46: ΕΚΤΑΣΗ ΚΑΛΑΜΙΩΝ ΠΟΥ ΘΑ ΑΠΟΜΑΚΡΥΝΘΕΙ

Εικόνα 47: ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΜΕ ΠΛΩΤΕΣ ΕΞΕΛΡΕΣ

Εικόνα 48: ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΝΗΣΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΜΕ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

Εικόνα 49: ΠΛΩΤΗ ΕΞΕΔΡΑ

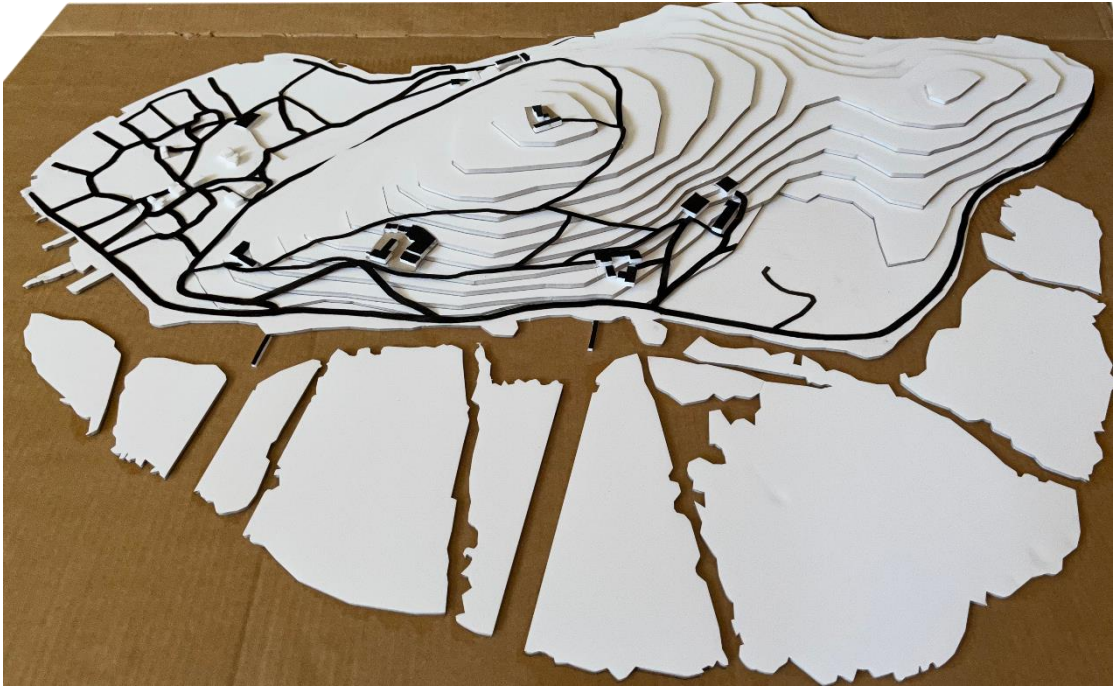
Εικόνα 50: ΜΟΝΟΠΑΤΙ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΟΝΗ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΜΟΝΗ ΝΤΙΛΙΟΥ

Εικόνα 51: ΜΟΝΟΠΑΤΙ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΟΝΗ ΣΩΤΗΡΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΜΟΝΗ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ

Εικόνα 52: ΜΑΚΕΤΑ ΣΕ ΚΛΙΜΑΚΑ 1:1000

Εικόνα 53: ΜΑΚΕΤΑ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΜΕ ΤΙΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ, ΣΕ ΚΛΙΜΑΚΑ 1:1000

Εικόνα 55: ΜΑΚΕΤΑ ΣΕ ΚΛΙΜΑΚΑ 1:1000

Εικόνα 54: ΑΠΟΔΩΣΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΣΕ ΜΑΚΕΤΑ 1:1000

Εικόνα 56: ΜΑΚΕΤΑ ΣΕ ΚΛΙΜΑΚΑ 1:1000

7. Συμπεράσματα

Οι παρεμβάσεις που πραγματοποιήθηκαν αποσκοπούσαν όχι μόνο στη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, αλλά και στην προσαρμογή των μονών στις σύγχρονες ανάγκες της μοναστικής κοινότητας και των επισκεπτών. Μέσα από μια συντονισμένη προσέγγιση που σεβάστηκε την παραδοσιακή αρχιτεκτονική, οι μονές απέκτησαν νέες λειτουργίες και επαναπροσδιορίστηκε ο ρόλος τους ως ζωντανά κέντρα πνευματικότητας και πολιτισμού.

Επιβεβαιώνεται πως στην βυζαντινή και μεσαιωνική πόλη των Ιωαννίνων εκτός των λατρευτικών, θρησκευτικών, ταφικών και γενικότερων αναγκών, υπάρχουν και σημαντικοί προσανατολισμοί για ησυχασμό και μοναχισμό. Αυτό το φαινόμενο εμφανίζεται και επεκτείνεται στις Μονές του Νησιού στο πρώτο μισό του 16^{ου} αι, όπου μεγάλος αριθμός μοναχών κατά οικογενειακή παράδοση μονάζει. Συγχρόνως η Μοναστική πολιτεία παράγει ένα σπουδαίο επίπεδο καλλιέργειας Τεχνών με την ζωγραφική και αγιογραφική σχολή που δημιουργήθηκε, δεν παρέμεινε στατική και άπραγη, καθώς και των Γραμμάτων, σύμφωνα με αναφορές από επιγραφές και γραπτά κείμενα σχετικά με μαθητές και φοιτητές που καθορίζουν τα μοναστήρια του Νησιού χώρο πνευματικών ζυμώσεων και μορφωτικής καλλιέργειας. (Κουρμαντζής, 1999)

Η αναβίωση της μοναστικής πολιτείας της νήσου Ιωαννίνων μέσω μιας σειράς ολοκληρωμένων παρεμβάσεων είναι ζωτικής σημασίας για τη διατήρηση της πολιτιστικής και θρησκευτικής κληρονομιάς της περιοχής.

Αναγνωρίζεται πως με την αποκατάσταση και ανακαίνιση των μοναστηριών, την ανάπτυξη βιώσιμων τουριστικών υποδομών και την προώθηση πνευματικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων, το νησί μπορεί να ξαναζωντανέψει και να αποτελέσει ένα σύγχρονο κέντρο πνευματικότητας και πολιτισμού.

Ενισχύεται ο Θρησκευτικός τουρισμός, καθώς πλήθος πιστών, θαυμαστών της Βυζαντινής τέχνης αλλά και περιηγητών, όχι μόνο της ευρύτερης περιοχής αλλά και από οποιοδήποτε μέρος, επιθυμεί να επισκεφθεί τα σημαντικά μνημεία αρχιτεκτονικής και καλλιτεχνικής αξίας των Μονών. Η δυνατότητα ανακάλυψης του Θρησκευτικού τουρισμού προβάλλει τα αρχιτεκτονικά, τα ιστορικά και τα πολιτιστικά στοιχεία των Μοναστηριών.

Διαπιστώνεται η σπουδαιότητα της δημιουργίας πλωτών εξεδρών σε συγκεκριμένα σημεία της όχθης του νησιού των Ιωαννίνων, τα οποία δίνουν την δυνατότητα της άμεσης σύνδεσης των Μονών με την πόλη, παρακάμπτοντας την διαδρομή μέσα από τον οικισμό του Νησιού.

Παράλληλα το δίκτυο που συνδέει με τρία μονοπάτια τα μοναστήρια μεταξύ τους παρέχει την δυνατότητα με την μορφή του περιπατητικού τουρισμού, σε κάθε επισκέπτη να λειτουργήσει με τρόπο ανακαλυπτικό και δημιουργικό μέσα από τον συνδυασμό του χώρου των Μονών και της αισθητικής που παρέχει το φυσικό τοπίο της Μοναστικής Πολιτείας το οποίο αποτελεί πρόκληση καθώς προβάλλει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της γνωρίσματα, ενώ παρέχει την δυνατότητα της αισθητικής απομόνωσης μέσα στην φύση με εικόνες και την δημιουργία αισθημάτων των επισκεπτών για το φυσικό περιβάλλον.

Στη Μονή Ντίλιου, οι προσθήκες του αρχονταρικιού, των χώρων εργαστηρίων γραμμάτων και τεχνών, του χώρου βυζαντινής μουσικής και αγιογραφίας, του εκθεσιακού χώρου, των ξενώνων, και των χώρων υγιεινής, σε συνδυασμό με την ανάπλαση του αύλειου χώρου, θα συμβάλουν στην αναβάθμιση των υποδομών της μονής. Αυτές οι παρεμβάσεις θα εξασφαλίσουν την επαναλειτουργία της μονής ως

κέντρο πνευματικής και καλλιτεχνικής δημιουργίας, προσφέροντας χώρους φιλοξενίας και εκπαίδευσης που ενισχύουν τη μοναστηριακή κοινότητα και τη σύνδεση της με την τοπική κοινωνία και τους επισκέπτες. Έτσι η μονή Ντίλιου, αυτός ο ερημωμένος και κλεισμένος χώρος με την άπλετη ανεκμετάλλευτη έκταση θα μεταμορφωθεί, προσελκύοντας κόσμο.

Η Μονή Προδρόμου, με τη δημιουργία της κειμηλιοθήκης και της βιβλιοθήκης, θα ενισχυθεί ως χώρος διαφύλαξης και μελέτης της ιστορικής και πνευματικής κληρονομιάς της μοναστικής πολιτείας. Αυτοί οι χώροι θα παρέχουν τις απαραίτητες υποδομές για τη διατήρηση και την προβολή πολύτιμων κειμηλίων και αρχείων, εξασφαλίζοντας ότι η πολιτιστική κληρονομιά της μονής θα παραμείνει ζωντανή και προσβάσιμη για τις μελλοντικές γενιές. Μια τέτοια προσθήκη ιδικά στην συγκεκριμένη μονή, καθώς είναι στο ιδανικό μέρος για την δημιουργία τους, θα διευκολύνει ολόκληρη την μοναστική πολιτεία, καθώς μέχρι σήμερα τα κειμήλια φυλάσσονται μέσα στο ιερό των μονών Ελεούσης, Φιλανθρωπηνών και Κοιμήσεως Θεοτόκου. Δεν είναι εκεί η θέση τους. Ένας τέτοιος χώρος είναι απαραίτητος να γίνει, αφού η θέση τους δεν πρέπει να είναι εκεί που είναι σήμερα.

Στη Μονή Προφήτη Ηλία, οι νέες εγκαταστάσεις που περιλαμβάνουν κελιά για τους μοναχούς, τραπεζαρία, κουζίνα, αρχονταρίκι και χώρους υγιεινής, θα ενισχύσουν την αυτονομία και τη λειτουργικότητα της μονής. Η τοποθέτηση των κελιών και των κοινόχρηστων χώρων σε σημεία ιδανικά, σε συνδυασμό με την παραδοσιακή αρχιτεκτονική, θα δημιουργήσει έναν χώρο που θα ενθαρρύνει την πνευματική ανάπτυξη των μοναχών και θα προσφέρει άνεση και ηρεμία, αποδεικνύοντας ότι η αρχιτεκτονική μπορεί να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στην καθημερινή ζωή της μοναστικής κοινότητας. Έτσι η μονή Προφήτη Ηλία, σε συνδυασμό με την τελειοποίηση των μονοπατιών που οδηγούν εκεί, από το απομακρυσμένο και ερειπωμένο εκκλησάκι της κορυφής της νήσου, θα αποκτήσει ξανά ζωή όπου θα μένουν μοναχοί που θα την φροντίζουν.

Συνολικά, επιβεβαιώνεται ότι οι αρχιτεκτονικές λύσεις που σέβονται την παράδοση και ανταποκρίνονται στις σύγχρονες ανάγκες μπορούν να συμβάλουν ουσιαστικά στη διατήρηση και την αναβίωση της μοναστικής ζωής. Οι παρεμβάσεις που προτείνεται να πραγματοποιηθούν στις μονές της νήσου Ιωαννίνων θα καταφέρουν να δημιουργήσουν μια αρμονική συνύπαρξη μεταξύ του παλιού και του νέου, διατηρώντας την πνευματική και πολιτιστική ταυτότητα της περιοχής, ενώ ταυτόχρονα θα την προετοιμάσουν για τις προκλήσεις του μέλλοντος.

Τέλος, αυτές οι αρχιτεκτονικές παρεμβάσεις έχουν τη δυναμική να προσελκύσουν επισκέπτες από όλη την Ήπειρο και όχι μόνο, καθιστώντας την περιοχή, έναν σημαντικό πόλο έλξης και έναν μοναδικό προορισμό πνευματικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος. Η αναβίωση των μονών, μέσω της αναβάθμισης των υποδομών και της βελτίωσης της προσβασιμότητας, δεν θα ενισχύσει μόνο τη λειτουργικότητα της μοναστικής πολιτείας, αλλά θα συμβάλει και στην ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής, προσφέροντας νέες ευκαιρίες για θρησκευτικό και πολιτιστικό τουρισμό. Αυτή η επαναλειτουργία των μονών είναι υψίστης σημασίας, καθώς θα αναδείξει την ιστορική και πνευματική κληρονομιά της περιοχής, καθιστώντας τη μοναστική πολιτεία της νήσου Ιωαννίνων έναν διαρκή και ζωντανό προορισμό για επισκέπτες από όλο τον κόσμο.

8. Βιβλιογραφία

- Archaeology, N., χ.χ. *Αρχαιολογία και Τέχνες*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://www.archaiologia.gr/blog/issue/%CF%84%CE%BF-%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%BF%CE%BD%CF%84%CE%B1%CF%81%CE%AF%CE%BA%CE%B9-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B7-%CF%86%CE%B9%CE%BB%CE%BF%CE%BE%CE%B5%CE%BD%CE%AF%CE%B1-%CF%83%CF%84%CE%B1-%CE%BC%CE%BF%CE%BD/>
[Πρόσβαση 22 Ιούνιος 2011].
- Βλαχοθανάση, Ε., 2024. *Μελέτες της Μοναστικής Πολιτείας Νήσου Ιωαννίνων: Αρχιτεκτονική και τέχνη, Τόπος και Χώρος σ.162*, Ιωάννινα: s.n.
- Γκορόγιας, Ι. κ. Ρ. Α. κ. Ρ. Ι., 2009. *Η Αρχιτεκτονική φυσιογνωμία του οικισμού στο νησάκι της λίμνης των Ιωαννίνων σ. 35*. [Ηλεκτρονικό].
- Κουρμαντζής, Ι., 1999. *Μοναστήρια Νήσου Ιωαννίνων, Πρακτικά Συμποσίου σ.511*. Ιωάννινα(Ιωαννίνων): s.n.
- Κούτλα, Β., 2014. *Μοναστήρι- Σπουδαστήριο στο νησί Ιωαννίνων σ.14*. [Ηλεκτρονικό].
- Λισγάρα, Ε., 2006-2007. *Η Αρχιτεκτονική των καθολικών των μονών του νησιού Ιωαννίνων σ.16*. [Ηλεκτρονικό].
- Λισγάρα, Ε., 2006-2007. *Η Αρχιτεκτονική των καθολικών των μονών του νησιού Ιωαννίνων σ.5*. [Ηλεκτρονικό].
- Λισγάρα, Ε., 2006-2007. *Η Αρχιτεκτονική των καθολικών των μονών του νησιού των Ιωαννίνων σ.8*. [Ηλεκτρονικό].
- Λισγάρα, Ε., 2006-2007. *Η Αρχιτεκτονική των μονών του νησιού των Ιωαννίνων σ.15*. [Ηλεκτρονικό].
- Λιώνης, Χ. Κ. Σ. Έ. Τ., 1999. *Μοναστήρια Νήσου Ιωαννίνων, Πρακτικά Συμποσίου Ιωαννίνων σ. 576*. Ιωάννινα(Ιωαννίνων): s.n.
- Παναγιωτουνάκου- Πατσουμά, Α., 1999. *Μοναστήρια Νήσου Ιωαννίνων, Πρακτικά Συμποσίου σ. 270*. Ιωάννινα(Ιωαννίνων): s.n.
- Παπαδοπούλου, Β. Ν., 1999. *Μοναστήρια Νήσου Ιωαννίνων, Πρακτικά Συμποσίου σ. 212*. Ιωάννινα: s.n.
- Σμύρης, Γ., 1999. *Μοναστήρια Νήσου Ιωαννίνων, Πρακτικά Συμποσίου σ. 298*. Ιωάννινα(Ιωαννίνων): s.n.
- Σμύρης, Γ., 1999. *Μοναστήρια Νήσου Ιωαννίνων, Πρακτικά Συμποσίου σ. 304*. Ιωάννινα(Ιωαννίνων): s.n.
- Σμύρης, Γ., 1999. *Μοναστήρια Νήσου Ιωαννίνων, Πρακτικά Συμποσίου σ. 269*. Ιωάννινα(Ιωαννίνων): s.n.
- Τούρτα, Α., 1999. *Μοναστήρια Νήσου Ιωαννίνων, Πρακτικά Συμποσίου σ.343*. Ιωάννινα(Ιωαννίνων): s.n.

